

I SAMUEL

Yet matxataj heb' ya' Juez ch'ijb'an konhob' Israel, x'ichikoj hunxa majan hej tzetet x'ek'toj yinh sq'inal konhob'. Ha' ya' Samuel staq'b'al juez; profeta ya', videntepax ya'. Sat te' hum Samuel ti' ayayoj yet x'ichi yoktoj heb' ya' rey sreyaloj Israel.

Ha' versículo xhyeniloj yinh lemb'il tzet chal 1 Samuel ti' ha' 1 Samuel 8.5 yet xq'an-ni heb' ya' israelita srey tet ya' Samuel. Hune'nhetik'a humal yeh te', haxkam yet xtz'ib'nhelaxayoj te', mach xk'uxan-nihayoj te' yul hune'nhe te' hum chulb'ilayoj. Hune' b'ab'el majan ha' b'ab'el yet Samuel. Ch'ichikoj yalni tzet xuh spitzk'a ya' Samuel masanta yet xkamtoj ya' Saúl.

Mach mak ohtajnhe yinh k'ul mak xtz'ib'nhen Samuel ti', yaja' ch'al-laxi ta ha'tik'a ya' Samuel tu' xtz'ib'nhen te' b'oj ya' Gad vidente b'oj ya' Natán profeta yuh tzet chal b'ab'el te' hum yet Crónicas 29.29. Koche yet xax spohtoj sb'ah Judá b'oj Israel, ha' tu' xtz'ib'nhelaxayoj te', yuh tzet ayayoj yinh 1 Samuel 27.6.

Oxeb' majan yeh tzet tz'ib'nheb'ilayoj yinh Samuel ti': ch'ichitoy yinh capítulo 1 kat yapni yinh 7, hat ayayoj tzet xuh yehik'oj ya' Samuel. Capítulo 8 kat yapni yinh 15, hat chala tzet-taj x'ek'toj yinh sq'inal ya' Saúl yet aykoj ya' sreyaloj Israel. Yinh capítulo 16 ch'apni yinh 31, hat ayayoj tzet-taj x'ek'toj yinh sq'inal ya' David b'oj ya' Saúl.

Xpitzk'a ya' Samuel

1 ¹ Ay hune' ya' mama' Elcana sb'ih ch'ehayoj b'et konhob' Ramá stx'otx'al Zuf, b'ay tx'otx' q'eb'tajlaj yet ya' Efraín. Sk'ahol ya' Jeroham yeh ya', smam icham ya' yeh ya' Eliú. Sk'ahol ya' Tohu yeh ya' Eliú tu', smam ya' Tohu tu' yeh ya' Zuf yik'al ya' Efraín. ² Ay kawanh yixal ya' Elcana ti': Penina sb'ih hune' ix, Ana sb'ih hunxa ya'. Ay yunin ix Penina tu', wal ya' Ana, mach hunuj yunin ya'.

³ Hunun hab'il yahtoj ya' Elcana b'oj sunil sfamilia b'et konhob' Silo^a yuh shaq'en heb' ya' Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh, kat yanikoj heb' ya' sxahanb'al tet Komam. B'et tu' xhmunla kawanh heb' naj sk'ahol ya' Elí: naj Ofni b'oj naj Finees, sacerdote Komam Yahveh yeh heb' naj ti'.

⁴ Yet ch'apni stz'ayikalil b'ay chakoj ya' Elcana sxahanb'al tet Komam Yahveh, cha' ya' hune' majan no' chib'e tet ix Penina yixal b'oj tet hunun yunin ix. ⁵ Yaja' wal tet ya' Ana, kaw sik'le ya' hune' majan no' cha' ya' tet ya', haxkam kaw chochekanoj ya' Elcana tu' ya' Ana, waxamkami mach chuh yilni ya' yinh yunin yuh Komam Yahveh. ⁶ Ch'etlikankoj ix Penina tu' yinh ya' Ana, yuh stitkanoj showal ya', kat yok-kanoj b'isk'ulal yuh ya', haxkam mach chuh yilni ya' yinh yunin yuh Komam Yahveh.

⁷ Yet ch'ahtoj heb' ya' hunun hab'il b'ay yatut Komam Yahveh, ch'etlikankoj ix Penina tu' yinh ya'

^a**1:3** *Silo* Hune' konhob' witzlaj yet stx'otx' ya' Efraín, ha'tik'a b'ab'el konhob' swi'al yekoj yinh Israel, hat x'ah te' Pat xikiltaj yeh b'ay ch'ahtoj heb' ya' ah Israel shaq'e' Komam Yahveh hunun hab'il.

Ana, yuxin ch'oq'kanoj ya' yinh, matxa xhwa'kanoj ya'.

⁸Haktu' chuh sq'amb'en yichamil ya' Ana tu' tet: —¿Tzet yuh chach oq'i? ¿Tzet yuh kaw b'isk'ulal yeh hawanma? ¿Tzet yuh mach chach wa'i? Ayin han la, ¿tox q'a' k'ultu lahunhwanh uninale hinsataj han xin?, xhi ya'.

⁹Hune' tz'ayikalil, yet hat ay heb' ya' b'et Silo tu', lawi swa'iloj heb' ya' b'oj yuk'niloj heb' ya' tzet chuk'u, x'ah wanoj ya' Ana. Hat tz'onhanayoj ya' Elí sacerdote yib'anh hune' xhilah b'ay jichan stz'onhi ya', skawilal spilalil yatut Komam Yahveh.

¹⁰Kaw ya'kanoj yanma ya' Ana tu', x'ok ya' txahloj tet Komam Yahveh, kaw ch'oq'kanoj ya' yinh k'ul.

¹¹Xta'wenkoj ya' yib'anh tet Komam, xalni ya':

«Mamin Yahveh Sunil Chuh Yuh, ta stz'a' hak'ul winh hayin hin hachejab'lom ti' han, kat hawilni sya'il wanma han; ta chin hanatij han Mamin, kat mach chin hanahulnhetoj han, kat hawa'ni hunuj hinwinaj unin han; chin poho'kaniloj naj tawet sunilb'al sq'inal han, mach b'aq'inh xhk'uplaxojiltoj xil swi' naj», xhi ya'.

¹²Kaw hunay txahlikanoj ya' Ana tu' tet Komam Yahveh, tonhe t'anhankankoj ya' Elí, chilni ya' tzet chuh sb'ili sti' ya'. ¹³Yanmanhe ya' stzotel tet Komam. Tonhe xhb'ili sti' ya', mach ch'ab'elax tzet chal ya', yuxin x'oktoj yul snab'al ya' Elí ta uk'um ya'.

¹⁴Xalnikanh ya' Elí tet ya' Ana:

—¿B'aq'inhtaxka xhyaxb'ojiloj hasat? ¡Akanoj te' uk'eh ti'!, xhi ya'.

¹⁵ Xta'wi ya' Ana tu' tet ya', xalni ya':

—Machoj mamin, mach vino b'oj tzet k'uhinajxa xwuk' han, to kaw ya' wanma han, yuxin x'el hanhna yinh wanma walni hinb'isk'ulal tet Komam Yahveh han. ¹⁶ Mach chawala ta kaw tx'oj hin han mamin. Yuh kaw ya'kanoj wanma han b'oj yuh kaw b'isk'ulal wekanoj han, yuxin kaw hunay xin txahli tet Komam Yahveh han, xhi ya'.

¹⁷ Xalni ya' Elí tet ya' Ana tu':

—Matzet chawakoj yinh hak'ul, paxanhtoj, ha' Komam sDiosal Israel ch'a'noj tzet xaq'anah, xhi ya'.

¹⁸ Xta'wi ya' Ana, xalni ya':

—Kaw yuch'antiyoxh tawet mamin, oxhimi k'ulch'an-nhetik'a chin ayk'ay yul hasat han, xhi ya'. Haktu' xuh staq'li ya' Ana tu', xtoh ya' wa'oj. Matxa x'ok b'isk'ulal yuh ya'.

¹⁹ Kaw sab' x'ah wanoj heb' ya' yinh hunxa tz'ayik, xshaq'en heb' ya' Komam Yahveh, lawitu' xpaxtij heb' ya' yatut b'et Ramá. Xway ya' Elcana b'oj ya' Ana yixal, xnanitij Komam Yahveh tzet xsq'an ya' Ana tu' tet Komam. ²⁰ Haktu' xuh skan ya' Ana yinh tzet yeyi. Yet x'apni stz'ayikalil, xpitzk'a hune' ni'an swinaj unin ya', Samuel^b xakoj ya' sb'ihoj, haxkam tet Komam Yahveh xq'an ya' naj ni'an tu'.

²¹ Yinh hunxa hab'il, x'ahpaxtoj ya' Elcana b'oj sunil sfamilia b'et Silo yuh yanikoj ya' sxahanb'al tet Komam Yahveh b'oj yuh syijyen ya' tzet ta'web'ilkoj yib'anh ya' yuh tet Komam Yahveh.

²² Yaja' mach xtoh ya' Ana yinh heb' ya', xalni ya' tet yichamil tu':

^b1:20 *Samuel* Etza lahan jab'en Samuel ti' b'oj hune' tzoti' hebreo: Tet Komam Dios xq'anlaxi.

—Wal hin han, mach chin toh han. Xhto wiha'iloj ni'an junin yinh im han, kat-to hintoj hinyenoj tet Komam Yahveh han, kat skanojkanoj b'et tu' sunilb'al sq'inal, xhi ya'.

²³ Xta'wi ya' Elcana yichamil ya' Ana tu' tet, xalni ya':

—Uh b'aytet q'a' k'ultu hawab'eni, kananhkanoj b'et ti' masanto ch'eloj unin yinh im, kat yunuj Komam Yahveh tzet ta'web'ilkoj yib'anh Komam yuh, xhi ya'.

Haktu' xuh skan ya' Ana tu' yatut, xch'ib'tzen ya' ni'an yunin tu' masantotik'a x'el yinh im. ²⁴ Kaw tz'ultukanoj naj ni'an tu' yet xiniloj ya' Ana naj yinh im, xinitoj ya' naj b'ay yatut Komam Yahveh b'et Silo. Xitoj ya': hune' no' tzeh wakax oxeb' hab'il sq'inal,^c hune' malil ixim harina^d yok hune' ni'an tx'uyal^e vino. ²⁵ Lawi yalaxkoj no' tzeh wakax tu' xahanb'alil, x'ilaxtoj naj ni'an Samuel tet ya' Elí.

²⁶ Xalni ya' Ana tet ya' Elí:

—Ay mamin, kaw syelal xhwal tawet han. Hayin ti' ya' ix hulnajk'oj txahloj tet Komam Yahveh yinh hasat yet ayxana han. ²⁷ Xin q'an tet Komam Yahveh han, ta cha' Komam ni'an wunin ti' wet han, xa'ni Komam naj wet han. ²⁸ Ti'nanh xin, chin hul waha' naj tet Komam Yahveh han, yet Komam Yahveh

^c1:24 *oxeb' hab'il sq'inal* Chuh stxumlaxpax yinh hebreo ta oxk'onh no' tzeh wakax xhb'ina b'et ti'.

^d1:24 *hune' malil ixim harina* Ha' efa yinh hebreo. Aymi 20 librahøj maka 40.

^e1:24 *ni'an tx'uyal* Yinh no' tz'um watx'eb'il, yul ch'ijlaxk'oj yal te' uva.

chukankoj naj sunilb'al sq'inal, xhi ya' Ana tu' tet ya' Elí.

Haktu' xuh yay jahnoj ya' Elí tu', xshaq'en ya' Komam Yahveh.^f

Xtxahli ya' Ana tet Komam Yahveh

2¹ Lawitu' xtxahli ya' Ana tet Komam Yahveh, xalni ya':

«Kaw stzalakanoj wanma tawinh han Mamin Yahveh,

haxkam hach chawa' wip han;

tonhe chin tzeb'i yinh maktaj wenemigo han,

kaw chin tzalakanoj han haxkam hinkolomal haweh han.

² Mach hunuj mak xikiltaj yeh haka' hach Mamin Yahveh,

to hachnhe kaw xikiltaj haweyi,

hachnhe b'ay chuh hinkolnikoj hinb'ah han.

³ »Mach lolo'oj hetzoteli, b'ejwejkanoj heyanikoj hemay;

mach cheyako'oj lolo'al teyinh, haxkam sunil tzet yohtaj Komam Yahveh yinh koq'inal,

ha' Komam ch'a'noj spaj tet anma yinh sunil tzet chuh.

⁴ Ha' Komam Yahveh ch'etantaj sflecha heb' naj kaw ay yip,

kat ya'ni Komam yip anma mach yip.

⁵ Mak kaw k'ultik'a yek' yuh payxa, ti'nanh, xasay munlahoj sb'ah kat swa'i;

^f**1:28** *Yahveh* Mach kaw stxumlax yinh hebreo mak xshaq'en Komam Yahveh b'et ti'.

mak xtik'a yijle nhohchalal, kaw k'ulxa yek' yuh
ti'nanh.

Ix ix maxhtik'a chuh yilni yinh yunin,
hujwanhxa yunin ix chil yinh ti'nanh;
wal ix kaw tx'ihalxatik'a yunin, matxa hunuj yunin
ix ti'nanh.

⁶ Ha' Komam Yahveh ch'a'ni koq'inal, ha' Komam
ch'inipaxiloj;
ha' Komam chuh honh yanihaytoj b'ay ch'apni hej
kamom,
ha'tik'apax Komam chuh honh yinihatij.

⁷ Ha' Komam Yahveh ch'a'ni meb'a'il, ha'pax
Komam ch'a'ni q'alomal.

Ha' Komam ch'iniloj kopixan, ha'pax Komam
ch'anikoj komay.

⁸ Ha' Komam Yahveh ch'inikanh anma meb'a' xol
pojoj,
ha' Komam ch'inihaltij anma q'a'il meb'a' xol
q'alem,
kat stz'onhb'an Komam anma tu' xol heb' naj winaj
nimej yelapnojal yeyi,
kat ya'ni Komam hune' tz'onhob'al kaw xhjepjon
tet heb' naj.

Ha' Komam Yahveh yahaw yeh yinh sunil sat
yib'anh q'inal,

haxkam ha' Komam xwatx'en tx'otx' tx'otx',
xanikoj ya' sunil hej tzetet yinh stxolal.

⁹ Ha' Komam Yahveh xhtanhen maktaj xhpohniloj
sb'ah yinh stx'ojal, kat yok yetoj Komam;
yaja' wal anma tx'oj, yinhtik'a stx'ojal aykoj, kat
yapnojkanoj b'ay sk'ejalholo,
haxkam mach hunuj tzet chuh juni kochukil.

¹⁰ Ha' Komam Yahveh xhtanhtzenkaniloj heb' naj
yenemigo;

hat-ta satkanh chaytij Komam k'uh, kat
stanhkaniloj heb' naj.

Ha' Komam Yahveh xhwatx'enoj yinh st'inhanil
sunil tzet chuh anma sat tx'otx' tx'otx' ti';

ha' Komam ch'a'noj skanhil smay ya' Rey xax
xsik'le Komam,

kat ya'noj Komam ch'ib'oj skanhil smay ya' rey
tu'», xhi ya' Ana.

¹¹ Lawitu' xpaxtij ya' Elcana yatut b'et Ramá, wal
naj ni'an Samuel, xkankanoj naj yaha' q'ana' sb'ah
tet Komam Yahveh sk'atanh ya' Elí sacerdote.

Stx'ojal heb' naj sk'ahol ya' Elí

¹² Kaw tx'ojkanoj heb' naj sk'ahol ya' Elí yul sat
Komam Yahveh, haxkam mach choche heb' naj
syijye' tzet chal Komam. ¹³ Ha' tzet q'aynaj heb' naj
sacerdote ti' yuni yinh anma ay yul konhob' tu' ha':
Yet ay hunuj mak ch'anikoj sxahanb'al, yet lanhan
stxiklax no' chib'e, kat yapni naj xhkolwa yinh heb'
naj sacerdote tu' b'oj hune' niman tenedor oxeb'
xachitoj yeh. ¹⁴ Kat yanihaytoj naj tenedor tu' yul xih
mato yul netb'al b'ay xhtah itah; sunil tzet ch'ahiloj
yuh ch'en tenedor tu', palan yininakantoj naj tet heb'
naj sacerdote sk'ahol ya' Elí. Haknhetik'ati' chute
heb' naj sk'ahol ya' Elí heb' ya' israelita ch'apni
shaq'enoj Komam b'et Silo. ¹⁵ Yet yalanhto maxhto
xhnhuslax sxhepuhal no' chib'e yib'anh b'ay ch'ahtoj
xahanb'al. Jichan ch'apni naj xhkolwa yinh heb'
naj sacerdote tu', kat yalni naj tet anma ch'anojkoj

sxahanb'al tu': «Yaxto no' chib'e chawa' tet ya' sacerdote, yunhe hintxonoj no' tet ya' han; haxkam ta tahtzeb'ilxa no' kat hawa'noj no' tet ya', mach schab' ya' no' tawet», xhi naj.

¹⁶ Yaja' ta chal naj ch'anojkoj sxahanb'al tu' yinh hakti':

—Echma ninoj, b'ab'el chin nhuskantoj sxhepuhal no' han, kat-to hawinojiloj hantajtik'a chawoche, ta xhi naj; kat yalnipax naj xhkolwa yinh heb' naj sacerdote tu':

—Ah, machoj, chawa' no' wet yinh aq'ank'ulal han, ta mach xin, xhwihai'iloj no' tawet han, xhi naj.

¹⁷ Yuxin kaw tx'ojkanoj smul heb' naj tzeh ti' xakoj yul sat Komam Yahveh, haxkam chikaniloj heb' naj spixan hej xahanb'al ch'a'lax tet Komam.

¹⁸ Wal naj ni'an tzeh Samuel, cha' q'ana' sb'ah naj tet Komam Yahveh; aykoj hune' q'ap efod⁸ lino yinh naj yet xhmunla naj. ¹⁹ Hunun hab'il swatx'en smi' naj Samuel tu' hune' ni'an scapa, kat yinitoj ya' tet naj, yet xhb'eyk'oj ya' b'oj yichamil yanojkoj sxahanb'al. ²⁰ Haktu' chuh stxahyen ya' Elí sacerdote ya' Elcana tu' b'oj yixal, kat yalni ya':

—Ha' hojab' Komam Yahveh ch'a'noj yaq'b'ilxa heyuninal shelb'aloj naj xeya' tet Komam Yahveh, xhi ya' Elí tu'. Lawitu' kat smeltzotij heb' ya' yatut.

²¹ Haktu' xuh stxahyen Komam Yahveh ya' Ana, xkan ya' yinh tzet yeyi, xilni ya' yinh yaq'b'ilxa yunin. Xpitzk'a oxwanhxa swinaj unin ya', yok kawanhxa yix unin ya'. Wal naj Samuel, yul sq'ab' Komam Yahveh lanhan sch'ib'kanojkanh naj.

⁸2:18 *efod* Haka' Hune' gabacha chakoj heb' ya' sacerdote yib'anh xil sq'ap, haktu' q'ap ti'.

²² Kaw ichamxakanoj ya' Elí ti', yaja' yohtaj ya' tzet chuh yetlikankoj heb' naj sk'ahol ya' yinh heb' ya' israelita b'oj tzet chuh sway heb' naj b'oj heb' ix ix xhkolwa b'ay sti' te' Pat xikiltaj yeyi. ²³ Haktu' xuh yalni ya' tet heb' naj:

—¿Tzet yuh cheyuh hunq'ahan stx'ojal ti'? Sunil mak ay yul konhob' ti' tx'oj stzotelkanoj teyinh, haxkam mach k'uluj tzet cheyuh. ²⁴ ¡B'ejwejkanoj heyuni k'ahol! Mach k'uluj tzet chal skonhob' Komam Yahveh teyinh. ²⁵ Ta ay hunuj anma ch'anikoj smul yinh hunujxa yetb'i, ha' Komam Dios stzoteloj yinh; yaja' ta ay hunuj mak ch'anikoj smul tet Komam Yahveh, ¿maktaxka chuh skolnojiloj tet Komam?, xhi ya' Elí tu'. Yaja' maxhtik'a xab'etoj heb' naj tzet xal smam heb' naj tu', haxkam xax yaktoj Komam Yahveh yul snab'al yiniloj sq'inal heb' naj.

²⁶ Wal naj ni'an tzeh Samuel, ch'ib'ojnhetik'a chuh naj. Kaw k'ul sb'eyb'al naj yul sat Komam Dios b'oj yul sat sunil anma.

²⁷ Hune' tz'ayikalil, xul hune' ya' winaj schejab'lom Komam Dios sk'atanh ya' Elí, xalni tet ya':

Hakti' yalni Komam Yahveh tawet: «Hayin xin yeh skanhil hinmay tet heb' ya' hawichmam han, yet ayiktoj heb' ya' yalanh schejb'anil naj Faraón b'et tx'otx' Egipto. ²⁸ Hayin xin sik'le ya' hawichmam Aarón xol sunil heb' ya' yik'al Israel han, yunhe yok ya' hinsacerdotehoj han, kat yanikoj ya' xahanb'al wet b'ay ch'ahtoj xahanb'al han, kat snhusni ya' incienso,^h kat yanikoj ya' q'ap efod yinh. Sunil

^h**2:28 incienso** Yinh sq'olal te' te' kaw xuq' sam hat watx'eb'il. Kalb'il b'oj te' aceite yet no' noq' mato yet te' te'; ha' yet ch'ok q'a' q'a' yinh kaw xuq' sam ch'elikoj.

xahanb'al ch'a'lax wet yuh heb' naj heyet konhob' israelita han, hayin xhwa' teyet han. ²⁹ ¿Tzet yuh, cheyikaniloj spixan hej xahanb'al b'oj hej ofrenda xin chej a'laxoj wet yul te' Pat xikiltaj yeh han? ¿Tzet yuh q'a' xawoche heb' naj hak'ahol hinsataj han, xawa'ni b'aq'ichb'ojiloj heb' naj yinh sunil hej xahanb'al kaw k'ul xa' hinkonhob' Israel wet han?», xhi Komam tawet.

³⁰ Yuxin chal Komam Yahveh sDiosal Israel tawet yinh hakti': "Xtik'a hinta'wekoj wib'anh han, ta hach b'oj hawik'al ch'a'noj q'ana' sb'ah wet yinh stohb'al q'inal han; yaja' xhwal ti'nanh han ta mach b'aq'inh xhwub' hune' tu' han, haxkam xhwakoj smay maktik'a ch'anikoj hinmay han, kat winiloj spixan maktik'a ch'iniloj hinpixan han. ³¹ Yapnojxa stz'ayikalil b'ay ch'eloj skanhil hamay, hawik'al b'oj hawichmam. Sunil hawik'al xhkamoj, mach hunuj mak ch'ichamb'ojtoj. ³² Xhchichonojkoj hak'ul yinh konhob' Israel yet xhwanojayoj txahyeb'al yib'anh han. Mach hunuj hawik'al ch'ichamb'ojtoj. ³³ Yaja' xhwaha'kanoj hunuj hafamiliaⁱ skawilal b'ay ch'ahtoj xahanb'al han, yunhe schichonojkanh sk'ul, kat yek'oj ya' yanma. Wal sunil yaq'b'ilxa hawik'al, xhpotx'laxojkantoj heb' naj. ³⁴ Ha' tzet xhyenojiloj ta yel tzet lanhan walni tawet ti' han, ha', heb' naj kawanh hak'ahol: naj Ofni b'oj naj Finees, hune'nhe stz'ayikal b'ay xhkamojtoj heb' naj skawanhil. ³⁵ Lawitu' kat winojkanh hune' ya'

ⁱ2:33 *hunuj hafamilia* Lanhan yalni yib'anhiloj ya' Abiatar sacerdote, haxkam hanhk'axanhe ya' xkolcha tet kamikal b'et Nob. Ilwejk'anab' yinh 1 S. 22:20

sacerdote kaw yijjom wet han; chaha' q'ana' sb'ah ya' wet haka' kaw xhwoche han. Chin kawxe'kanoj yik'al ya' yinh stohb'al q'inal han, ha' heb' ya' ch'okojkanoj sacerdotehoj heb' ya' hinrey chin sik'le' han. ³⁶Yuxin, maktajto xhkolchahoj yinh hafamilia, chuluj jahjon yinh sat ya' sacerdate tu', kat sq'an-noj hunuj lenh smelyuh plata b'oj hun xitanoj span tet ya', kat yalnoj: Xhkoq'an tawet han ta chawa' yet komunil yinh sacerdotehal han, yunhe kowa' han”», xhinahoj, xhi Komam tet ya' Elí.

Xawte Komam Yahveh ya' Samuel

3 ¹Kaw k'ul ya'ni q'ana' sb'ah naj ni'an tzeh Samuel tet Komam Yahveh, yalanh schejb'anil ya' Elí xhmunla naj. Yinh hunq'ahan tz'ayik tu', mach tonhetik'ahoj chul stzoti' Komam Yahveh tet anma b'oj mach tonhetik'ahoj ay tzet cha' Komam yila' anma.

²Hune' aq'b'alil, hilanxahayoj ya' Elí b'ay swayb'al, matxa kaw k'uluj smujli ya', stz'opb'ixatoj ya'. ³Wal naj Samuel, wayojxa chuh naj yul yatut Komam Yahveh skawilal te' Kaxhah yet lahk'ulal, yet maxhto xhb'utlaxkoj q'a' q'a' yinh candil.

⁴Lawitu' xawten Komam Yahveh naj Samuel. Xta'wi naj tet Komam:

—«Ayin han la mamin», xhi naj.

⁵Yinhxanhe anhe xtohan naj b'ay xhway ya' Elí, xalni naj:

—Ayin han la, ¿tzet yuh xin hawawte han mamin?, xhi naj.

—Xalni ya' Elí:

—Mataj hayin xach wawte han k'ahol, as wayanh, xhi ya'.

Haktu' xuh smeltzotoj naj wayoj. ⁶ Xawtenpax Komam Yahveh naj Samuel hunekxa. X'ahpax wanoj naj, xtoh naj b'ay ay ya' Elí, xalni naj:

—Ayin han la mamim, ¿tzet yuh xin hawawte han?, xhi naj.

Xalni ya':

—K'ahol, mataj hayin xach wawte han. As wayanh, xhi ya'.

⁷ Yaja' maxhto yohtajoj naj Samuel yab'en yul snuq' Komam Yahveh, haxkam maxhto hunekoj chul stzoti' Komam tet naj.

⁸ Haktu' xuh yawtenpax Komam Yahveh naj Samuel yinh syoxel el. X'ah wanoj naj, xtit naj yilnoj ya' Elí, xalni naj:

—Ayin han la, ¿tzet yuh xin hawawte han mamin?, xhi naj.

Haktotu' xuh stxumnihiloj ya' Elí ta Komam Yahveh lanhan yawten naj Samuel. ⁹ Xalni ya' tet naj:

—As wayanh. Ta chach awtelaxoj hunekxa, hakti' chawute' hata'woj: “Tzotelanh Mamin, haxkam lanhan yab'en hachejab'lom ti' tzet chawala”, kachinahoj, xhi ya' Elí tu'.

Haktu' xuh smeltzotoj naj Samuel b'ay swayb'al hunekxa. ¹⁰ Lawitu' x'apni Komam Yahveh sk'atanh naj Samuel, xawten Komam naj haka'tik'a yet yalanhto, xalni Komam:

—¡Samuel! ¡Samuel!, xhi Komam.

Haktu' xuh yalnikanh naj Samuel:

—Tzotelanh Mamin, haxkam lanhan yab'en hachejab'lom ti' tzet chawala, xhi naj.

¹¹ Xalni Komam Yahveh tet naj Samuel:

—Lanhanxa wunuj hune' tzetet kaw tx'oj b'et Israel ti' han, xiwojkanojkanh anma yab'enoj. ¹² Yijnojxa sb'ah sunil tzetet alb'ilkanoj yib'anh sfamilia ya' Elí wuh han. ¹³ Xax wal tet ya' han ta xhwaha'tij sya'tajil yib'anh yik'al ya' yinh stohb'al q'inal han, haxkam xiloj heb' naj sk'ahol ya' hinpixan han; kaw yohtaj ya' tzet-taj stx'ojal chuh heb' naj, yaja' mach xkach ya' heb' naj. ¹⁴ Yuxin xin ta'wekankoj yul hinti' han, ta mach b'aq'inh ch'a'laxoj nimank'ulal yinh smul' ya' b'oj heb' naj sk'ahol, waxamkami ch'a'laxoj xahanb'al b'oj ofrenda wet han, xhi Komam Yahveh tet naj Samuel.

¹⁵ Lawitu' xwaykank'oj naj Samuel masanta yet xsajb'iloj. Yet x'el swayanhan naj, xshajni naj spultahil yatut Komam Yahveh, yaja' kaw xiw naj yalni tet ya' Elí tzet xyeh Komam yila' naj. ¹⁶ Lawitu' xawtentoj ya' Elí naj Samuel, xq'amb'en ya' tet naj:

—¡Samuel, k'ahol!, xhi ya'.

—Ayin han la mamin, xhi naj.

¹⁷ Xalni ya' Elí tu':

—¿Tzet xal Komam Yahveh tawet? Al sunil wet han, matzet chaweb'ahayoj. Ha' hojab' Komam Dios ch'anojtij hunuj niman sya'tajil hawib'anh ta mach chawalayoj sunil wet han, xhi ya'.

¹⁸ Haktu' xuh yalnihiloj naj Samuel sunil tzet xal Komam tet, matzet xeb'ahayoj naj tet ya'. Xalni ya' Elí tu':

ǰ3:14 *yinh smul* Ilwejk'anab' yinh Nm 15:30 Mach hunuj xahanb'al chuh yalaxkoj yuh yiniloj hej mule yet yultik'a sk'ul anma kat yuni; hanhk'anhe sk'ulch'anil sk'ul Komam Dios chuh skolwa jinh.

—Hakti' x'el yinh sk'ul Komam Yahveh, yub'ab' Komam b'aytet q'a' k'ultu. Ha' Komam Yahaw sat yib'anh q'inal ti', xhi ya'.

¹⁹ Ch'ib'oj chuh naj Samuel, ha' Komam Yahveh aykoj yetb'ihøj naj; chij sb'ah sunil hej tzetet chal Komam tet naj. ²⁰ Sunil konhob' Israel x'ohtajnheniloj ta kaw sprofeta Komam Yahveh yeh naj Samuel ti', ch'ichitij b'et Dan masanta b'et Beerseba. ²¹ Haktu' xuh yichikoj Komam Yahveh syenikanh sb'ah tet naj Samuel b'et Silo, haxkam b'et tu', cha' Komam Yahveh stzoti' yohtajne' naj.

4 ¹ Cha' naj Samuel tu' yohtajne' sunil konhob' Israel tzet chal Komam Yahveh tet naj.

Xitoj heb' naj filisteo te' Kaxhah yet lahk'ulal

Yinh hunq'ahan tz'ayik tu', aykoj howal xol heb' ya' israelita b'oj heb' naj filisteo. Hat ch'ehayoj heb' naj soldado israelita skawilal Eben-ezer; wal heb' naj filisteo b'et Afec. ² Xanikoj heb' naj filisteo tu' howal yinh heb' ya' israelita, xk'aywa heb' ya' yuh heb' naj; kanheb' mil heb' ya' israelita tu' xpotx'laxkantoj yinh howal yuh heb' naj.

³ Yet xmeltzotoj heb' ya' israelita tu' b'ay ch'ehayoj, xalni heb' ya' icham winaj: «¿Tzet yuh mach xonh ya' i'wahoj Komam Yahveh yinh heb' naj filisteo ti'? Ti'nanh xin, tonh jiha'wejtij te' Kaxhah yet lahk'ulal yet Komam Yahveh b'et Silo. Ha' te' ch'okoj koxol, kat honh skolnoj te' yul sq'ab' heb' naj jenemigo ti'», xhi heb' ya'.

⁴ Haktu' xuh yanitoj konhob' tu' heb' naj winaj israelita b'et Silo, yuh yinitij heb' naj te' Kaxhah yet Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh, Komam ch'ehayoj

xol hej querubín. Heb' naj kawanh sk'ahol ya' Elí, ha' heb' naj xhtanhen te' Kaxhah tu', naj Ofni b'oj naj Finees. ⁵ Yet x'apni te' Kaxhah yet lahk'ulal yet Komam Yahveh b'ay ch'ehayoj heb' ya' israelita tu', sunil heb' ya' x'awikanojkanh yinh kaw ip yuh tzalalal, xb'ilikanojkanh hej witz yuh yawi heb' ya'.

⁶ Yet xab'en heb' naj filisteo xaycha heb' ya' israelita tu', xalnikanh heb' naj: «¿Tzet yuh kaw xaychakanoj heb' naj hebreo ti' b'ay ch'ehayoj?», xhi heb' naj. Lawitu' xohtajnheniloj heb' naj, ta x'apni te' Kaxhah yet lahk'ulal yet Komam Yahveh b'ay ch'ehayoj heb' ya' israelita tu'.

⁷ Haktu' xuh xiwkanh heb' naj filisteo, chalni heb' naj tet hunun: «¡Xul Komam Dios b'ay ch'ehayoj heb' naj ti'!», xhi heb' naj. X'ah yaw heb' naj, xalni heb' naj: ¡Tzet chonh tanhojkanoj ti'nanh, maxhto hunekoj xhja'le yinh hakti'! ⁸ ¡Ay, kaw tx'oj chonh tanhojkanoj ti'nanh! ¿Maktaxka chuh honh skolnojiloy yul sq'ab' hunq'ahan hej dios sunil chuh yuh yet Israel ti'? Ha' hunq'ahan dios ti' x'initij sunil hej sya'tajil yib'anh tx'otx' Egipto, xanihayoj sunil smajanil yab'il yib'anh heb' naj yul desierto.

⁹ ¡Jiha'wejtij janma jinh, winaj honh, jaha'wej howal, mach xhkokewa'nhe kob'ah, haximwal mach chonh okojtoj yalanh schejb'anil heb' naj hebreo ti', haka' yektoj heb' naj yalanh kochejb'anil!», xhi heb' naj filisteo tu'.

¹⁰ Haktu' xuh yanikoj heb' naj filisteo tu' howal yinh heb' ya' israelita, xk'aywa heb' ya' yuh heb' naj. Kaw tx'ihal mak xkamkantoj yinh howal tu', 30 mil heb' naj soldado israelita tu' xpotx'laxkantoj. Heb' naj xto kolcha yinh howal tu', xtokanoj heb'

naj yeb'a'toj sb'ah yul skonhob'. ¹¹ Xikantoj heb' naj filisteo tu' te' Kaxhah yet lahk'ulal yet Komam Dios, xpotx'nikantoj heb' naj, heb' naj kawanh sk'ahol ya' Elí, naj Ofni b'oj naj Finees.

¹² K'uxan ayto hune' naj soldado yinh yik'al ya' Benjamín x'elkanh xol howal tu'. X'el anhe yuh naj b'ay aykoj howal tu', xtoh naj b'et Silo; yinhtik'a hune' tz'ayik tu' x'apni naj b'et tu'. Hatz'b'ilkantoj xil sq'ap naj yuh, aykanatoj tx'otx' xol xil swi' naj yuh, yuh syeni naj ta b'isk'ulal yeh naj. ¹³ Hat tz'onhanayoj ya' Elí yib'anh hune' xhilah sti' b'eh yechman ab'ix, haxkam kaw tx'oj yeloj yanma ya' yuh te' Kaxhah yet lahk'ulal yet Komam Dios. X'apni naj winaj tu' yul konhob', xalni naj tzet xa'le heb' ya' israelita; yet xalni naj, x'ah yaw sunil konhob' tu'.

¹⁴ Yet xab'en ya' Elí yawikanoj anma tu', xq'amb'en ya':

—¿Tzet yuh kaw xaychakanoj anma ti'?, xhi ya'.
Yinhxanhe anhe xtit naj winaj tu', xalni naj tet ya'.

¹⁵ Yet tu' 98 hab'ilxa ya' Elí, xax tz'opb'itoj ya' yuh ichamil, matxa chuh yilni ya'.

¹⁶ Haktu' xuh yalni naj winaj tu' tet ya' Elí:

—Hinpetoh xol howal han, xin elkanh xol han, xhi naj. Xq'amb'enpax ya' Elí tu':

—¿Tzet xute sb'ah k'ahol?, xhi ya'.

¹⁷ Xta'wi naj chejab'lom tu', xalni naj:

—Xk'aywa konhob' Israel yinh howal, kaw tx'ihal mak xkamkantoj. Xkamtoj heb' naj kawanh hak'ahol, naj Ofni b'oj naj Finees, lawitu' x'ilaxpaxkantoj te' Kaxhah yet lahk'ulal yet Komam Dios yuh heb' naj filisteo, xhi naj.

¹⁸ Yet xab'en ya' Elí sb'ina te' Kaxhah yet lahk'ulal yet Komam Dios, x'ek'kantoj pak'na ya' yib'anh xhilah b'ay tz'onhanayoj sti' pultah, xq'ahkantoj snuq' ya'. Haktu' xuh skamtoj ya', haxkam kaw ichamxa ya' b'oj kaw b'aq'ich ya'. 40 hab'il x'ok ya' sjuezalaj konhob' Israel.

¹⁹ Wal ix yixal naj Finees, ix yalib' ya' Elí tu', yapnixatik'a stz'ayikalil b'ay xhpitzk'a yunin ix. Yaja' yet xab'en ix ta x'ilaxtoj te' Kaxhah yet lahk'ulal yet Komam Dios b'oj ta xkamtoj ya' Elí b'oj yichamil ix, xtitkanoj sya'il ay ix, xwatx'ikanoj ix.

²⁰ Yet skamojxahayoj ix, xalni heb' ya' x'ilwa yinh ix tu': «Mach chach xiwi, haxkam winaj unin ni'an hawunin xpitzk'ahi», xhi heb' ya'. Yaja' mach xta'wi ix tet heb' ya', matxa tzet xal sk'ul ix yab'eni.

²¹ Icabod xakoj ix sb'ihoj ni'an yunin tu', chalni ix: «X'elkanoj sq'aq'al smay Komam Dios xol Israel», xhi ix; haxkam x'ilaxkantoj te' Kaxhah yet lahk'ulal yet Komam Dios b'oj yuh xkamkantoj yichamil ix b'oj smam yichamil ix. ²² Xal ix: «X'elkanoj sq'aq'al smay Komam Dios xol Israel, haxkam x'ilaxkantoj te' Kaxhah yet lahk'ulal yet Komam Dios», xhi ix.

X'apni te' Kaxhah yet lahk'ulal yul sq'ab' heb' naj filisteo

5 ¹ Lawi yiniloj heb' naj filisteo te' Kaxhah yet lahk'ulal yet Komam Dios, b'ay x'ok howal b'et Eben-ezer, xinitoj heb' naj te' masanta b'et konhob' Asdod.^k ² Xaniktoj heb' naj te' Kaxhah tu' yul yatut

^k5:1 *Asdod*. Ha' hune' konhob' q'a' ayto smay yinh hej howeb' konhob' ay b'ay stx'otx'al heb' naj filisteo.

ich dios Dagón, hat xa' heb' naj te' skawilal hune' yechel ich dios Dagón tu'.

³Yaja' yinh hunxa tz'ayik, yet x'ah wanoj anma ah Asdod sab'sahk'alil, xilnitij heb' naj, ta nhohanxakanayoj ich dios Dagón tu' yinh sat te' Kaxhah yet lahk'ulal yet Komam Yahveh. Haktu' xuh yinikanh heb' naj hune' dios tu', xwatx'enayoj heb' naj b'aytik'a ayah. ⁴Yet x'ahpax wanoj heb' naj tu' yinh sab'sahk'alil yinh hunxa tz'ayik, xilnipaxtij heb' naj ta nhohanxapaxayoj ich dios Dagón tu' yinh sat te' Kaxhah yet Komam Yahveh, hat pak'ankanayoj swi' b'oj skab'il sq'ab' yib'anh smarchohal pultah, nan b'ay hirankantoy yiktaj snimanil. ⁵Yuxin ti'nanh,¹ sunil heb' naj sacerdote yet ich dios Dagón tu', b'oj sunil mak ch'oktoj yul yatut hune' dios tu', mach chayoj yoj yib'anh hune' smarchohal pultah tu'.

⁶Lawitu', xanihayoj Komam Yahveh sya'tajil yib'anh anma ah konhob' Asdod tu' b'oj sunil sat stx'otx', xtanhtzenkaniloj Komam heb' naj. Xakanayoj Komam yab'il mahilal yib'anh sunil anma tu'.

⁷Yet xilni heb' naj ah Asdod tu' hune' ti', xalni heb' naj: «Matxa chuh skan te' Kaxhah yet sDiosal Israel ti' koxol, haxkam ha' kaw lanhan yanihayoj sya'tajil jib'anh b'oj yib'anh kodios Dagón», xhi heb' naj.

⁸Haktu' xuh syamb'ankoj heb' naj sunil heb' naj ijb'alom yinh hej skonhob' heb' naj filisteo, xq'amb'en heb' naj:

—¿Tzet wal jutén te' Kaxhah yet sDiosal Israel ti'?, xhi heb' naj.

¹5:5 *ti'nanh* Ha' hune' tiempo b'ay xtz'ib'nhelaxayoj stzoti' Komam Dios.

Xta'wi heb' naj tu':

—Iwejtoj te' b'et konhob' Gat, xhi heb' naj swi'al konhob' tu'.

Haktu' xuh yilaxtoj te' b'et konhob' Gat tu'.

⁹Yaja' yet x'apni te' b'et tu', xanihayoj Komam Yahveh niman sya'tajil yib'anh heb' naj ah Gat tu', xanikoj Komam niman xiwkilal yinh heb' naj, sunil anma x'ahkaniloj mahilal yinh; ch'ichikantij yinh nixhtej unin masanta yinh mak ichamxa.

¹⁰Haktu' xuh yanipaxtoj heb' naj filisteo tu' te' Kaxhah yet Komam Dios b'et konhob' Ecrón. Yaja' yet x'apni te' Kaxhah tu' b'et tu', sunil anma x'ah yaw, xalni: «X'ilaxtij te' Kaxhah yet sDiosal Israel koxol, yunhe honh spotx'laxpaxtoj b'oj sunil kokonhob'», xhi heb' naj.

¹¹Haktu' xuh syamb'anpaxkoj heb' naj tu' heb' naj ijb'alom yinh heb' naj filisteo, xalni heb' naj: «Iwejtoj te' Kaxhah yet sDiosal Israel ti' b'ay skonhob', ta mach xin, chonh spotx'o'kantoj te' b'oj kokonhob' han», xhi heb' naj. Yaja' xax ichinakankoj yay sya'tajil yib'anh anma ay b'et tu' yuh Komam Dios, x'ok-kanoj niman xiwkilal yinh konhob' tu'.

¹²Anma mach xkamtoj yuh yab'il tu' xin, ch'ek'kanoj ya' yanma yuh mahilal ayatij yinh sunil snimanil; x'ahkanapnoj yaw konhob' tu' b'et satkanh.

Xa' paxoj heb' naj filisteo te' Kaxhah yet Komam Yahveh

6¹Hujeb' x'ahaw x'ehayoj te' Kaxhah yet Komam Yahveh sat stx'otx'al heb' naj filisteo.

²Lawitu' xyamb'ankoj heb' naj filisteo tu' heb' naj sacerdote b'oj heb' naj ahb'elom, xq'amb'en heb' naj:

—¿Tzet-taxka wal jutem te' Kaxhah yet ya' Yahveh ti' han? Alwej jet han, tzet chuh ja'ni paxoj te' b'aytik'a ay han, xhi heb' naj.

³ Xalni heb' naj tu':

—A'wej paxoj te' tet sDiosal Israel, kat heyantitoj hunuj ofrenda yinh te' yunhe stanh hemul, haximwal xhtanhayoj yab'il hexol. Yuxin ta chex anhchahoj, haktu' chuh heyohtajnhenoj tzet yuh mach xb'ejkanoj Komam Dios yanhayoj hune' sya'tajil ti' hexol, xhi heb' naj.

⁴ Xq'amb'empax heb' naj filisteo tet heb' naj tu':

—¿Tzet-taxka ofrendahil k'ul janitoj han?, xhi heb' naj.

—Xta'wi heb' naj tu':

—Chewatx'e' howeb'oj yechel mahilal yinh nab'a' oro yok howeb'oj yechel no' tx'ow yinh oro, haka' sb'isil heb' naj filisteo ijb'alom yinh konhob' ti', haxkam hune'nhe majan yab'il lanhan ya'ni ek'oj ya' heyanna heyamanil. ⁵ Watx'ewej yechel mahilal b'oj yechel no' tx'ow ch'etantoj tx'otx' tx'otx' ti', haktu' chuh heyanojkoj smay Komam sDiosal Israel. Lemtakaxhi, chiloj Komam sya'tajil xayoj heyib'anh, yib'anh hej hedios b'oj yib'anh hetx'otx'. ⁶ ¡Mach chekawne heyanna haka' xute naj faraón b'oj heb' naj ah Egipto! Masantotik'a xayoj Komam Yahveh sya'tajil yib'anh heb' naj, hatotu' xb'ejtzontoj heb' naj heb' ya' israelita. ⁷ Watx'ewej hunuj ak'la carreta, kat hesayni kak'onhoj no' ix wakax toto x'uninwi, no' maxhto ch'alaxkoj yinh munil. Kat heximnikoj no' yinh carreta tu'; mach chechab'toj yunin no' yinh, chemajche'kaniktoj yul peyab'. ⁸ Lawitu' kat heyanojatoj te' Kaxhah yet Komam Yahveh yib'anh

carreta tu', kat heyanojpaxatoj hune' kahon sk'atanh te', yul cheyaha'aytoj hej tzetet nab'a' oro cheyaha' ofrendahil yuh stanhoj hemul xeyakoj tu'. Lawitu' kat heb'ejtzonejtoj no' wakax tu' b'oj carreta. ⁹Yaja' cheyila' yinh k'ul b'ay xhka stoj no': Ta hat xhka stoj no' b'ay sb'elal konhob' Bet-semes,^m haktu' chuh johtajnhenoj ta Komam Yahveh x'anitij sya'tajil ti' jib'anh. Yaja' ta nan b'ehal chiha'toj no'; yinh haktu', mataj Komam x'anitij sya'tajil ti' jib'anh, to tonhe x'ek'natoj yinh koq'inal, xhi heb' naj.

¹⁰Haktu' xute heb' naj filisteo tu'. Xitij heb' naj kak'onh no' wakax ay yunin, ximnikoj heb' naj no' yinh carreta; xmajchenkaniktoj heb' naj stz'ul no' yul peyab'. ¹¹Lawitu' xanihaktoj heb' naj te' Kaxhah yet Komam Yahveh yul carreta tu' b'oj te' kahon b'ay ayaytoj yechel hej no' tx'ow b'oj yechel hej mahilal nab'a' oro. ¹²Lawitu' xanitoj heb' naj filisteo no' wakax tu', rinhan xutetoj no' b'et Bet-semes, ch'elkanoj yaw no' xhtokanoj no'. Rinhan xuh stokanoj no' b'et tu', maxhtik'a ninoj xshek' no' sb'eh. Tzujankankoj heb' naj ijb'alom yinh heb' naj filisteo yinhtaj no' wakax tu' masanta b'ay snajachil Bet-semes.

¹³K'uxan aykoj heb' naj ah Bet-semes tu', sk'upnikanh ixim trigo sat ak'al sti' ha' ha'. Yet xilnitoj heb' naj te' Kaxhah tu', xtzalakanokjanh heb' naj yilni te'. ¹⁴Hat x'apnikanoj carreta tu' sat stx'otx'

^m6:9 *Bet-semes* Ha' hune' konhob' yet Israel q'a' kawilto yekoj yinh stx'otx'al heb' naj filisteo. Bet-semes ti': Yatut Tz'ayik, chaliloj.

hune' ya' winaj Josuéⁿ sb'ih, b'ay ay hune' ch'en niman ch'en b'et konhob' Bet-semes tu'. Haktu' xuh yiniloj heb' naj ah Bet-semes tu' ste'al te' carreta tu', ha' x'oknikoj si'al yuh heb' naj; wal no' kak'onh wakax xin, xnhuskantoj heb' naj no' sunil xahanb'alil tet Komam Yahveh. ¹⁵Ha' heb' naj yik'al ya' Leví x'inihaytij te' Kaxhah yet Komam Yahveh b'oj te' kahon b'ay ayaytoj sunil hej tzetet nab'a' oro tu', xanihayoj heb' naj yib'anh ch'en niman ch'en ay b'et tu'. Tx'ihal hej xahanb'al xakankoj heb' naj ah Bet-semes tu' tet Komam Yahveh yinh hune' tz'ayik tu' b'oj pax xahanb'al xhnhuslaxkantoj sunil. ¹⁶Yet xilni heb' naj howanh ijb'alom yinh heb' naj filisteo sunil tu', yinhtik'a hune' tz'ayik tu' xmeltzokantoj heb' naj b'et konhob' Ecrón.

¹⁷Ha' hunq'ahan ti' yechel mahilal nab'a' oro xa' heb' naj filisteo ofrendahil tet Komam Yahveh yuh stanh smul: Xa' heb' naj hune' yuh konhob' Asdod, hune' yuh Gaza, hune' yuh Ascalón, hune' yuh Gat yok hune' yuh Ecrón. ¹⁸Haka'tik'a sb'isil skonhob' heb' naj ijb'alom filisteo tu', haktik'apaxtu' sb'isil yechel no' tx'ow nab'a' oro xa' heb' naj; aykankoj konhob' kaw k'ul yekoj speyab'il yinh, b'oj pax hej wayanhb'al machkoj speyab'il. Ch'en niman ch'en b'ay xayoj heb' naj te' Kaxhah yet Komam Yahveh tu', aytokanayoj ch'en sat stx'otx' ya' Josué b'et Bet-semes tu' ti'nanh.^o

ⁿ6:14 *Josué* Ya' Josué xhb'ina b'et ti', mataj ya' x'ok swi'aloj Israel lawi skamtoj ya' Moisés.

^o6:18 *ti'nanh* Ha' hune' tiempohal b'ay xtz'ib'nhelaxayoj stzoti' Komam Dios.

¹⁹ Yaja' xiloj Komam Yahveh sq'in al 70 heb' naj winaj^p ah Bet-semes tu', haxkam xt'anxihaytoj heb' naj yul te' Kaxhah yet Komam Yahveh. Kaw x'oq' anma yuh niman sya'tajil xatij Komam Yahveh yib'anh heb' naj tu'. ²⁰ Xalnikanh anma ah Bet-semes tu': «jKaw xikiltaj yeh Komam Yahveh! ¿Maktaxka chuh shitzkoj yinh sat Komam Dios? Mach chuh skan te' Kaxhah ti' koxol, ¿b'aytaxka chuh janitoj te'?»», xhi anma tu'. ²¹ Haktu' xuh yanitoj anma ah Bet-semes tu' heb' naj chejab'lom yaha'kanoj ab'ix tet heb' ya' ah Quiriat-jearim, xalnitoj heb' ya': «Xax ya' paxoj heb' naj filisteo te' Kaxhah yet Komam Yahveh. Katwej, kat heyinitoj te'», xhitoj heb' ya'.

7 ¹ Haktu' xuh yapni heb' naj ah konhob' Quiriat-jearim yinojtij te' Kaxhah yet Komam Yahveh. Hat xitoj heb' naj te' yatut ya' Abinadab, hat aykoj yatut ya' yinh sk'ul witz. Lawitu' xpohlaxiloj ya' Eleazar sk'ahol ya' Abinadab tu', yuh stanhen ya' te' Kaxhah yet Komam Yahveh.

² Kaw nahatil xkankanoj te' Kaxhah tu' b'et Quiriat-jearim. 20 hab'ilk'a xkankanoj te' b'et tu'. Kaw b'isk'ulal yekanoj heb' ya' israelita tu', sq'an-nikanoj heb' ya' skolwal Komam Yahveh yinh.

X'ok ya' Samuel juezal yinh Israel

³ Haktu' xuh stzotel ya' Samuel tet sunil heb' ya' israelita, xalni ya': «Ta yinh sunil heyanna cheyoche meltzohoj yinh Komam Yahveh, iwejkaniloj sunil hej komon dios ayiktoj hexol b'oj hej yechel ich ix tiyoxh

^p6:19 70 heb' naj winaj Hakti' yeyoj yinh griego, haxkam tz'ulik konhob' Bet-semes tu', wal yinh hebreo chala ta 50 mil 70 heb' naj winaj.

Astarot. Awejkoj heb'ah yul sq'ab' Komam Yahveh, tetnhe Komam cheya' q'ana' heb'ah; ha' Komam chex kolnojiloj yul sq'ab' heb' naj filisteo ti'», xhi ya'.

⁴ Haktu' xuh yetankantoj heb' ya' israelita tu' hej yechel ich dios Baal b'oj yechel ich ix tiyoxh Astarot. Haxanhe Komam Yahveh xshaq'e heb' ya'.

⁵ Xalnipax ya' Samuel:

«Yamb'awejkoj sunil jet konhob' israelita ti' b'et Mizpa, chin txahloj teyinh tet Komam Yahveh han», xhi ya'.

⁶ Haktu' xuh syamb'ankoj sb'ah sunil heb' ya' israelita tu' b'et Mizpa, xinihatij heb' ya' ha' ha' yul hune' oq', xsamnihayoj heb' ya' ha' ofrendahil yinh sat Komam Yahveh. Xa' heb' ya' ayuno hune' tz'ayik tu', xalni heb' ya': «jXjakoj komul tet Komam Yahveh han!», xhi heb' ya'. B'et Mizpa tu' x'ok ya' Samuel tu' sjuezaloj konhob' Israel.

⁷ Yet xab'en heb' naj swi'al heb' naj filisteo ta yamankoj heb' ya' israelita tu' b'et Mizpa, x'ahtoj heb' naj b'oj soldado yanojkoj howal yinh heb' ya'. Yet xab'en heb' ya' ta shitzxakoj heb' naj filisteo tu', xiwkanojkanh heb' ya' tet heb' naj yinh machnhe hanik'oj. ⁸ Haktu' xuh yalni heb' ya' israelita tu' tet ya' Samuel: «Mach chab'ejkanoj haq'an-ni tet Komam Yahveh jinh han, yunhe honh skolni Komam Yahveh koDiosal yul sq'ab' heb' naj filisteo ti' han», xhi heb' ya'.

⁹ Haktu' xuh yinitoj ya' Samuel hune' no' ni'an tz'ul kaneluh tet Komam Yahveh, xnhusnikantoj ya' no' sunil xahanb'alil tet Komam. Xq'an-ni ya' skolwal Komam Yahveh yinh heb' ya' israelita, xab'entoj Komam tzet xsq'an ya'.

¹⁰ Yet lanhan snhusnikantoj ya' Samuel no' tz'ul kaneluh tu' xahanb'alil tet Komam Yahveh, x'apni heb' naj filisteo yaha'koj howal yinh heb' ya' israelita tu'. Yaja' xaytij Komam Yahveh nimejtaj k'uh yib'anh heb' naj filisteo tu', haktu' xuh xiwkanojkanh heb' naj, matxa xtxumchakanoj yuh heb' naj tzet chutekanoj sb'ah heb' naj, xk'aywakanoj heb' naj yuh heb' ya' israelita tu'. ¹¹ X'ok-kanoj surnuj heb' ya' israelita tu' yinh heb' naj filisteo tu' b'et Mizpa, masanta yalanh Bet-car; tx'ihalk'a heb' naj xpotx'kantoj heb' ya' yul b'eh. ¹² Lawitu' xinitoj ya' Samuel hune' ch'en niman ch'en, xanikanh ya' ch'en xolb'al konhob' Mizpa b'oj Sen, xanikoj ya' Eben-ezer^q sb'ihoj ch'en, xalni ya': «Xhtowal kolwakanoj Komam Yahveh jinh», xhi ya'.

¹³ Haktu' xuh yok-kantoj heb' naj filisteo yalanh schejb'anil heb' ya' israelita tu', matxa hunekoj x'oktoj heb' naj yaha'koj howal yinh heb' ya' sat stx'otx'. Xikanh sb'ah Komam Yahveh yinh heb' naj filisteo tu' yet aytok'oj ya' Samuel. ¹⁴ Haktu' xuh yetnhenpax heb' ya' israelita hej konhob' ib'iltik'ahiloj tet heb' ya' yuh heb' naj filisteo tu'. Hej konhob' ch'ichitij b'et konhob' Ecrón masanta b'et konhob' Gat. Haktu' xuh skolchaloj sunil tx'otx' tx'otx' ti' yul sq'ab' heb' naj filisteo yuh heb' ya' israelita. X'ok aq'ank'ulal xol heb' ya' b'oj heb' naj amorreo yulb'al hunq'ahan tz'ayik tu'.

¹⁵ Yulb'al x'ehik'oj ya' Samuel, ha' ya' x'ok sjuezaloj konhob' Israel. ¹⁶ Hunun hab'il sb'eyk'oj ya' b'et Bet-el, b'et Gilgal b'oj b'et Mizpa, yuh swatx'en

^q7:12 *Eben-ezer* Ch'en ch'en chonh kolni, haktu' chaliloj yinh hebreo.

ya' hej sya'tajil yul hej konhob' tu'. ¹⁷ Lawitu' kat smeltzopaxtoj ya' b'et skonhob' Ramá b'ay yatut. B'et tu' swatx'epax ya' yaq'b'ilxa hej sya'tajil ch'ek'ayoj yul konhob' Israel tu', hatik'apax b'et tu' xakanh ya' hune' b'ay ch'ahtoj xahanb'al tet Komam Yahveh.

Xsq'an heb' ya' israelita srey

8 ¹ Yet x'ichamb'itoj ya' Samuel, xakoj ya' heb' naj sk'ahol sjuezaløj konhob' Israel. ² Joel sb'ih naj b'ab'el sk'ahol ya', Abías sb'ih naj skab'. Ha' heb' naj kawanh sk'ahol ya' ti' x'ok sjuezaløj yinh konhob' Beerseba. ³ Yaja' mach x'ehik'oj heb' naj haka' xuh yehik'oj ya' Samuel tu'. Xochetoj heb' naj ch'en melyuh, xa'ni txonho' sb'ah heb' naj, mach xwatx'e heb' naj hej tzetet yinh st'inhanil. ⁴ Haktu' xuh syamb'ankoj sb'ah sunil heb' ya' icham winaj israelita, xtoh heb' ya' yilnoj ya' Samuel b'et konhob' Ramá. ⁵ Xalni heb' ya' tet ya' Samuel tu': «Kaw icham hachxakanoj, wal heb' naj hak'ahol, mach lahanøj hab'eyb'al b'oj heb' naj. Ti'nanh xin, akøj hunuj rey yahawoj jinh han, haka' yekøj srey yaq'b'ilxa hej konhob'», xhi heb' ya'.

⁶ Yaja' mach xchah swi' ya' Samuel yab'en tzet xq'an heb' ya' icham winaj tu', yet xalni heb' ya' ta choche heb' ya' hunuj srey ch'ok yahawoj yinh. Haktu' xuh stxahli ya' tet Komam Yahveh. ⁷ Xalni Komam tet ya': «Ab'etoj tzet chal heb' naj hawet konhob' ti', haxkam hayin lanhan hin syahni heb' naj han, mataj hach, matxa choche heb' naj ta yehnhe wekøj sreyaløj heb' naj han. ⁸ Haktik'ati' xin yute heb' naj han, yet xwinihaltij heb' naj b'et Egipto han, ha' lanhan yunipax heb' naj tawinh ti'nanh.

Chin yakanoj heb' naj han, kat ya'ni q'ana' sb'ah heb' naj tet hej komon dios. ⁹Ti'nanh xin, ab'etoj tzet chal heb' naj, yaja' alkanoj yab'e' heb' naj, tzet ch'utelaxoj heb' naj yuh naj rey ch'okoj yahawoj yinh», xhi Komam.

¹⁰Haktu' xuh yalni ya' Samuel sunil tzet xal Komam Yahveh, yib'anhiloj heb' ya' israelita xq'an-ni srey tu'.

¹¹Xalni ya':

—Hakti' chex utelaxoj yuh naj rey ch'okoj yahawoj teyinh la: Chiha'toj naj hek'ahol, yuh yokoj heb' naj munil yinh scarro naj yet howal b'oj yuh yinojk'oj heb' naj scheh naj yet howal b'oj yuh sb'ab'oj heb' naj yinh sat scarro naj rey, yuh spohnoj heb' naj sb'eh naj. ¹²Ay heb' naj hek'ahol tu' ch'alaxojkoj swi'aloj smilal heb' naj soldado, ay heb' naj ch'alaxojkoj swi'aloj 50 heb' naj soldado. Ay heb' naj chaha'koj naj patxo' tx'otx' b'oj k'upu' trigo. Aypax heb' naj chaha'koj naj watx'e' hej sch'en naj yet howal b'oj sunil hej stzetetal ch'oknikoj yinh hej scarro naj yet howal. ¹³Chiha'paxtoj naj hekutz'in watx'e' perfume, watx'e' itah b'oj watx'e' pan. ¹⁴Chiha'paxiloj naj hetx'otx' kaw k'ul sat. Chiha'loj naj stx'otx'al heyuva b'oj stx'otx'al heyolivo, kat ya'noj naj tet heb' naj xhmunlahiktoj sk'atanh. ¹⁵Schila'ayoj naj heya'noj sdiezmojal sat hetrigo b'oj sat heyuva, kat yitxq'anojtoj naj yinh heb' naj xhmunlahiktoj yinh, b'oj yinh heb' naj schejab'lom naj. ¹⁶Chiha'toj naj heb' naj hechejab'lom tzehtajto b'oj heb' ix hechejab'lom q'opotajto; chiha'toj naj hewakax

b'oj nixhtej heburro q'a' b'aq'ichto^f yuh yoknojkoj yuh naj yinh smunil. ¹⁷ Schila'ayoj naj heya'noj sdiezmohal nixhtej hekaneluh, kat heyek'oj b'atxb'on tet naj. ¹⁸ Yet ch'apnoj stz'ayikal b'ay ch'ahoj heyaw yinh naj rey chesaya' tu', matxa xhta'woj Komam Yahveh teyey, xhi ya' Samuel.

¹⁹ Yaja' mach xoche konhob' tu' yab'e'toj tzet xal ya', xalni:

—Machoj, yila'xami, yilal ay hunuj rey ch'ok yahawoj jinh han. ²⁰ Xhjoche han, ta lahan xhjulu j b'oj yaq'b'ilxa hej konhob' han. Ha' korey tu' ch'okoj yahawoj jinh han, ha' ya' xhb'ab'ojtoj yinh kosat han yet chonh toj yinh howal han, xhi heb' ya'.

²¹ Xab'e ya' Samuel sunil tzet xal konhob' tu', xalni ya' sunil tet Komam Yahveh. ²² Xalni Komam Yahveh tet ya':

—Yijye tzet chal heb' naj. Say hunuj srey heb' naj tu', xhi Komam.

Haktu' xuh yalni ya' Samuel tet heb' ya' icham winaj:

—K'ultik'a, meltzohanhweytoj b'ay hekonhob', xhi ya'.

Xohtajnhe ya' Samuel ya' Saúl

9 ¹ Ay hune' ya' mama' kaw q'alom Cis sb'ih b'oj kaw ay yelapnojaj yeyi, yik'al ya' Benjamín yeh ya'. Abiel sb'ih smam ya', yihtxikin ya' Zeror yeh ya'. Becorat sb'ih smam ya' Zeror ti', yihtxikin ya' Afía yeh ya', yik'al ya' Benjamín yeh heb' ya' ti'. ² Ay hune' naj sk'ahol ya' Cis ti' Saúl sb'ih, tzehto naj b'oj

^f8:16 *b'aq'ichto* Yinh hebreo chala ta ha' heb' naj tzehtaj b'oj heb' ix q'opotaj kaw saq'al.

kaw k'ulch'ankanøj yilot naj. Mach hunuj mak q'a' k'ulch'anto jilni sataj naj yul konhob' Israel. Kaw nimejal stel naj, mach mak ek'b'alto stel sataj naj, yinh-nhe swixik' naj ch'ek' anma.

³ Hune' tz'ayikalil, xk'aytoj hunq'ahan no' ix burro yet ya' Cis smam naj Saúl tu', haktu' xuh yalni ya' Cis tu' tet sk'ahol:

—«Itoj hunuj heb' naj kochejab'lom tawinh k'ahol, kat hatoh hasaynoj koburro k'aynajtoj», xhi ya'.

⁴ Haktu' xuh stoh heb' naj saynoj no', xq'axponkanik'toj heb' naj xol q'eb'tajlaj yet ya' Efraín, x'ek'kantoj heb' naj b'ay stx'otx'al Salisa, yaja' mach xchalo hej no' ix burro tu' yuh heb' naj. X'ek'paxtoj heb' naj b'ay stx'otx'al Saalim b'oj b'ay stx'otx' heb' naj yik'al ya' Benjamín, yaja' maxhtik'a xchalo no' yuh heb' naj.

⁵ Lawitu' yet x'apni heb' naj b'ay stx'otx'al Zuf,^s xalni naj Saúl tu' tet naj schejab'lom tzujan yinh tu':

—Katah, paxojonhtoj, xam k'aytoj hej no' ix burro tu' yinh sk'ul hinmam han, taj hayonhxa ayonhpaxkoj yinh sk'ul ya', xhi naj.

⁶ Xta'wi naj chejab'lom tu':

—Ay hune' ya' winaj schejab'lom Komam Dios ay yul hune' konhob' ti'. Kaw ay yelapnojal yekoj ya' yul sat anma. Chij sb'ah sunil tzet chal ya'. Tonh jila' ya', wak'amta chuh yalni ya' jet b'ay tu' chuh kotoh kosaynoj hej no' ix burro tu', xhi naj.

⁷ Xta'wi naj Saúl tu' tet naj schejab'lom tu':

^s9:5 Zuf B'ay tx'otx' Zuf ti' ayiktoj konhob' Ramá, b'ay ay yatut ya' Samuel.

—Tonh xin, yaja' ġtzet xhjiha'toj tet ya'? Xax lahwiloj kopan ib'il juh, matxa tzet chuh ja'ni tet ya' sprofeta Komam Dios tu', xhi naj.

⁸ Haktu' xuh yalnipax naj chejab'lom tu':

—Ilk'anab'i, ib'il hune' ch'en ni'an melyuh plata wuh han. Ha' ch'en xhwaha' tet ya' winaj schejab'lom Komam Dios tu' han, yunhe yalnoj ya' jet b'ay tu' chuh kotoh kosaynoj hej no' ix burro tu', xhi naj.

⁹ Yet payxa tu', yet ay hunuj mak ch'ochen sq'amb'e' hunuj tzetet tet Komam Dios, jichan chala: “Tonh jila'wej ya' vidente”,^t xhi anma b'et Israel tu'. Haxkam haktu' ch'al-lax yinh heb' ya' tu' yet payxa, ha' heb' ya' tu' profeta sb'ih ti'nanh.

¹⁰ Xalni naj Saúl tu' tet naj schejab'lom tu':

—Yel chawala, tonh, xhi naj.

Haktu' xuh stoh heb' naj yilnoj ya' winaj schejab'lom Komam Dios tu' yul konhob' tu'.

¹¹ Yaja' yet lanhan yahtoj heb' naj yinh sk'ul witz yuh yapni heb' naj b'ay konhob' tu', xchanihayoj heb' naj hunq'ahan heb' ix q'opoh xhtoh iho'atij ha'. Xq'amb'en heb' naj tet heb' ix:

—ġHam b'et ti' ay ya' vidente?, xhi heb' naj.

¹² Xalni heb' ix:

—Ho', b'et ti' ay ya'. Yaja' anhe ninoj cheya'nahi. Xul ya' yul konhob' ti' ti'nanh, haxkam ch'alaxojkoj hune' xahanb'al tet Komam Yahveh b'ay xhaq'elaxoj Komam. ¹³ Anhe cheya'nahi, as ilwej ya' yul konhob' tu', yalanhto maxhto ch'ahtoj ya' swi' witz tu' wa'oj; haxkam mach chuh yichojkoj anma awteb'il tu' wa'oj

^t9:9 *vidente* Haktu' ch'al-lax yinh heb' ya' xhtihniloj hej tzetet xhyelax yila' anma.

ta mach b'ab'eloh ch'apni ya' stxahye' xahanb'al tu'.
Yuxin aswejnahi, xhi heb' ix tu' tet heb' naj.

¹⁴Haktu' xuh yahtoj heb' naj yul konhob' tu'.
Yaja' yet lanhanxa yokapnoj heb' naj yul konhob'
tu', xchanihayoj heb' naj ya' Samuel, kaw lanhanxa
yahohtoj ya' b'ay lugar xikiltaj yeh b'et swi' witz tu'.

¹⁵Yaja' hune' tz'ayik yalanhto tu', xaxtik'a ya'
Komam Yahveh yohtajnhe' ya' Samuel yet maxhto
ch'apnikoj naj Saúl tu'. ¹⁶Xalni Komam:

«Yab' hakti' hekal, xhwaha'tij hune' naj winaj
hak'atanh han, yik'al ya' Benjamín yeh naj.
Chawaha'toj te' aceite yinh swi' naj, haxkam ha' naj
ch'okoj yahawoj yinh hinkonhob' Israel han. Ha' naj
xhkolnoj hinkonhob' yul sq'ab' heb' naj filisteo han.
Stz'a' hink'ul yinh hinkonhob' han, xax wab'etoj
sya'il yanma han», xhi Komam.

¹⁷Yet xilnitoj ya' Samuel naj Saúl tu', xalni Komam
Yahveh tet ya':

«Ha' hune' naj winaj ti' xwal tawet han, ha' naj
ch'okoj yahawoj hinkonhob' han», xhi Komam.

¹⁸Yet x'okapnoj heb' naj b'ay spultahil konhob' tu',
xitzkoj naj Saúl tu' sk'atanh ya' Samuel, xalni naj tet
ya':

—Chim huh hawalni ninoj wet han mamin, b'ay tu'
xhkan yatut ya' vidente, xhi naj.

¹⁹Xta'wi ya' Samuel:

—Hayin ti' vidente hin han. Ahojonhtoj wa'oj winh
swi' witz han. Hato sab'sahk'al hekal xhwala' tawet
tzet chawoche hawab'e' han, kat hatoj pax. ²⁰Wal
hej no' ix burro xak'aytoj yet syoxi, mach chawakoj
no' yinh hak'ul, xax nacha no'. Xin hul b'et ti' han,
yuh walni tawet han, ta hawet b'oj hafamilia yeh

sunil sk'ulch'anil kaw ch'ochelaxkoj b'et Israel ti', xhi ya'.

²¹ Xta'wi naj Saúl tu', xalni naj:

—¿Tzet yuh chawal hunq'ahan tzoti' ti' wet han? ¿Tox mach yik'aloj ya' Benjamín weh han xin? Lawitu' hinfamilia han, ha' q'a' tz'ulik xol sunil hej sfamilia yik'al ya' Benjamín, xhi naj.

²² Lawitu' xiniktoj ya' Samuel naj Saúl tu' b'oj naj chejab'lom tu' b'ay xhwa' heb' naj awteb'il wa'oj, xa'ni tz'onhoj ya' heb' naj b'ay hune' lugar q'a' ayto smay xol heb' naj awteb'il tu'; aymi 30 hoj heb' naj tu'.

²³ Lawitu' xalni ya' Samuel tu' tet naj watx'ehom itah:

—Itij no' chib'e xwak'oj tawet han, no' xwal tawet han ta nan chawaloj, xhi ya'.

²⁴ Haktu' xuh yinitij naj watx'ehom itah tu' hune' no' sb'ul b'oj no' sxe' snheh, xwatx'enayoj naj no' yinh sat naj Saúl tu'. Xalni ya' Samuel tu' tet naj Saúl:

—Wa'anh, ha' hune' hawitah ti' pohb'ilxatik'ahiloj tawet wuh han. Hawet-xatik'a yeyi, yalanhto maxhto xhwawtetij yaq'b'ilxa heb' naj wa'oj han, xhi ya'.

Haktu' xuh swa' naj Saúl tu' sk'atanh ya' Samuel hune' tz'ayik tu'.

²⁵ Lawi spaxaytij heb' ya' swi' witz tu', xtoh heb' naj tu' yatut ya' Samuel yul konhob', b'et tu' xtzotel ya' b'oj naj Saúl yib'anh yatut b'ay kaw chewchotajne.

²⁶ Yet saj lehojxaloj yinh hunxa tz'ayik, ha' tu' xawtenkanh ya' Samuel tu' naj Saúl, hat ayatoj naj yib'anh yatut ya' Samuel tu', xalni ya':

—Ahanh wanoj. K'uxanxa ch'el b'el hawuh, xhi ya'.

Haktu' xuh yah wanoj naj Saúl tu', x'eltij heb' ya' yul nhah.

²⁷ Ha' x'eliløj heb' ya' stxam konhob' tu' xin, xalni ya' Samuel tu' tet naj Saúl:

—Al tet naj hachejab'lom ti' ta xhb'ab'itoj naj. Wal hach, echma ninoj, haxkam yilal walni tawet han tzet xal Komam Dios wet han, xhi ya'.

Haktu' xuh sb'ab'itoj naj chejab'lom tu'.

Xahtoj ya' Samuel te' aceite yinh swi' ya' Saúl

10¹ Lawitu' xshamnihatoj ya' Samuel hune' netb'alil te' aceite yinh swi' naj Saúl tu', xtz'ohni ya' naj, xalni ya':

—Hach xach sik'le Komam Yahveh yuh hawok yahawoj yinh Israel skonhob' Komam Dios. ² Ti'nanh xin, yet chach meltzohoj, chawila' kawanh heb' naj winaj skawilal b'ay mujb'ilaytoj ya' Raquel b'et Selsa, b'ay snajachil stx'otx' ya' Benjamín, kat yalnoj heb' naj tawet: “Xax nacha hej no' ix burro xach b'eyk'oj hasaya', matxa sb'isk'ulnhe hamam no', tawinhxa b'isk'ulal yeh ya', chalni ya': ¿Tzet chuh snachahoj hink'ahol wuh han?”, xhi ya', xhinahoj heb' naj tawet. ³ Lawitu' yet chach apnoj b'ay te' hih aykanh b'et Tabor, chawila'ayoj oxwanhxa heb' naj winaj xhtoh b'et Bet-el yuh shaq'en heb' naj Komam Dios. Ay hune' naj winaj tu' i'nhe oxk'onh no' nixhtej kaplaxh, hune'xa naj i'nhe oxeb' k'itan ixim pan, yok hune'xa naj i'nhe hune' tx'uoyal^u vino. ⁴ Xhtiyoxhloj heb' naj tawet, kat ya'noj heb' naj kab' ixim pan tawet; yilal hachanojk'oj ixim tet heb' naj.

^u10:3 *tx'uoyal* Hune' tx'uy xhb'ina b'et ti', yinh no' tz'um watx'eb'il; yul ch'ijlaxk'oj yal te' uva.

⁵Lawitu' kat hawapnoj b'et Gabaa^v yet Komam Dios, b'ay scuartel heb' naj filisteo. Yet chach okojtoj yul konhob' tu', chawila'pax yayojtij hunq'ahan heb' ya' profeta speto b'ay xhaq'elax Komam Dios. Tzujankoj heb' ya' yinh heb' naj xhk'enhtzen salterio, pandero, flauta b'oj arpa. ⁶Hatik'a tu' kaw ay yip chuh yuluj Yespíritu Komam Yahveh tawinh, kat hatzoteloj yinh sb'ih Komam b'oj heb' ya' profeta tu', kat shelnojtoj Komam hanab'al. ⁷Yet chijnoj sb'ah hunq'ahan tzetet xhwal ti' han, xahuh hawunuj tzet yetwanoj ay hawunuj, haxkam ha' Komam Yahveh ch'okoj hawetb'ihoj. ⁸Lawitu' kat hab'ab'ojaytoj b'et Gilgal hinsataj han. Chin hawechema' b'et tu' hujeb' tz'ayik han. Yet chin apnoj han, kat wanojkoj xahanb'al xhnhuslaxkantoj sunil han b'oj pax xahanb'al yet aq'ank'ulal, kat walnoj tawet han tzet yetwanoj ay hawunuj, xhi ya' Samuel tu'.

Xij sb'ah tzet xal ya' Samuel

⁹Yet kaw lanhanto staq'li naj Saúl tu' tet ya' Samuel yuh spaxtij naj, xshelnitoj Komam Dios snab'al naj. Xijnipax sb'ah sunil hej tzetet xal ya' Samuel tu' tet naj Saúl tu' yinh hune' tz'ayik tu'. ¹⁰Ha' yet x'apni naj Saúl b'oj schejab'lom tu' b'et konhob' Gabaa, xchanihayoj naj hun majan heb' ya' profeta. Haktu' xuh yul Yespíritu Komam Dios yinh naj Saúl tu', kaw ay yip xuh yuli, x'ichikoj naj tzoteloj yinh sb'ih Komam Dios xol heb' ya' profeta tu'. ¹¹Ha' yet xilni sunil anma ohtajnhentik'a naj Saúl tu', ta aykoj naj tzoteloj yinh sb'ih Komam Dios b'oj heb' ya' profeta, xalni anma tu' tet hunun: «¿Tzet xa'le naj sk'ahol ya'

^v10:5 *Gabaa* Witz yet Komam Dios, haktu' chaliloj Gabaa ti'.

Cis ti'? ¿Tzet chuktuj naj xol heb' ya' profeta ti'?», xhi anma tu'.

¹² Aypax hune' mak ay b'et tu' xq'amb'eni, xalni: «¿Mak xin smam heb' ya' profeta ti'?», xhi. Haktu' xuh yichitij anma yalni: «¿Tom profetapax naj Saúl ti'?», xhi anma tu'.

¹³ Yet xtanhk'o naj Saúl tu' stzotel yinh sb'ih Komam Dios, x'ahtoj naj swi' witz b'ay xhaq'elax Komam. ¹⁴ Lawitu', xq'amb'en hune' yuxhtaj smam naj Saúl tu' tet b'oj pax tet naj chejab'lom tzujan yinh naj tu', xalni ya':

—¿B'ay tu' xex b'eyk'oj?, xhi ya'.

Xta'wi naj Saúl tu':

—Xonh b'ey kosaya' hej no' ix burro han. Yaja' mach xuh snacha no' juh han, haktu' xuh kotoh koq'amb'enoj tet ya' Samuel han b'ay tu' ay no', xhi naj.

¹⁵ Xalnipax ya' yuxhtaj smam naj Saúl tu':

—Al wet han tzet xal ya' Samuel tu' teyet, xhi ya'.

¹⁶ Xalni naj Saúl tu':

—Kaw k'ul xuh yalni ya' jet han, ta xax nacha hej no' ix burro k'aynajtik'atoj tu', xhi naj.

Yaja' mach xal naj Saúl tu' tet ya', tzet xal ya' Samuel tu' tet naj yinh yok sreyaloj konhob'.

X'alaxkoj ya' Saúl reyal

¹⁷ Lawitu' xyamb'ankoj ya' Samuel sunil heb' ya' israelita, yuh syamikoj heb' ya' yinh sat Komam Yahveh b'et Mizpa.

¹⁸ Xalni ya' tet heb' ya' israelita tu':

«Hakti' yalni Komam Yahveh sDiosal Israel: “Hayin xex wiltij b'et Egipto han. Xex hinkoliltij

yul sq'ab' heb' naj egipcio han b'oj yul sq'ab' sunil hej konhob' x'a'ni ek'oj ya' heyanma”, xhi Komam. ¹⁹ Waxamkami xex skoliltij Komam koDiosal yalanh sya'tajil xeyil tu' b'oj yalanh hej b'isk'ulal x'ek'toj teyinh tu'; yaja' xeyahkanoj Komam, xeyalni: “Machoj, xhjoche hunuj korey ch'ok yahawoj jinh han”, kexchi. Ti'nanh xin, ek'anhwejtij b'oj heyik'al b'oj hefamilia yinh sat Komam Yahveh», xhi ya' Samuel tu'.

²⁰ Haktu' xuh yawtentij ya' Samuel tu' sunil hej yik'al Israel yinh sat Komam Yahveh, x'a'lax sortear, xsik'lelaxiltoj yik'al ya' Benjamín. ²¹ Lawitu' xchejnipax ya' hitzojtij hej familia yik'al ya' Benjamín tu', xsik'lelaxiltoj sfamilia ya' Matri. Yinhxa sfamilia ya' tu' xsik'lelaxiltoj ya' Saúl sk'ahol ya' Cis. Xsaylax ya' Saúl tu' xol anma, yaja' mach xnacha ya'. ²² Haktu' xuh sq'amb'elax tet Komam Yahveh tato ayk'oj ya' Saúl tu' xol heb' ya'. Xalni Komam ta xol stzetet heb' ya' xeb'atoj sb'ah ya'. ²³ Yuxin yinhxanhe anhe xtoh anma yi'altij ya' b'ay eb'ab'iltoj sb'ah tu' yuh. Kaw nimejkanoj stel ya' Saúl tu', yinh-nhe swixik' ya' ch'ek' anma.

²⁴ Lawitu' xalni ya' Samuel tet sunil anma tu':

—Ha' naj winaj ti' xsik'le Komam Yahveh yuh yok naj reyal teyinh. Mach hunujxa mak lahan b'oj naj yul konhob' Israel ti', xhi ya' Samuel.

Haktu' xuh yah xayna konhob' tu', xalni: «¡Okojab' smay korey!», xhi.

²⁵ Lawitu' xtihniloj ya' Samuel tet konhob', hej chejb'anile yilal syijyenoj ya' rey, xtz'ib'nhenkanayoj ya' sat hune' te' hum chulb'ilayoj, xk'ub'ankantoj ya' te' yinh sat Komam Yahveh. ²⁶ Lawitu' xalni ya'

Samuel ta xhpaxtoj sunil anma yatut. Haxpaxtu' ya' Saúl, xpaxtoj ya' yatut b'et Gabaa. X'ok tzujnuj heb' naj winaj kaw k'ul yinh howal yinh ya', haxkam ha' Komam Yahveh x'anikoj yinh yanma heb' naj stoh yinh ya'. ²⁷ Yaja' ay haywanh heb' naj winaj kaw tx'oj yanma, tx'oj xuh stzotel heb' naj yinh ya' Saúl tu', xalni heb' naj: «¿Tox chuh honh skolnoj naj ich winaj ti' xin?», xhi heb' naj. Xiniloj heb' naj spixan ya' Saúl tu', mach hej sab'ehal xa' heb' naj tet ya'; yaja' haka'tik'a mach xab'e ya' Saúl tu' xute.

Xk'aywa heb' naj amonita yinh howal yuh ya' Saúl

11 ¹ Xam ek'toj hunuj x'ahaw^w, yet x'ahtoj naj Nahas sreyal heb' naj amonita b'oj soldado, yanojkoj howal yinh heb' ya' israelita ay b'et konhob' Jabes yet Galaad. Xalni sunil heb' ya' ah Jabes tu' tet naj Nahas:

—Jaha'koj hunuj lahk'ulal koxol. Chonh ok hachejab'lomoj han, xhi heb' ya'.

² Xta'wi naj Nahas tu', xalni naj:

—Xhjaha'koj lahk'ulal tu' koxol, yaja' xhwiha'iltij sb'aq' hesat aykoj yinh hewatx' han, yunhe winojiløj hepixan hehunil hex israelita hex ti' han, xhi naj.

³ Haktu' xuh sta'wi heb' ya' icham winaj yet konhob' Jabes tu':

—A' hujeb'oj tz'ayik jet han, yunhe janitoj ab'ix yul sunil stx'otx'al Israel han. Ta mach mak chonh kolnoj yulb'al hujeb' tz'ayik tu' han, xhjaha'koj kob'ah yul heq'ab' han, xhi heb' ya'.

^w11:1 *Xam ek'toj hunuj x'ahaw* Hakti' yeyoj yinh griego, wal yinh hebreo mach xhb'inahi.

⁴Ha' yet x'apni heb' naj chejab'lom b'et konhob' Gabaa b'ay skonhob' ya' Saúl, xa'ni heb' naj ab'ix tet anma ay yul konhob' tu', xukchakanojkanh anma tu' yoq'i. ⁵K'uxan ha' tu' speto ya' Saúl sb'ey patxo' tx'otx' xol smunil b'oj hej sbuey. Xq'amb'en ya' tet anma tu':

—¿Tzet heyeyi yuxin chex oq'i?, xhi ya'. Haktu' xuh yalni heb' ya' tzet xal heb' ya' ah Jabes tu'.

⁶Yet xab'en ya' Saúl hunq'ahan tzoti' tu', kaw ay yip xuh yul Yespíritu Komam Dios yinh ya', xtit lemna chil ya'. ⁷Haktu' xuh yinitij ya' Saúl tu' kak'onh no' buey, xk'upnikanayoj ya' no'. Xanitoj ya' sk'upb'enal no' tet heb' naj chejab'lom tu', yuh yinitoj heb' naj no' yul sunil stx'otx'al Israel, xalnitoj ya': «Hakti' ch'utelaxojtoj sbuey maktaj mach ch'okoj tzujnuj yinh ya' Saúl b'oj yinh ya' Samuel, kat stoj ya'noj howal», xhi ya'.

Haktu' xuh yanikoj Komam Yahveh xiwkilal yinh sunil anma tu'. Hune'nhe xute heb' naj snab'al, xyamb'ankoj sb'ah sunil heb' naj, xtoh heb' naj yinh howal b'oj heb' ya' tu'.

⁸Yet xb'isni ya' Saúl sunil heb' naj tu' b'et Bezec, 300 mil heb' naj ah Israel, yok 30 mil heb' naj israelita ah Judá. ⁹Lawitu' xalnitoj ya' Saúl tu' tet heb' naj chejab'lom tu', ta chal heb' naj tet heb' ya' ah Jabes yet Galaad yinh hakti':

—«Yinh chuman hekal, yet kaw stz'iktz'on q'a', ha' tu' ch'apnoj hex kol-laxoj», xhitoj ya'.

Haktu' xuh stoh heb' naj chejab'lom tu' yalnoj tet anma ah Jabes tu'; kaw xtzalakanojkanh heb' ya' yab'en hune' tu'. ¹⁰Lawitu' xalni heb' ya' ah Jabes tu' tet heb' naj amonita yenemigo:

—Xhjaha'koj kob'ah yul heq'ab' hekal han. Cheyila' tzet chonh heyute'toj han, xhi heb' ya'.

¹¹Yinh hunxa tz'ayik yet maxhto sajb'iloj, oxeb' majan xuh spohnihayoj ya' Saúl heb' naj soldado. X'oktoj heb' naj yanojkoj howal b'ay ch'ehayoj heb' naj amonita tu'. Xpotx'kantoj heb' naj tx'ihal heb' naj amonita, masanto yinh chuman tz'ayik xtanhk'okanoj heb' naj. Heb' naj amonita xto kolcha yinh heb' naj tu' xin, nanan b'ay xka stokankoj heb' naj hunun.

¹²Lawitu' xalni konhob' tu' tet ya' Samuel:

—¿B'ay tu' ay heb' naj mach sjuh ta ch'ok ya' Saúl ti' koreyaloj? Iwejtij heb' naj b'et ti', kat kopotx'nikamoj heb' naj, xhi anma tu'.

¹³Yaja' xal ya' Saúl:

—Mach hunuj mak xhpotx'laxojkamoj ti'nanh, haxkam ha' Komam Yahveh xkolni konhob' Israel, xhi ya'.

¹⁴Xalni ya' Samuel tu' tet konhob':

—Katwej, tonhwej b'et Gilgal, kat skawxelaxkankoj ya' Saúl ti' koreyaloj, xhi ya'.

¹⁵Haktu' xuh stoh sunil konhob' tu' b'et Gilgal. B'et tu' xkawxelaxkankoj ya' Saúl tu' reyal yinh sat Komam Yahveh. Xakoj heb' ya' sxahanb'al yet aq'ank'ulal yinh sat Komam Yahveh. Kaw stzalakanoj ya' Saúl tu' b'oj sunil anma tu'.

Xtzotel ya' Samuel tet konhob' Israel

12¹Xtzotel ya' Samuel tet sunil heb' ya' israelita, xalni ya':

—Xwa' sunil tzet xeq'an wet han. Xeq'an hune' herey, xwa' teyet han. ²Ti'nanh xin, ayxa hune'

herey chex ijb'anoj. Wal hin han, kaw icham hinxa han, kaw sajxa xil hinwi' han; yaja' aykoj heb' naj hink'ahol heyetb'ihoj han. Yinhtax hintzehlto xin ichtij hex wijb'an han, masanta ti'nanh. ³Yuxin ayin han la, alwejayoj yinh sat Komam Yahveh b'oj yinh sat ya' rey xakoj Komam, ta ayxa stx'ojal xhwuh teyinh han. ¿Ayxam hunuj mak xax welq'a swakax han, mato sburro? ¿Ayxam hunuj mak xax hin hob'kanh smul han? ¿Ayxam hunuj mak xax wa' ek'oj ya' yanma han? ¿Ayxam hunuj mak xax hinchah ch'en melyuh tet han yuh hinwatx'en hunuj sya'tajil yinh mach st'inhaniloj han? Alwejkoy yinh hinsat ti'nanh han, xhwaha' paxoj tzet xwiloj tet han, xhi ya'.

⁴Xalni anma tu' tet ya':

—Mach hunekoj xax hahob'kanh komul han, mach hunekoj xax hawa' ek'oj ya' janma han, mach hunuj mak xawelq'a, xhi heb' ya'.

⁵Xalnipax ya' Samuel tu':

—Ha' Komam Yahveh b'oj ya' rey ti' testigo winh ti'nanh han. Mach stx'ojal xnachaloy winh han, saj hinsat teyet han, xhi ya'.

Ho', haktu' yeyi, xhi anma tu'.

⁶Xto yalnipax ya' Samuel tu' tet Konhob':

—Testigopax Komam Yahveh winh han, Komam xsik'len ya' Moisés b'oj ya' Aarón, yuh yinihaltij heb' ya', heb' ya' jichmam b'et tx'otx' Egipto. ⁷Ti'nanh xin, matzet cheyala, ab'ewej tzet xhwal teyet yinh sat Komam Yahveh han. Chin nab'tij sunil hej tzetet b'ay xax hex skol Komam Yahveh han, b'oj b'aytaj xkol Komam heb' ya' jichmam.

⁸ »Lawi yapni ya' Jacob b'oj jik'al b'et Egipto, x'a'lax ek'oj ya' yanma heb' ya', haktu' xuh yah yaw heb' ya' tet Komam Yahveh, xanitoj Komam ya' Moisés b'oj ya' Aarón, yunhe skolnihiltij heb' ya', heb' ya' israelita tu' b'et Egipto; haktu' xuh yulkanoj heb' ya' jichmam tu' sat hune' tx'otx' tx'otx' ti'.

⁹ Yaja' xakanoj heb' ya' Komam Yahveh sDiosal, yuxin xakankoj Komam heb' ya' yul sq'ab' naj Sísara swi'al yekoj yinh heb' naj soldado yet konhob' Hazor, b'oj yul sq'ab' heb' naj filisteo b'oj pax yul sq'ab' naj sreyal Moab; ha' heb' naj ti' x'anikoj howal yinh heb' ya'. ¹⁰ Yuxin x'ah yaw heb' ya' tet Komam Yahveh, xalni heb' ya': “Xjako komul han Mamin Yahveh, haxkam xach jakanoj han, xonh ok kohaq'enoj hej yechel ich dios Baal han b'oj hej yechel ich ix tiyoxh Astarot. Kolonhiltij yul sq'ab' heb' naj jenemigo ti'nanh han, haximwal hachxanhe chach kohaq'e' han Mamin”, xhi heb' ya' tet Komam.

¹¹ »Haktu' xuh yinipaxkanh Komam Yahveh ya' Jerobaal, ya' Barac, ya' Jefté b'oj ya' Samuel, yuh skolnihiltij heb' ya' konhob' Israel yul sq'ab' heb' naj yenemigo hoynhe. Haktu' xuh heyehayoj b'et ti' yinh aq'ank'ulal. ¹² Yaja' yet xeyilni ta xul naj Nahas sreyal heb' naj amonita yaha'koj howal teyinh, xeq'an-ni herey wet han, xeyalni: “Machoj, xhjoche han ta ay hunuj korey ch'ok yahawoj jinh han”, kexchi; k'ajam ha' Komam Yahveh aytik'akoj hereyaloj. ¹³ Ti'nanh xin, ay ya' herey xesik'le la. Yaja' awejkaniktoj yul hewi', ta ha' Komam Yahveh x'a'ni herey ti'. ¹⁴ Ta chex xiwoj tet Komam Yahveh b'oj ya' herey ti', kat heya'noj q'ana' heb'ah tet Komam; ta cheyijye' tzet chal Komam Yahveh

koDiosal ti', kat hehaq'enoj Komam, kaw k'ul cheyila'. ¹⁵Yaja' ta mach cheyijye' tzet chal Komam Yahveh, kat hemanhk'onoj schejb'anil Komam, chaha'tij Komam sya'tajil heyib'anh, haka' xuh yanitij Komam yib'anh heb' ya' jichmam.

¹⁶»Ti'nanh xin, echmawej b'et ti', syeb' Komam Yahveh niman k'ayb'alk'u'le heyila'. ¹⁷Mach nhab'iloj ayonh ti'nanh, to stimpohal b'ay xhk'uplaxkanh ixim trigo. Yaja' chin q'ana' tet Komam Yahveh han, ta chatij Komam hej k'uh b'oj ha' nhab'. Haktu' chuh hetxumnujiloj niman stx'ojal xeyuh yinh sat Komam Yahveh, yet xeq'an-nikoj hune' herey ti', xhi ya' Samuel.

¹⁸Lawitu' x'ah yaw ya' Samuel tu' tet Komam Yahveh, xanitij Komam hej k'uh b'oj ha' nhab' yinh hune' tz'ayik tu'. Haktu' xuh xiwkanojkanh sunil anma tu' tet Komam Yahveh b'oj tet ya' Samuel.

¹⁹Xalni sunil anma tu' tet ya' Samuel:

—Q'an tet Komam Yahveh haDiosal jinh hayonh honh hachejab'lom ti' han, yunhe mach chonh stanhtzeloj Komam han, haxkam kaw ahmul honhtik'a han, lawitu' xa'nipax skab'oj sb'ah koq'an-ni hune' korey han, xhi anma tu'.

²⁰Xalni ya' Samuel:

—Mach chex xiwi, waxamkami kaw ay hemul xeyakoj, yaja' mach chex hitziloj yinh Komam Yahveh; a'wej q'ana' heb'ah tet Komam yinh sunil heyanna. ²¹Mach chepoho'iloj heb'ah yinh Komam Yahveh, yuh hetoj hehaq'enoj hej komon dios mach chuh hex skolni, haxkam matzet ch'oknikoj hunq'ahan tu'. ²²Mach chex stinhcha'kanoj Komam Yahveh, haxkam hex xex xsik'le Komam skonhob'oj;

mach chiha'loj Komam spixan. ²³ Wal hin han, mach chin tukb'a' hintxahloj teyinh tet Komam Yahveh han, ta mach xin, xhwaha'koj hinmul han. Ha' tzet xhwub' han, ha' hex hinkuynuj yinh st'inhanil b'oj yinh sk'ulal han. ²⁴ Hanhe tzet yetwanoj ay heyuni, ha' hexiw tet Komam Yahveh, kat hehaq'en Komam yinh syelal b'oj yinh sunil heyanna. Mach chenahulnhe'toj sunil hej sk'ulal xax yuh Komam teyinh. ²⁵ Yaja' ta mach cheb'eja'kanok heyunuj hej stx'ojal, chex stanhtze'iloj Komam b'oj herey ti', xhi ya' Samuel tu' tet konhob'.

Xkachwa ya' Samuel yinh ya' Saúl

13 ¹ 30 hab'il^x ya' Saúl yet x'oktoj ya' reyal, 42^y hab'il x'ok ya' sreyalok konhob' Israel.

² Xsik'le ya' oxeb' mil heb' naj soldado yet Israel. Xitoj ya' kab' mil heb' naj yinh b'et Micmas b'oj b'et tx'otx' q'eb'tajlaj Bet-el, yok hune'xa mil heb' naj xtoh yinh ya' Jonatán b'et Gabaa b'ay stx'otx' heb' naj yik'al ya' Benjamín; wal yaq'b'ilxa heb' naj xin, xchejtoj ya' heb' naj yatut.

³ Xtanhtzeloj ya' Jonatán scuartel heb' naj filisteo b'et Gabaa, xab'eniloj heb' naj filisteo hune' tu'. Haktu' xuh schejni ya' Saúl oq'tzelaxoj yuk'a' no' winaj kaneluh yul sunil Israel, yunhe yohtajnheniloj sunil heb' ya' hebreo hune' ti'.

⁴ Yet xab'eniloj sunil konhob' Israel ta xetatoj ya' Saúl scuartel heb' naj filisteo tu', b'oj ta xtitkanok showal heb' naj yinh Israel; syamb'akok sb'ah sunil

^x13:1 30 hab'il Yinh hune' te' hum tz'ib'nheb'ilayok yinh griego hat ayayok hune' número ti'.

^y13:1 42 Yinh Hch. 13:1 hat xhb'ina hune' número ti'.

heb' naj soldado israelita tu' sk'atanh ya' Saúl b'et Gilgal.

⁵ Xyamb'apaxkoj sb'ah heb' naj filisteo tu', yuh stoh heb' naj yanojkoj howal yinh heb' ya' israelita. Haka' yekantoj arena sti' ha' mar, haktu' yekantoj heb' naj, hun tenankanoj heb' naj. 30 mil scarro heb' naj yet howal xitoj yok wajeb'k'a mil heb' naj ayatoj yib'anh cheh. Hat x'ehayoj heb' naj b'et Micmas, yetk'ulal b'ay ch'ahiloj tz'ayik b'et konhob' Bet-avén.

⁶ Yet xilni heb' ya' israelita, ta tx'ojxa yekoj heb' ya', haxkam hoyb'ilxahayoj heb' ya' yuh heb' naj filisteo, xtoh heb' ya' yeb'anojtoj sb'ah yul hej nhahch'en, xol hej te' te', yul sholanil sk'ul hej ch'en ch'en, yul hej holan ayaytoj yalanh hej te' nhah b'oj yul hej oq'. ⁷ Tx'ihal heb' ya' hebreo tu' xq'axponik'toj yul ha' niman Jordán, yuh yek'toj heb' ya' b'et Gad b'oj Galaad. Wal ya' Saúl xin, yehnheyekanayoj ya' b'et Gilgal b'oj heb' naj soldado tzujan yinh tu', yaja' kaw xhk'uyk'unkanoj heb' naj xiwkilal. ⁸ Hujeb' tz'ayik xechmakanoj ya' Saúl tu' ya' Samuel b'et Gilgal, haka'tik'a xute ya' Samuel tu' yalni, yaja' maxhtik'a ch'apnikanoj ya', haktu' xuh yichikoj yelkanh heb' naj soldado.

⁹ Xalni ya' Saúl tu':

—Iwejtij xahanb'al xhnhuslaxkantoj sunil b'oj xahanb'al yet aq'ank'ulal wet han, xhi ya'.

Haktu' xuh yanikoj ya' xahanb'al xhnhuslaxkantoj sunil tu'.

¹⁰ Yet kaw lanhanto yanikoj ya' Saúl xahanb'al xhnhuslaxkantoj sunil tu', xilni ya' yapni ya' Samuel, x'eltij ya' schanoj ya'. ¹¹ Xalni ya' Samuel:

—¿Tzet yuh xawuh hune' ti'?, xhi ya'.

Xta'wi ya' Saúl:

—Xwil han ta lanhan yelkanojkanh heb' naj kosoldado; wal heb' naj filisteo xin, yamanxakankoj heb' naj b'et Micmas, lawitu' maxhtik'a chach hulkanoj haka' xawute hawalni. ¹²Yuxin xwal han: “Yayojxahiloj heb' naj filisteo yanojkoj howal jinh b'et Gilgal ti', lawitu' maxhto xhkoq'ankankoj skolwal Komam Yahveh jinh”, kinchi han. Yuxin xwakoj xahanb'al xnhnuslaxkantoj sunil tet Komam Yahveh han, xhi ya'.

¹³Xalni ya' Samuel tet ya':

—Sukalnhe chawuh, kaw wi'e hachkanoj. Ta xayijye schejb'anil Komam Yahveh haDiosal xa' tawet, machmi b'aq'inh chach yiloj Komam b'oj hawik'al sreyaloj Israel ti'. ¹⁴Yaja' ti'nanh, matxa chach okoj reyal yinh stohb'al q'inal. Xax say Komam Yahveh hune' naj winaj tohol sb'eyb'al kaw haka' choche sk'ul Komam. Xax xsik'le Komam naj yuh yokoj naj yahawoj yinh konhob' Israel, haxkam mach xayijye tzet xaltij Komam Yahveh tawet, xhi ya'.

¹⁵Haktu' xuh yel ya' Samuel b'et Gilgal, x'ahtoj ya' b'et Gabaa b'ay stx'otx' heb' naj yik'al ya' Benjamín.

Lawitu' xb'isni ya' Saúl heb' naj soldado tzujan yinh tu', wajeb'to ciento heb' naj yinh sunil. ¹⁶Hat xkankanoj ya' Saúl b'oj ya' Jonatán sk'ahol b'oj pax heb' naj soldado tzujan yinh heb' ya' tu' b'et Gabaa b'ay stx'otx' heb' naj yik'al ya' Benjamín. Wal heb' naj filisteo xin, hat ch'ehayoj heb' naj b'et Micmas. ¹⁷Lawitu' x'eltij heb' naj filisteo yanojkoj howal yinh heb' ya' israelita. Oxeb' majan xuh yitxq'antoj sb'ah heb' naj. Hune' majan heb' naj xtoh sb'elal Ofra b'ay stx'otx' ya' Sual. ¹⁸Hune' majan heb' naj xtoh b'et

Bet-horón, yok hune'xa majan heb' naj, xtoh b'ay Yak'alil sti' ha' ha' yet Zeboim, skawilal desierto.

¹⁹ Mach hunuj mak xhmunlanhen ch'en hierro yul sunil Israel yinh hunq'ahan tz'ayik tu', haxkam mach choche heb' naj filisteo ta swatx'e heb' naj hebreo tu' yespada b'oj slanza. ²⁰ Yuxin yet chochen heb' ya' israelita yinojatij yeh sch'enal ch'en patxb'al tx'otx', yazadón, yecheh b'oj ch'en k'upb'al trigo, hat xthoh heb' ya' yaha' nhijo'atij yeh smunlab'al ch'en tu' tet heb' naj filisteo. ²¹ Waxajeb' gramo plata stohla heb' ya' yuh yahtij yeh ch'en patxb'al stx'otx' heb' ya' tu', mato yazadón heb' ya'. Kanheb' gramo plata cha' heb' ya' yuh yahtij yeh yecheh heb' ya', mato yeh ch'en k'upb'al trigo mato ch'en schuk-koj heb' ya' yinh no' wakax. ²² Yuxin yet x'ok howal tu', mach hunuj heb' naj soldado israelita tu' ib'il yespada yuh b'oj slanza, hanhk'anhe ya' Saúl b'oj ya' Jonatán sk'ahol ib'il yet yuh. ²³ Ay hune' majan heb' naj soldado filisteo tu' x'apni majwal b'ay sb'elal Micmas.

X'i'wa ya' Jonatán yinh heb' naj filisteo

14 ¹ Hune' tz'ayikalil, xal ya' Jonatán sk'ahol ya' Saúl tet naj schejab'lom ijnhe sch'en yet howal:

—Katah, tonh b'ay scuartel heb' naj filisteo b'ay hunxa sq'axepal, xhi ya'. Yaja' matzet xal ya' tet smam.

² Hat ch'ehayoj ya' Saúl tu' skawilal Gabaa b'oj wajeb' ciento heb' naj soldado yalanh hune' te' granada ay b'et Migrón. ³ Ya' Ahías sacerdote, ha' ya' aykoj q'ap efod yinh. Ahitob sb'ih smam ya', yuxhtaj

ya' Icabod yeh smam ya'. Smam icham ya' yeh ya' Finees, ya' sk'ahol ya' Elí sacerdote Komam Yahveh b'et Silo.

Mach yohtajoj konhob' ta xtoh ya' Jonatán tu'.
⁴Xoche ya' ek'ojapnoj b'ay scuartel heb' naj filisteo. Yaja' yilal yaytoj ya' b'ay hune' lot'an b'eh xolb'al kab' ch'en nimejtaj ch'en. Boses sb'ih hune' ch'en, Sene sb'ih hunxa ch'en. ⁵Hune' ch'en aykoj yinh norte yetk'ulal konhob' Micmas; yok hunxa ch'en aykoj yinh sur, yetk'ulal Gabaa.

⁶Xalni ya' Jonatán tu' tet naj ch'ijnik'oj sch'en yet howal tu':

—Tonh, ek'ojonhtoj b'ay ay scuartel heb' naj ichamta mach Dios sat ti'. Oxhimi ha' Komam Yahveh chonh kolnoj. Mach ya'tajoj ji'wa yuh Komam. Mach yok yinh ta tx'ihal honh mato ninch'an honh-nhe, xhi ya'.

⁷Xalni naj tu' tet ya' Jonatán:

—Uh b'aytet-tik'a ayiktoj yinh hanab'al hawuni, ayinkoj hawetb'ihoj han, xhi naj.

⁸Xalnipax ya' Jonatán tu':

—Chonh ek'ojtoj b'ay ay heb' naj ichamta winaj tu', yunhe honh yilnoj heb' naj, xhi ya'.

⁹Ta chala' heb' naj jet: “Kananhwej b'et tu', masanto chonh apnoj hek'atanh han”, ta xhinahoj heb' naj; chonh kanojkanoj b'et tu', mach chonh ahøjtoj sk'atanh heb' naj. ¹⁰Yaja' ta chala' heb' naj: “Ahanhwejtij kok'atanh han”, ta xhinahoj heb' naj, chonh ahøjtoj, haxkam ha' xhyenøjloj ta chaha'koj Komam Yahveh heb' naj yul koq'ab', xhi ya'.

¹¹Haktu' xuh syeniloj sb'ah heb' naj kawanh tu' tet heb' naj filisteo, xalni heb' naj filisteo tu':

—«Ilwejk'anab' heb' naj ichamta hebreo, lanhan yeltij heb' naj yul snhahch'en b'ay xeb'aktoj sb'ah», xhi heb' naj.

¹²Lawitu' x'awik'toj heb' naj filisteo ay b'ay cuartel tu' tet ya' Jonatán b'oj tet naj ijnhe sch'en ya' yet howal tu', xalni heb' naj:

—«Ahanhwejtij kok'atanh han, ay tzet xhjoche jala' teyet han», xhi heb' naj.

Haktu' xuh yalni ya' Jonatán tet naj ch'ijnik'oj sch'en yet howal tu':

—Okanh tzujnuj winh han, haxkam xax yakoj Komam Yahveh heb' naj filisteo ti' yul sq'ab' konhob' Israel», xhi ya'.

¹³Haktu' xuh yahtoj k'otzk'on ya' Jonatán tu' b'oj naj ch'ijnik'oj sch'en ya' yet howal tu'. Heb' naj filisteo ch'ayk'aytij yuh ya' Jonatán, ha' naj tu' xhpotx'nikantoj heb' naj. ¹⁴20 heb' naj filisteo tu' xkam yuh ya' Jonatán b'oj yuh naj ch'ijnik'oj sch'en ya' yet howal tu'. Kaw lot'an b'ay xkankanoj b'ejna snimanil heb' naj.

¹⁵X'ok-kanon niman xiwkilal yinh heb' naj soldado filisteo ch'ehayoj b'et tu' b'oj yinh heb' naj x'eltoj yinh howal, heb' naj xhtanhen cuartel b'oj heb' naj ayiltoj majwal. Xb'ilikanojkanh tx'otx' tx'otx', xk'uyk'unkanonkanh heb' naj, x'ok-kan niman xiwkilal yinh heb' naj.

¹⁶Yet xilnitoj heb' naj xhtanhen b'ay ch'ehayoj ya' Saúl b'et Gabaa yet heb' naj yik'al ya' Benjamín, ta kaw xiwkilal yekanoj heb' naj filisteo tu', ta nananxanhe b'ay xhka stokankoj heb' naj. ¹⁷Haktu' xuh yalni ya' Saúl tet heb' naj soldado tzujan yinh tu':

—«B'iswej sunil heb' naj soldado, kat heyilni maktaj heb' naj machk'oj koxol», xhi ya'.

Haktu' xuh sb'islax heb' naj, x'il-laxi ta machk'oj ya' Jonatán b'oj naj ch'ijnik'oj sch'en ya' yet howal.

¹⁸ Haktu' xuh yalni ya' Saúl tet ya' Ahías sacerdote:

—Itij te' Kaxhah yet lahk'ulal yet Komam Dios, xhi ya'.

Haxkam yet tu', yul sq'ab' konhob' Israel aykoj te' Kaxhah yet Komam Dios.

¹⁹ Yaja' yet lanhan stzotel ya' Saúl tu' b'oj ya' sacerdote tu', kam xaychakanokanh heb' naj filisteo b'ay ch'ehayoj tu', kam yahkanokanh smalil xaycha heb' naj. Haktu' xuh yalni ya' Saúl tu' tet ya' sacerdote:

—Matxa chawinatij, xhi ya'.

²⁰ Lawitu' xyamb'ankoj ya' Saúl sunil heb' naj soldado tzujan yinh tu', xtoh heb' ya' b'ay aykoj howal. Xilni heb' ya' ta haxa heb' naj filisteo tu' spotx'pekantoj sb'ah, xax xsomchakantoj yul swi' heb' naj. ²¹ Lawitu', heb' naj hebreo aytik'akoj stz'ajoj heb' naj soldado filisteo, xikanh sb'ah heb' naj, x'ok heb' naj yetb'ihoj ya' Saúl b'oj ya' Jonatán b'oj yaq'b'ilxa heb' ya' israelita. ²² Yet xab'en sunil heb' ya' israelita eb'ab'ilotj sb'ah yuh xol q'eb'tajlaj yet ya' Efraín, ta x'elkanh heb' naj filisteo tu', x'ok surnuj heb' ya' yinh heb' naj yuh yanikoj howal.

²³ Hata b'et Bet-avén x'apnikanoj heb' naj ya'ni howal. Haktu' xuh skolni Komam Yahveh heb' ya' israelita hune' tz'ayikal tu'.

Tzet xta'wekoj ya' Saúl yul sti'

²⁴ Matxakanoj yip heb' naj soldado israelita tu' yuh nhohchalal, haxkam xchej ya' Saúl sta'we'koj heb' naj yul sti', xalni ya': «Maktik'a xhwa'oj yalanhto maxhto ch'ay numnahi, yalanhto maxhto chin pajtze tet heb' naj wenemigo han, tz'akti'nheb'il chub'kanoj», xhi ya'. Yuxin maxhtik'a ninoj tzet xloh heb' naj.

²⁵ Yet x'apni heb' naj b'ay hune' q'eb'tajlaj, xilni heb' naj ta ay no' kab' sat tx'otx' tx'otx' tu'. ²⁶ X'oktoj heb' naj b'et tu', xnacha tx'ihal no' kab' yuh heb' naj; yaja' mach hunuj heb' naj x'ab'len no', haxkam xiw heb' naj yuh tzet ta'web'ilkoj yib'anh heb' naj yuh. ²⁷ Wal ya' Jonatán, mach xab'e ya' yalni smam tu', yet xchejni ya' sta'wenojkoj heb' naj soldado tu' yul sti' hune' tzetet tu', yuxin xchukiktoj ya' swi' hune' te' k'ojoch ib'il yuh xol no' kab' tu', xloni ya' no'. Haktu' xuh swatx'iloj sk'ul ya'.

²⁸ Yaja' ay hune' naj soldado tu' xalni tet ya' Jonatán tu':

—Xonh schej hamam kota'we'koj yul koti' han, xalni ya': “Ta tz'akti'nheb'il chub'kanoj mak xhwa'oj hune' tz'ayik ti'”, yuxin matxakanoj ninoj yip sunil heb' naj soldado ti' nhohchalal, xhi naj.

²⁹ Xta'wi ya' Jonatán tu':

—Xitij hinmam sya'tajil heyib'anh han. Ilwejk'anab' xuh swatx'iloj hink'ul han, yet xin loni ni'an no' kab' han. ³⁰ Q'a' tx'ihaltom heb' naj filisteo ti' xkopotx'kantoj ta mach xkachlax heb' naj soldado ti' slonitoj tzet xiloj tet heb' naj jenemigo, xhi ya' Jonatán tu'.

³¹ Hat x'ichikantij heb' naj soldado israelita tu' spotx'nikantoj heb' naj filisteo tu' b'et Micmas yinh hune' tz'ayik tu', masanta b'et Ajalón, yaja' matxakanøj ninøj yip heb' naj soldado israelita tu'.

³² Haktu' xuh yok heb' naj soldado tu' slonøjtoj tzet xiloj tet heb' naj yenemigo tu'. Xpotx' heb' naj no' kaneluh sat tx'otx' tx'otx', no' wakax b'oj no' tzech wakax. Aytokankøj schik'il no' yinh schib'ehal tu', yet xlonitøj heb' naj no'. ³³ Haktu' xuh yal-lax tet ya' Saúl:

—Lanhan yanikøj heb' naj soldado israelita smul, haxkam lanhan sloni heb' naj no' chib'e aytokøj schik'il yinh, xhi tet ya'.

Xalni ya' Saúl tu':

—Kaw wi'e hex, xemanhk'o schejb'anil Komam Dios. B'alchawejtij hunuj ch'en nimej ch'en b'et tila.

³⁴ Kat hetoh heyalnoj tet sunil heb' naj soldado tu', ta chitij heb' naj swakax tu' mato skaneluh tu' spotx'o' b'et tila, kat slonitøj heb' naj no' b'et ti', yunhe matxa cheyakøj hemul tet Komam Yahveh yinh helonitøj no' chib'e aytokøj schik'il yinh, xhi ya'.

Haktu' xuh yinitøj hunun heb' naj tu' swakax b'oj skaneluh b'et tu' hune' aq'b'al tu', xpotx'ni heb' naj no' b'et tu'. ³⁵ Lawitu' xanikanh ya' Saúl hune' b'ay ch'ahtøj xahanb'al tet Komam Yahveh, sb'ab'elto el xakanh ya' hune' ti' tet Komam.

³⁶ Lawitu' xalni ya' Saúl tu':

—Chonh ayojtoj kotzumb'e' heb' naj filisteo hune' aq'b'al ti', masanto sajb'ojiloj, kat jinojkaniloj sunil tzet ay heb' naj, matxa hunuj heb' naj xhjaha'kanøj, xhi ya' Saúl tu'.

Xalni heb' naj soldado tu':

—Uh b'aytet q'a' k'ultu hawab'eni, xhi heb' naj.
Xalni ya' Sacerdote:

—Koq'amb'e' b'ab'el tet Komam Dios, xhi ya'.

³⁷ Haktu' xuh sq'amb'en ya' Saúl tu' tet Komam Dios, xalni ya':

—Mamin, ¿tom yetwanoj ay kotoh yinh howal yinh heb' naj filisteo ti' han? ¿Tom chawaha'koj heb' naj yul koq'ab' han?, xhi ya'.

Yaja' mach xa' Komam Yahveh spaj stzoti' ya' hune' tz'ayik tu'.

³⁸ Haktu' xuh yalni ya' Saúl tu':

—Ay tzet mach k'uluj yekoj ti'nanh. Titojab' sunil heb' naj swi'al yekoj yinh heb' naj soldado, kat jilni tzet mulehal x'alaxkoj ti'nanh. ³⁹ Chin ta'wekoj yul hinti' yinh sb'ih Komam Yahveh han, Komam skolomal Israel; waxamkami hink'ahol Jonatán x'anikoj smul han, yilal skamoj naj, xhi ya'.

Yaja' mach hunuj mak ay tzet xalni.

⁴⁰ Xalnipax ya' Saúl tu' tet sunil heb' naj soldado tu':

—Hat chonh ek'ojtoj q'axepxa tu' b'oj naj hink'ahol Jonatán han, wal hex, hat chex kanoj b'et ti', xhi ya'.

—Uh b'aytet q'a' k'ultu hawab'eni, xhi heb' naj tet ya'.

⁴¹ Lawitu' xq'an-ni ya' Saúl tet Komam Yahveh ta syeltoj Komam syelal tet ya'.

Haktu' xuh yayk'ay suerte yib'anh ya' Jonatán b'oj smam tu'; wal heb' naj soldado israelita, mach smul heb' naj xyeltoj Komam.

⁴² Xalni ya' Saúl tu':

—A'wejpax sortear hinxol b'oj hink'ahol han, xhi ya'.

Haktu' xuh yayk'ay suerte tu' yib'anh ya' Jonatán.
⁴³Xq'amb'enayoj ya' Saúl tu' tet sk'ahol, xalni ya':
 —Alayoj wet han tzet xawuh, xhi ya'.

Xin chuktuj swi' hune' te' k'ojoch ib'il wuh xol no' kab' han, xwab'len ni'an no' han. Yaja' ayin han la, chuh hinkam han, xhi ya'.

⁴⁴Xalni ya' Saúl tu':

—Ha' hojab' Komam Dios ch'anojtij nimejtaj sya'tajil wib'anh han, ta mach chach waha' kamoj yuh hune' ti' han, xhi ya'.

⁴⁵Yaja' xal heb' naj soldado israelita tu' tet ya' Saúl:

—Mach yetwanoj ay skam ya' Jonatán ti', ha' ya' x'a'ni i'wahoj konhob' Israel. Mach kam ya'. Yinh sb'ih Komam Yahveh xhjal han, ta mach hunuj mak ch'anojkoj sq'ab' yinh ya', haxkam Komam Dios xkolwa yinh ya', xuni ya' hune' niman tzetet ti', xhi heb' naj.

Haktu' xuh skolni heb' naj soldado israelita tu' sq'inal ya' Jonatán tet kamikal. ⁴⁶Lawitu' xtanhk'okanoj ya' Saúl tu' yanikoj howal yinh heb' naj filisteo, xmeltzokantoj heb' naj b'ay stx'otx'.

B'aytaj x'i'wa ya' Saúl yinh howal

⁴⁷Yet ayxahiktoj ya' Saúl tu' sreyaloj konhob' Israel, xakoj ya' howal yinh hej konhob' yenemigo Israel, ha' hej konhob' aykoj shoyanil tu'. Xakoj ya' howal yinh heb' naj ah Moab, yinh heb' naj ah Amón, yinh heb' naj ah Edom, yinh heb' naj sreyal Soba b'oj yinh heb' naj filisteo. Mach hunekoj xk'aywa ya' b'aytaj xb'eyk'oj ya' yinh howal tu', tonhetik'a x'i'wa

ya'. ⁴⁸ Xyamb'akoj ya' hun tenan heb' naj soldado^z, x'i'wa ya' yinh howal yinh heb' naj amalecita. Haktu' xuh skolni ya' konhob' Israel tu' yul sq'ab' heb' naj ch'elq'awikoj yinh.

⁴⁹ Ha' ti' sb'ih hej sk'ahol ya' Saúl: ya' Jonatán, naj Isúi b'oj naj Malquisúa. Wal heb' ix skutz'in ya': Merab sb'ih ix b'ab'el, Mical sb'ih ix q'a' txanto.

⁵⁰ Ahinoam sb'ih yixal ya' Saúl tu', skutz'in ya' Ahimaas yeh ya'. Abner sb'ih ya' aykoj swi'aloj soldado ya' Saúl tu', sk'ahol ya' Ner yeh ya', yuxhtaj smam ya' Saúl tu' ya' Ner tu'. ⁵¹ Hune'nhe smam ya' Cis smam ya' Saúl tu' b'oj ya' Ner smam ya' Abner tu', Abiel sb'ih smam heb' ya'.

⁵² Aynhetik'akankoj howal yinh heb' naj filisteo yuh heb' ya' israelita tu', sunilb'al sq'in al ya' Saúl tu', yet ayiktoj ya' sreyaloj konhob' Israel. Yuxin maktik'a tzehal kaw ay yip chil ya' Saúl tu', b'oj ta kaw kanh yeyi, stzab'toj ya' soldadohoj.

Xiloj Komam Yahveh ya' Saúl reyal yuh swi'ehal

15 ¹ Hune' tz'ayikalil, xal ya' Samuel tet ya' Saúl: —Hayin xin schej Komam Yahveh waha'toj te' aceite yinh hawi' han, yuh hawok sreyaloj konhob' Israel, ha' skonhob' Komam. Ti'nanh xin, ab'e tzet chal Komam Yahveh tawet. ² Hakti' yalni Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh: “Xhwaha'ayoj sya'tajil yib'anh konhob' Amalec han, haxkam mach xchak'tij heb' naj hinkonhob' Israel han, yet x'eltij b'et tx'otx' Egipto. ³ Ti'nanh xin, as akój howal yinh heb' naj amalecita. Chatanhtze'kaniloj sunil heb' naj,

^z14:48 Xyamb'akoj ya' hun tenan heb' naj soldado Chuh stxumlaxpaxoj ta xuh ya' nimejtaj tzetet.

mach stz'a'oj hak'ul yinh heb' naj: Chapotx'o'kantoj sunil heb' naj winaj, heb' ix ix, nixhtej unin b'oj nixhtej tz'ul unin xhto txutxwi; hej no' wakax, no' kaneluh, no' camello b'oj hej no' burro”, xhi Komam.

⁴Haktu' xuh syamb'ankoj ya' Saúl heb' naj soldado, xb'isni ya' heb' naj b'et Telaim. 200 mil heb' naj soldado israelita, yok lahunheb' mil heb' naj yinh yik'al ya' Judá. ⁵Lawitu' xtoh ya' Saúl b'oj soldado tu' yeb'anojtoj sb'ah b'ay snuq' ha' ha', yuh yokoj lemna heb' ya' yinh howal yinh heb' naj ah Amalec tu'.

⁶Haktu' xuh yalni ya' Saúl tet heb' naj ceneo:

—«Elanhwejtij xol heb' naj amalecita tu', pohwejiloj heb'ah xol heb' naj, yunhe mach chex kotanhtze'iloj yinh heb' naj han, haxkam xeyeh sk'ulch'anil hek'ul yinh Israel, yet x'eltij heb' ya' b'et Egipto», xhi ya'.

Yuxin xpohiloj sb'ah heb' naj ceneo tu' xol heb' naj amalecita.

⁷Lawitu' xpotx'nikantoj ya' Saúl sunil heb' naj amalecita. Hat x'ichitij ya' b'et Havila masanta b'et Shur aykoj yetk'ulal Egipto b'ay ch'ahiloj tz'ayik.

⁸Xpotx'kantoj ya' sunil anma tu' yinh ch'en espada. Haxanhe naj Agag, sreyal konhob' Amalec tu' xtzab'tij ya' Saúl tu'. ⁹Xkolkanoj ya' sq'inaj naj Agag tu'. Mach xpotx' ya' sunil hej no' kaneluh b'oj no' wakax kaw saq'al, hej no' tz'ul kaplaxh kaw b'aq'ich, b'oj sunil hej tzetet kaw k'ul. Mach xoche heb' ya' stanhtze'iloj sunil hunq'ahan tzetet ti'. Hanhe hej tzet matzet ch'oknikoj b'oj hej tzetet mach xoche heb' ya', hanhk'anhe xtanhtzeloj heb' ya'.

¹⁰Haktu' xuh yulpax stzoti' Komam Yahveh tet ya' Samuel, xalni Komam:

¹¹ «Kaw xhtak hink'ul han lawi wanikoj ya' Saúl ti' reyal han, haxkam xax spohiltoj sb'ah ya' winh han, mach xyijye ya' tzet xhwal han», xhi Komam.

Kaw xtitkanoj lemna chil ya' Samuel tu' yinh k'ul, yuxin x'ah yaw ya' sunilb'al aq'b'al tet Komam Yahveh.

¹² Kaw sab' xtoh ya' Samuel tu' saya' ya' Saúl, yaja' x'al-lax tet ya', ta xtoh ya' Saúl tu' b'et Carmel yaha'kanh hune' haka' pilal yuh yok smay ya', lawitu' kat stojkanoj ya' b'et Gilgal. ¹³ Ha' yet x'apni ya' Samuel tu' sk'atanh ya' Saúl tu' xin, xalni ya' Saúl tu' tet ya':

—Ha' hojab' Komam Yahveh chach stxahyeni. Xax hinyijye wuni schejb'anil Komam Yahveh han, xhi ya'.

¹⁴ Xalni ya' Samuel tu':

—¿Tzet xin yelapnojal yeh no' kaneluh b'oj no' wakax xhwab'e yel yaw ti' han xin?, xhi ya'.

¹⁵ Xta'wi ya' Saúl:

—B'et Amalec xitij heb' naj soldado no'. Hanhk'axanhe no' kaneluh b'oj no' wakax kaw saq'al xkoliloj heb' naj, yuh yok no' xahanb'alil tet Komam Yahveh; wal yaq'b'ilxa tzetet, xkotanhtzekaniloj sunil han, xhi ya'.

¹⁶ Haktu' xuh yalni ya' Samuel tet ya' Saúl:

—Matxa tzet chawala. Xhwala' tzet xal Komam Yahveh wet aq'b'alil tawinh han, xhi ya'.

—¡Alah!, xhi ya' Saúl.

¹⁷ Xalni ya' Samuel tu':

—Waxamkami xawala ta matzet chach oknikoj, yaja' hach xach ok swi'aloj yinh sunil yik'al konhob' Israel. Ha' Komam xach pohniloj, xach yanikoj

Komam sreyaloj Israel. ¹⁸ Xach schejtoj Komam Yahveh hawaha'koj howal yinh heb' naj ahmul-la amalecita. Xalni Komam tawet ta chatanhtzekaniloj sunil heb' naj tu', matxa ninnoj tzet chawakanoj.

¹⁹ ĜTzet yuh mach xayijye tzet xal Komam Yahveh? ĜTzet yuh xawikanoj hej tzetet xawiloj tet heb' naj amalecita tu', xawuni hej stx'ojal yul sat Komam Yahveh?, xhi ya'.

²⁰ Xta'wi ya' Saúl tu' tet ya' Samuel:

—Machoj, xin yijye tzet xal Komam Yahveh han. Xin b'eyk'oj yinh howal tu' han, xin tza b' nitij naj Agag sreyal Amalec han, xin tanhtzenkaniloj sunil heb' naj amalecita tu' han. ²¹ Lawitu' xinitij heb' naj soldado no' kaneluh b'oj no' wakax kaw saq'al xol hej tzetet xtanhtzelaxiloj tu', yunhe yalaxojkoj no' xahanb'alil tet Komam Yahveh b'et Gilgal, xhi ya'.

²² Haktu' xuh yalni ya' Samuel:

—ĜB'aytet q'a' xhto yoche Komam Yahveh ta xhjuh?

ĜTom ha' janikoj hej xahanb'al b'oj hej xahanb'al xhnhuslaxkantoj sunil,

mato koyijyen tzet chal Komam Yahveh?

Q'a' k'ultu koyijyen tzet chal Komam,

sataj janikoj hej xahanb'al;

q'a' k'ultu jab'entoj tzet chal Komam,

sataj konhusni sxhepuhal no' winaj kaneluh.

²³ Kaw tx'oj kopak'ikoj yinh Komam,

lahan b'oj hune' mule chakoj anma yet sq'amb'en sb'ah tet anma ahb'elom.

Yet xhkochilb'an jet yuh kowi'ehal,

lahan hune' tu' b'oj shaq'elax hej tiyoxh.

Yuh xamanhk'o tzet xal Komam Yahveh,

chach yiloj Komam reyal, xhi ya' Samuel tu'.

²⁴ Haktu' xuh yalni ya' Saúl tu' tet ya' Samuel:

—Yeli, xwakoŋ hinmul han. Mach xin yijye schejb'anil Komam Yahveh han b'oj mach xin yijye tzet xawal wet han, haxkam xin xiwkanh tet anma han, xwab'entoŋ tzet xal han. Yuxin chin q'an tawet han, ta chawa' nimank'ulal winh han. ²⁵ Tonh winh kohaŋ'e' Komam Yahveh han, xhi ya'.

²⁶ Xalni ya' Samuel:

—Mach chin toh tawinh han, haxkam xamanhk'o schejb'anil Komam Yahveh, xax hach yiloj Komam sreyaloj konhob' Israel, xhi ya'.

²⁷ Ha' yet xmeltzon sb'ah ya' Samuel yuh spaxtoj ya' yatut yalni, x'ok ya' Saúl tu' snhik'nojkanoj sti' xil sq'ap ya', xtzilmokantoŋ. ²⁸ Yuxin, xal ya' Samuel tu' tet ya':

—Xax hach yiloj Komam Yahveh sreyaloj konhob' Israel ti'nanh, nanxa hunxa mak q'a' k'ultu chaha'koŋ Komam hahelb'aloŋ. ²⁹ Haxkam Komam Dios aykoŋ sq'aq'al smay yinh Israel, mach xhleq'ti'wi Komam, mach ch'ek' hek'on tzet chal Komam; mach lahanoj Komam b'oj anma ch'ek' ek'on tzet chala, xhi ya'.

³⁰ Xalni ya' Saúl:

—Xwakoŋ hinmul han. Yaja' chin q'an tawet han, ta mach chawiloŋ hinpixan yinh sat heb' ya' icham winaj yet hinkonhob' han b'oj yinh sat anma ay yul konhob' Israel. Meltzohanhto winh kohaŋ'e' Komam Yahveh koDiosal han, xhi ya' Saúl tu'.

³¹ Haktu' xuh stoh ya' Samuel yetb'ihoj ya' Saúl tu', xshaŋ'en ya' Saúl tu' Komam Yahveh.

³² Lawitu' xalni ya' Samuel:

—Iwejtij naj Agag wet han, naj sreyal konhob' Amalec, xhi ya'.

Haktu' xuh yapni naj Agag sk'atanh ya' Samuel tu'. Kaw xhkawxikanoj sk'ul naj, ham yalni naj ta xax kolcha naj yul sq'ab' kamikal.

³³ Xalni ya' Samuel:

—«Tx'ihal yunin heb' ya' mi'e xapotx'kantoj yinh hawespada, yuxin xhkanojpaxkanoj hami' yinh manh uninalehal, haxkam chach tanhojiloj ti'nanh», xhi ya'.

Haktu' xuh skok'silnhenkantoj ya' Samuel naj Agag tu' yinh sat Komam Yahveh b'et Gilgal.

³⁴ Lawitu' xpaxtoj ya' Samuel tu' yatut b'et Ramá, wal ya' Saúl, xpaxtoj ya' yatut b'et Gabaa. ³⁵ Matxa hunekoj xil ya' Samuel tu' yinh ya' Saúl yulb'al sq'inal. Kaw ch'oq'kanoj ya' Samuel tu' yinh ya', haxkam kaw xtak sk'ul Komam Yahveh yinh yanikoj Komam ya' Saúl sreyaloj konhob' Israel.

Xsik'lelax ya' David yok reyal

16 ¹ Lawitu' xalni Komam Yahveh tet ya' Samuel: —Matxa chach oq' yinh ya' Saúl ti', xax wiloj ya' sreyaloj konhob' Israel han. Ha' tzet chawuh ti'nanh, nohtze hanetb'al^a yinh te' aceite, kat hatoh yatut ya' Isaí b'et konhob' Belén, haxkam xol sk'ahol ya', chin sik'le'iltij naj ch'okoj reyal han, xhi Komam.

² Xq'amb'en ya' Samuel tet Komam:

—¿Tzet chuh hintoj han Mamin? Ta chohtajnhe'iloj ya' Saúl hune' ti', chin spotx'o' ya' han, xhi ya'.

Xta'wi Komam:

^a16:1 *hanetb'al* Hune' netb'al xhb'ina b'et ti', ha' yuk'a' no' winaj kaneluh b'ay ch'aytoj te' aceite.

—Chawiha'toj hunuj no' tzeh wakax tawinh, kat hawalnoj ta aho'koj xahanb'al chach toj wet hayin Yahveh hin ti' han. ³Chawawte'tij ya' Isaí hak'atanh b'ay chawaha'koj xahanb'al tu'. Hayin xhwala' tawet han, tzet yetwanoj ay hawunuj. Maktik'a chin sik'le' reyal han, ha' b'ay chawaha'toj te' aceite yinh swi', xhi Komam.

⁴Haktu' xuh syijyen ya' Samuel yuni tzet xal Komam Yahveh. Yet x'apni ya' b'et konhob' Belén tu', x'eltij heb' ya' icham winaj yet konhob' tu' schab' ya', kaw xiw heb' ya' tet ya', xq'amb'en heb' ya':

—¿Ay hunuj sya'tajil chach hul hawila' mamin?, xhi heb' ya'.

⁵Xalni ya' Samuel:

—Matzet chal hek'ul, chin hul waha'koj hune' xahanb'al tet Komam Yahveh han. Tx'ahtx'ewej heb'ah, kat heyok wetb'ihoy yinh hune' xahanb'al ti' han, xhi ya'.

Haktu' xuh stx'ahtx'en ya' Samuel tu' ya' Isaí b'oj heb' naj sk'ahol, xawten ya' heb' ya' yinh xahanb'al tu'. ⁶Yet x'apni ya' Isaí b'oj heb' naj sk'ahol tu' sk'atanh ya' Samuel, xilni ya' naj Eliab, xalni ya': «Yinh kaw yeli, ha' naj ti' xsik'le Komam Yahveh yok reyal», xhi ya'.

⁷Xalni Komam Yahveh tet ya' Samuel:

—Mach chach toh yinh tzet yilni hune' anma b'oj ta kaw nimejal stel, haxkam mataj ha' naj ti' xin sik'le han. Tzet chil naj winaj, mataj xhwil hayin Yahveh hin ti' han; tzet aykoj yinh sat naj winaj ha'nhe chil naj, wal hin han, yanma anma xhwil han, xhi Komam.

⁸ Haktu' xuh yawtentij ya' Isaí naj Abinadab sk'ahol, x'ek'toj naj yinh sat ya' Samuel.

Xalni ya':

—Matajpax naj ti' xsik'le Komam Yahveh, xhi ya'.

⁹ Xanipaxik'tij ya' Isaí tu' naj Sama yinh sat ya' Samuel, xalnipax ya' Samuel tu':

—Matajpax naj ti' xsik'le Komam, xhi ya'.

¹⁰ Haktu' xuh yek'kantoj shujwanhil heb' naj sk'ahol ya' Isaí tu' yinh sat ya' Samuel, yaja' xal ya' Samuel tu':

—Mach hunuj heb' naj ti' xsik'le Komam, xhi ya'.

¹¹ Haktu' xuh yalni ya' Samuel tu' tet ya' Isaí:

—¿Hanhe heb' naj ti' hak'ahol yinh sunil mato ayto yaq'b'ilxa heb' naj?, xhi ya'.

Xta'wi ya' Isaí tu':

—Hato naj staq'b'al tz'ul. Aytoj naj tanhe' kaneluh, xhi ya'.

Xalni ya' Samuel:

—Atoj mak xhtoh awtenojtij naj, haxkam mach chuh jok yinh mexhah, ta machk'oj naj, xhi ya'.

¹² Haktu' xuh ya'ni tij ya' Isaí tu' naj sk'ahol, x'apni naj. Q'an-nhe tzemtzo xil swi' naj, kaw k'ulch'an nixhtej sb'aq' sat naj b'oj kaw k'ulch'an jilni naj.

Xalni Komam Yahveh tet ya' Samuel:

—Hawanhe. Ha' naj ti' xin sik'le yok reyal han, ahtoj te' aceite yinh swi' naj, xhi Komam.

¹³ Haktu' xuh yinitij ya' Samuel snetb'al nohnaj yinh te' aceite, xshamnihatoj ya' te' yinh swi' naj ni'an tzeh tu' yinh sat heb' naj yuxhtaj. Hataxtik'atu' kaw ay yip xuh yul Yespíritu Komam Yahveh yinh naj David. Lawitu' xmeltzotoj ya' Samuel tu' yatut b'et Ramá.

X'oktoj naj David munlahoj yinh ya' Saúl

¹⁴X'el Yespíritu Komam Yahveh yinh ya' Saúl, haxa hune' espíritu tx'oj xatij Komam, yunhe yetlikoj yinh ya'. ¹⁵Xalni heb' naj schejab'lom ya' Saúl tu' tet:

—Mach chawila mamin, to hune' espíritu tx'oj xatij Komam Dios, yuh yetlikoj tawinh.

¹⁶Mamin, al tet heb' naj hachejab'lom ti', ta say heb' naj hunuj mak chuh yanikoj te' arpa. Haximwal yet chuluj ich espíritu tx'oj ab'iltij yuh Komam Dios tu' tawinh, kat yanojkoj hune' mak tu' te' arpa, haktu' chuh swatx'ojiloj hak'ul, xhi heb' naj.

¹⁷Xta'wi ya' Saúl tu' tet heb' naj:

—Saywej hunuj mak kaw helan yiniltoj b'it tu' xin, kat heyinitij wet han, xhi ya'.

¹⁸Haktu' xuh yalni hune' naj schejab'lom ya' tu':

—Ay hune' naj sk'ahol ya' Isaí ah Belén wohtaj han. Kaw helan naj yanikoj te' arpa. Kaw mach xiw naj, kaw ay yip naj, kaw k'ul naj yinh howal, kaw k'ul stzotel naj b'oj kaw k'ulch'an jilni naj, lawitu' aypaxkoj Komam Yahveh yetb'ihoj naj, xhi naj tu'.

¹⁹Haktu' xuh yanitoj ya' Saúl tu' ab'ix tet ya' Isaí, ta chatij ya' naj David sk'ahol tet ya' Saúl tu', naj tanhehom kaneluh. ²⁰Yuxin xakoj ya' Isaí tu' yijatz hune' sburro: xanihatoj ya' ixim pan yib'anh no' yok hune' tx'uyal vino; xapaxtoj ya' hune' no' kaplaxh yinh sk'ahol tu', yuh ya'noj naj no' tet ya' Saúl. ²¹Yet x'apni naj David tu' sk'atanh ya' Saúl tu' xin, x'ok naj smunlawomoj ya'. Kaw xchah swi' ya' Saúl tu' naj David tu', yuxin ha' naj xakoj ya' yinh yijnik'oj sch'en yet howal. ²²Lawitu' xanitoj ya' Saúl tu' ab'ix tet ya' Isaí, yuh sq'an-nikanoj ya' naj David

tu' munlahoj sk'atanh, haxkam kaw xchah swi' ya' naj. ²³Yuxin yet ch'apni hune' espíritu tx'oj ab'iltij yuh Komam Dios tu' etlojkoj yinh ya' Saúl, kat yok ya' David tu' yanojkoj te' arpa, haktu' chuh shitziloy ich espíritu tx'oj tu' yinh ya', kat swatx'iloj sk'ul ya'.

Xuchkuj naj Goliat heb' ya' israelita yinh howal

17 ¹Hune' tz'ayikalil, xyamb'akoj sb'ah heb' naj soldado filisteo b'et Soco skonhob'al Judá. Hat x'ehayoj heb' naj b'et Efes-damim xolb'al Soco b'oj Azeca. ²Xyamb'apaxkoj sb'ah ya' Saúl b'oj heb' naj soldado israelita. Hat x'ehayoj heb' ya' Yak'alil sti' ha' ha' yet Ela, xwatx'enkoj sb'ah heb' ya', yuh yanojkoj heb' ya' howal yinh heb' naj filisteo. ³Nanantaj b'ay xwatx'ekoj sb'ah heb' naj yinh howal. Hat xkan heb' naj filisteo sq'axepal swi' hune' witz, q'axepxa xkan heb' ya' israelita swi'pax hunxa witz, xolb'al heb' naj xkankanoj Yak'alil sti' ha' ha'. ⁴Lawitu' x'eltij hune' naj soldado kaw k'ul yinh howal xol heb' naj soldado filisteo tu', etza oxeb'k'a metro stel naj, Goliat sb'ih naj, ah konhob' Gat naj. ⁵Aykoj hune' casco nab'a' bronze yinh swi' naj, aykoj hune' coraza^b nab'a' bronze yinh naj; hune'k'a quintal yok hune' arroba yalil hune' aykoj yinh naj tu'. ⁶Nab'a' bronze ch'en xhpichnitoj yoj naj, ib'il hune' ch'en lanza nab'a' bronze stel yinh naj yuh. ⁷Ay hunxa slanza naj kaw nimejal yinh ste'al haka' snimejalil yinh te' chemb'al; 15 librak'a yalil ch'en

^b17:5 *coraza* Ha' hune' haka' chaleco chakoj heb' naj soldado yinh, yuh spahni hej lanza mato hunujxa ch'en ch'en yet howal.

hierro aykoj yinh swi' slanza naj tu'. B'ab'el naj ch'ijnik'oj sch'en naj yet howal yuh.

⁸ X'ah linhnoj naj Goliat tu', x'awihik'tij naj tet heb' naj soldado israelita, xalni naj:

—¿Tzet yuh chewatx'ekoj heb'ah yinh hetxol yuh heyantikoj howal? Filisteo hin han, wal hex, schejab'lomnhe ya' Saúl heyeyi. Saywej hunuj naj winaj slahb'ankoj sb'ah yinh howal winh han. ⁹ Ta xhk'ojojkoj naj winh han, kat yi'wahoj naj, chonh okojkanoj hechejab'lomoj han. Yaja' ta mach xhk'ojoj naj winh han, kat sk'aywahoj naj, chex okojkanoj kochejab'lomoj han, kat heyek'oj b'atxb'on jet han. ¹⁰ ;Chex wuchkuj yinh howal hex israelita hex ti' han, yaja' saywej hunuj naj winaj b'ay xhwa' howal han!, xhi naj.

¹¹ Yet xab'en ya' Saúl b'oj sunil heb' ya' israelita tzet xal naj filisteo tu', xpaxkaniloj yip heb' ya' xiwkilal, matxa stxumchakanoj yuh heb' ya' tzet chute sb'ah heb' ya'.

X'apni ya' David b'ay ch'ehayoj soldado ya' Saúl

¹² Sk'ahol ya' Isaí efrateo yeh ya' David. Ah Belén yet Judá ya' Isaí tu'. Waxajwanh sk'ahol ya'. Kaw ichamxakanoj ya' yet ayiktoj ya' Saúl reyal.

¹³ Heb' naj oxwanh sk'ahol ya' Isaí q'a' ayxa sq'inal, xb'ab'itoj heb' naj yinh howal yetb'ihoj ya' Saúl. Eliab sb'ih naj b'ab'el k'ahole, Abinadab sb'ih naj skab', Sama sb'ih naj syox. ¹⁴ Ha' ya' David tu' q'a' txanto, yuxin hanhk'anhe heb' naj q'a' ayxa sq'inal xtoh yinh ya' Saúl tu'. ¹⁵ Tonhe chul ek' ya' David tu' yila' ya' Saúl, yunhe stanhen ya' skaneluh smam b'et Belén.

¹⁶ Hunun sahk'alil b'oj hunun sk'ejb'alil yeltij naj filisteo tu' yuchnujkoj heb' ya' israelita yinh howal. Haktu' xute naj yulb'al 40 tz'ayik.

¹⁷ Hune' tz'ayikalil, xal ya' Isaí smam ya' David tu' tet:

—«As yinh anhe b'ay ch'ehayoj heb' naj soldado israelita, kat hawinitoj lahunheb' ixim pan ti' tet heb' ho' hawuxhtaj la, yok hune' tx'uwal ixim trigo q'antzeb'il. ¹⁸ Ipaxtoj lahunheb' no' queso ti' tet naj swi'al heb' naj soldado la. Chaq'amb'e' ta k'ul yeh heb' ho' hawuxhtaj tu', kat hawinojtij hunuj stzitet heb' ho' wet han, yecheloy ta k'ul yeh heb' ho'», xhi ya'.

¹⁹ Wal ya' Saúl b'oj heb' naj soldado israelita xin, b'oj pax heb' naj yuxhtaj ya' David tu', hat ch'ehayoj heb' ya' b'ay Yak'alil sti' ha' ha' yet Ela, lanhan ya'ni heb' naj howal b'oj heb' naj filisteo.

²⁰ Kaw sab' x'ah wanoj ya' David tu' yinh hunxa tz'ayik, xtaq'enkanoy ya' nixhtej skaneluh smam tu' tet hune'xa naj tanhehom kaneluh. X'el b'el yuh ya', xinitoy ya' hej tzetet xal smam tu' tet. K'uxan ha' yet lanhan yawi heb' naj soldado israelita tu', yuh swatx'enojkoj sb'ah heb' naj yinh stxol, kat yanojkoj heb' naj howal, ha' tu' x'apni ya' David b'ay ch'ehayoj heb' naj tu'. ²¹ Xwatx'ekoj sb'ah heb' naj soldado israelita tu' yinh stxol b'oj pax heb' naj filisteo tu', hakan xutetij sb'ah heb' naj yinh sat hunun. ²² Haktu' xuh yanikanoy ya' David tu' yijatz tet naj xhtanhen hej tzetet, xtoh ya' yinh anhe xol heb' naj soldado yanojxakoj howal tu'. Yet x'apni ya' b'et tu', xq'amb'en ya' ta k'ul yeh heb' naj yuxhtaj ya'. ²³ Yet kaw lanhan stzotel ya' David tu', x'elpaxtij

naj Goliat filisteo ah Gat tu', xol heb' naj soldado filisteo tu'; xuchnipaxkoj naj heb' ya' israelita tu' yinh howal haka'tik'a chute, haktu' xuh yab'en ya' David.

²⁴ Yet xilnitoj heb' naj soldado israelita tu' hune' naj winaj tu', x'elkanojkanh heb' naj yinh anhe tet naj yuh xiwkilal. ²⁵ Chalnikanoj heb' naj soldado israelita tu' tet hunun:

—¿Xeyil naj ich niman winaj ch'uchnikoj konhob' Israel ti' yinh howal? Ta ay hunuj mak xhk'ojikoj yinh howal yinh naj, chaha' ya' rey nimejtaj q'alomal tet, chaha' ya' skutz'in yixaloj hune' mak tu', kat matxa chiha'loj ya' ch'en tohlab'al yinh b'oj yinh sfamilia, xhi heb' naj.

²⁶ Haktu' xuh sq'amb'en ya' David tet heb' naj soldado aykoj skawilal tu', xalni ya':

—¿Tzet ch'a'laxoj tet naj winaj xhpotx'noj naj ich filisteo ti', yunhe matxa ch'ilaxiloj stx'ixwilal konhob' Israel? ¿Tzet kaw yelapnojal yeh naj ich mach Dios sat ti', yuxin chuchkuj naj soldado Komam Dios itzitzal yeyi?, xhi ya' David tu'.

²⁷ Xkayeb'nhepax heb' naj soldado tet ya' David tu', ta tx'ihal tzet ch'a'laxoj tet naj winaj xhpotx'noj naj filisteo tu'. ²⁸ Yet xab'en naj Eliab, yuxhtaj ya' David, naj b'ab'el k'ahole tu' stzotel ya' David b'oj heb' naj soldado, xtit lemna chil naj, xalni naj:

—¿Tzet chach hul hawub' b'et ti'? ¿Mak tet xawakanoj hayk'onh no' kaneluh yetwanoj ay hatanhen yul desierto? Wohtaj halolo'al b'oj stx'ojal hawanma han. Tonhe chach hul hawila' hach ti' tzet chuh yok howal, xhi naj.

²⁹ Xalni ya' David tu':

—Mach stx'ojal xhwuh han, tonhe ayinkoj hinq'amb'en han, xhi ya'.

³⁰ Haktu' xuh shitziloj ya' David sk'atanh naj yuxhtaj tu', xq'amb'enpax ya' tet yaq'b'ilxa heb' naj soldado, hune'nhetik'a xute heb' naj yalni tet ya'. ³¹ Lawitu' x'ab'elax tzet xal ya' David tu', xb'ey al-laxoj tet ya' Saúl, haktu' xuh ya'ni tij ya' Saúl tu' ya' David.

Xpotx' ya' David naj Goliat

³² Xalni ya' David tu' tet ya' Saúl:

—Matzet chawakoj yinh hak'ul yuh naj ich filisteo ti' mamin. Hayin hin hachejab'lom ti' chin toj waha' howal b'oj naj han, xhi ya'.

³³ Xalni ya' Saúl tu' tet ya' David:

—Mach chach k'ojokoj yinh naj ich filisteo tu', kaw txanachto; wal naj, yinhtax sni'antohal naj x'ichitij ya'ni howal, xhi ya'.

³⁴ Xta'wi ya' David tu', xalni ya':

—Hayin chin tanhe skaneluh hinmam han. Yet ch'apni no' b'alam maka no' oso yiha'toj no' kaneluh, ³⁵ chin ok surnuj yinh no' han, kat winiloj no' tet no' han. Yaja' ta xhtit lemna no' winh han, chin tzab' skaxhahil sti' no' han, kat wichikoj hinmaq'ni no' han, masanto chin potx'kantoj no' han. ³⁶ Mach wok yinh han ta b'alam mato oso, to masan xhkam wuh hayin hin hachejab'lom ti' han. Hakti' xhwute' naj ich filisteo mach Dios sat ti' han, haxkam xuchkuj naj soldado Komam Dios itzitzal yeyi. ³⁷ Komam xin kolni tet no' b'alam b'oj tet no' oso han, ha' Komam chin kolnoj pax yul sq'ab' naj ich filisteo ti' han, xhi ya'.

Yuxin xal ya' Saúl tu' tet ya' David:

—K'ultik'a chaltu', asi'; ha' Komam Yahveh ch'okoj hawetb'ihoj, xhi ya'.

³⁸ Haktu' xuh yanikoj ya' Saúl tu' xil sq'ap yet howal yinh ya' David. Xak'oj ya' hune' casco nab'a' bronce tet ya', yuh yanikoj ya' yinh swi', xanipaxk'oj ya' hune' coraza tet ya', yuh yanikoj ya' yinh.

³⁹ Ximnikoj ya' David tu' yespada yinh stx'anhb'al yib'anh xil sq'ap, xilwen ya' yek'i, yaja' mach xuh sb'elwi ya' yalanh, haxkam mach q'aynajoj ya'.

Haktu' xuh yalni ya' tet ya' Saúl:

—Mach chuh wek' yalanh hunq'ahan tzetet ti' han, mach hinq'aynajoj wanikoj winh han, xhi ya'.

Haktu' xuh yiniloj ya' David hunq'ahan tzetet ch'oknikoj yinh howal tu' yinh. ⁴⁰ Lawitu' xinitoj ya' sk'ojoch, xsayni ya' howeb' ch'en nixhtej ch'en kaw tx'utx'u' yet ha' niman, xanihaytoj ya' yul ni'an stz'ispah chijk'oj yinh. Hanhe hune' haka' ulah ib'il yuh ya' yet xitzkoj ya' sk'atanh naj filisteo tu'.

⁴¹ Xitzpaxkoj naj Goliat tu' sk'atanh ya' David, xa' b'ab'oj naj, naj winaj ch'inik'oj sch'en yet howal.

⁴² Yet xilnitoj naj filisteo tu' ya' David, mach ninoj tzet xal sk'ul naj, haxkam kaw txanto ya', q'an-nhe tzemtzo xil swi' ya' b'oj kaw k'ulch'an jilni ya'.

⁴³ Xalni naj filisteo tu' tet ya' David:

—¿Tox tx'i' hin han xin, yuxin te' ib'il winh hawuh han?, xhi naj.

Xtz'akti'nhen naj ya' David tu' yinh sb'ih ichamta sdios.

⁴⁴ Xalnipax naj tet ya' David tu':

—Titanh b'et ti', chach hinpotx'o'kantoj han kat wa'noj hachib'ehal slob'toj no' usmij b'oj no' xol-telajil noq' han, xhi naj.

⁴⁵ Xalni ya' David tu':

—Espada, lanza b'oj jabalina ib'il winh hawuh han, wal hin han, yinh sb'ih Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh xhwaha' howal tawinh han; ha' Komam sDiosal heb' naj soldado israelita xawuchkuj yinh howal. ⁴⁶ Ha' Komam Yahveh chach anojkoj yul hinq'ab' ti'nanh han, chach hinpotx'o'kantoj han, kat hintzok'nojkaniltoj hawi' han. Lawitu' kat wa'noj hachib'ehal slob'toj no' usmij b'oj no' xol-telajil noq' han, haktu' chuh yohtajnhenojiloj sunil anma ay sat tx'otx' tx'otx' ti' ta itzitzal yeh sDiosal Israel. ⁴⁷ Chohtajnh'e'iloj sunil anma yamankoj b'et ti', ta xhkolwa Komam yinh skonhob', mach yok yinh ta ay yespada b'oj slanza. Ha' Komam ch'a'noj howal shelb'aloj skonhob', ha' Komam chex anojkoj yul koq'ab' han, xhi ya' David tu'.

⁴⁸ Ha' yet xtit naj filisteo tu' yinh howal yinh ya' David, yinhxanhe anhe xtoh ya' schab' naj.

⁴⁹ Xinihatij ya' hune' ch'en ni'an ch'en yul stz'ispah, xanihaktoj ya' sb'aq' hune' haka' ulah, xa'ni ya' yinh naj filisteo tu'. Xkankanoj tx'apnoj ch'en yul spalanh naj, nhohan xukanayoj naj sat tx'otx'.

⁵⁰ Haktu' xuh yi'wa ya' David yinh naj Goliat, hune'nhe haka' ulah yok hune'nhe ch'en ch'en x'oknikoj yuh ya'. Xpotx'kantoj ya' naj; mach espada x'oknikoj yuh ya'. ⁵¹ Yinhxanhe anhe xtoh ya' David tu' b'ay x'aykanoj nhohna naj Goliat tu', xinihatij ya' yespada naj yul yatut. Yinhtik'a yespada naj tu'

xlahk'okanoj ya' David naj Goliat tu', xpotx'nikantoj ya' naj, xtz'inhnikaniltoj ya' swi' naj.

Yet xilni heb' naj filisteo ta xpotx'laxtoj naj soldado heb' naj kaw k'ul yinh howal tu', x'elkanojkanh heb' naj. ⁵² Haktu' xuh yah xayna heb' naj soldado israelita b'oj heb' naj ah Judá yuh ya'ni howal, x'ok surnuj heb' naj yinh heb' naj filisteo tu' masanta Gat^c b'oj b'ay spultahil Ecrón. Tx'ihal heb' naj filisteo tu' xkankanoj b'ejnoj snimanil yul sb'elal Saaraim masanta Gat b'oj Ecrón. ⁵³ Lawi spaxtij heb' naj soldado israelita yinh sb'ey tzumb'enoj heb' naj filisteo tu', x'oktoj heb' naj b'ay ch'ehayoj heb' naj filisteo tu', xinikantij heb' naj stzetest heb' naj. ⁵⁴ Xitoj ya' David swi' naj Goliat b'et Jerusalén; wal stzetest naj yet howal, hat xk'ub'atoj ya' yul spat.

⁵⁵ Yet yalanhto tu', yet xa'ni ya' David tu' howal b'oj naj Goliat, xq'amb'e ya' Saúl tet naj Abner swi'al yekoj yinh soldado ya', xalni ya':

—¿Mak smam naj ni'an tzeh tu'?, xhi ya'.

⁵⁶ Xalni naj Abner tu' tet ya' Saúl:

—Yinh kaw yeli, mach wohtajoj han mamin rey, xhi naj.

Xalnipax ya' Saúl tu':

—Q'amb'e mak smam naj ni'an tu', xhi ya'.

⁵⁷ Yuxin yet speto ya' David sb'ey potx'noj naj Goliat, yet ib'iltotik'a swi' naj yuh ya', x'apni naj Abner yinojtoj ya' yinh sat ya' Saúl. ⁵⁸ Xq'amb'en ya' Saúl tu' tet ya' David:

—¿Mak hamam tat?, xhi ya'.

Xalni ya' David tu':

^c17:52 Gat Hakti' yeyoj yinh griego, wal yinh hebreo: Yak'alil sti' ha' ha'.

—Hinmam ya' Isaí hachejab'lom ah Belén han, xhi ya'.

**Xakoj ya' Jonatán b'oj ya'
David hune' lahk'ulal xol**

18¹⁻² Lawi stanhk'o ya' David stzotel b'oj ya' Saúl, xinikanoj ya' Saúl tu' ya' David munlahoj yinh. Matxa xchatoj ya', ya' David tu' yatut smam; hatik'a hune' tz'ayik tu' xkankanoj ya' b'et tu'. Kaw k'ulch'an x'ayk'ay ya' David tu' tet ya' Jonatán, kaw xoche ya', ya', haktu' xuh yamigonhen sb'ah heb' ya'. ³ Haka'tik'a yochen sb'ah ya' Jonatán tu', haktu' xuh yochen ya' ya' David, yuxin xakoj ya' hune' lahk'ulal xol b'oj ya' David tu', ta chamigonhekan sb'ah heb' ya' yinh stohb'al q'inal. ⁴ Xiloj ya' Jonatán tu' smanto b'oj hunq'ahanxa xil sq'ap, xanik'oj ya' tet ya' David, xa'nipax ya' yespada tet ya' David tu', sflecha ya' b'oj stx'anhb'al ya'.

⁵ Suniltik'a munil chakoj ya' Saúl tu' yub' ya' David, kaw k'ulnhetik'a ch'elkankoj yuh ya'; yuxin xakoj ya' Saúl tu' ya' swi'aloj heb' naj soldado. Kaw xchah swi' sunil konhob' b'oj heb' naj schejab'lom ya' Saúl tu' yet x'ok ya' David tu' swi'aloj heb' naj soldado tu'.

X'ok showal ya' Saúl yinh ya' David

⁶ Lawi sb'eyk'oj heb' naj soldado israelita yinh howal, yet xax spotx'toj ya' David naj Goliat, x'eltij heb' ix ix israelita yul sunil hej skonhob'al Israel schab' ya' rey Saúl. Kaw tzalalal yekanoj heb' ix, xhb'itnikanoj heb' ix; xanhetik'a tx'ejla yek' heb' ix, chanikoj heb' ix hej te' pandero, xhb'itnikanoj heb' ix yinh tzalalal.

⁷ Yet ch'ek' tx'ejla heb' ix tu', xhb'itni heb' ix, kat yalni heb' ix:

“Hune' mil soldado xpotx'toj ya' Saúl;
wal ya' David, lahunheb'k'a mil xpotx'toj ya'”, xhi
heb' ix.

⁸ Mach xchah swi' ya' Saúl yab'en hunq'ahan tzoti' xal heb' ix tu', yuxin xtit lemna chil ya', xalni ya':

«Diez milk'a soldado ch'al-laxi ta xpotx'toj naj David, wal hin han, milnhek'a ch'al-laxi ta xin potx'toj han; ti'nanh haxanhem jechman yalaxkoj naj reyal», xhi ya'.

⁹ Hataxtik'atu' x'ichikoj schichonkoj sk'ul ya' Saúl yinh ya' David.

¹⁰ Yinh hunxa tz'ayik, xatij Komam Yahveh hune' espíritu tx'oj yinh ya' Saúl, ha' x'oktoj yinh ya', xuchankantoj yul swi' ya'; ch'ek'kaniktoj kolo ya' yul spalacio. Wal ya' David xin, yehnhe yanikankoj ya' te' arpa haka'tik'a chute. Ib'il slanza ya' Saúl tu' yuh,
¹¹ xyumnitoj ya' yinh ya' David; xoche ya' spaha'koj ya' David tu' sat b'itz'ab'. Yaja' xkoliløj sb'ah ya' David tu' kayel el yul sq'ab' ya' Saúl.

¹² Kaw xiwkanoj ya' Saúl tu' tet ya' David, haxkam aykoj Komam Yahveh yetb'ihøj ya', wal ya' Saúl tu', matxakoj Komam yetb'ihøj ya'. ¹³ Yuxin xpohiloj ya' Saúl tu' ya' David sk'atanh, xanikoj ya', ya' David tu' swi'aloj smilal heb' naj soldado. Kaw k'ul chuh stoh ya' yinh howal b'øj k'ulnhe chuh smeltzo ya'. ¹⁴ Kaw k'ul ch'elikankoj sunil hej tzetet chuh ya' David tu', haxkam ha' Komam Yahveh aykoj yetb'ihøj ya'. ¹⁵ Yet xilni ya' Saúl ta kaw k'ul ch'elikankoj tzet chuh ya' David tu', kam xiwkanojkanh ya' tet

ya'. ¹⁶ Sunil heb' ya' israelita b'oj heb' ya' ah Judá, kaw ch'ochenkanoj ya' David tu', haxkam kaw k'ul yijb'ankanoj ya' heb' naj soldado yinh howal.

¹⁷ Hune' tz'ayikal, xal ya' Saúl tet ya' David:

—Xhwaha' xo' Merab b'ab'el hinkutz'in hawixaløj han. Yaja' yilal hayeni hak'ulal yinh hawa'ni howal yinh sb'ih Komam Yahveh, xhi ya'.

Yaja' ayiktoj yul snab'al ya' Saúl, ta mataj ha' ya' ch'anojkoj sq'ab' spotx'nojtoj ya' David, to choche ya' ta heb' naj filisteo xhpotx'nojtoj ya'.

¹⁸ Yaja' xta'wi ya' David tu' tet ya' Saúl, xalni ya':

—¿Tzet yelapnojal weh han, b'oj tzet yelapnojal yeh sfamilia hinmam b'et Israel han, yuxin chin ok yichamiloj hakutz'in han mamin rey?, xhi ya'.

¹⁹ Yet x'apni stz'ayikal b'ay yetwanøj ay ya'lax ix Merab tu' yixaløj ya' David, tet-xa naj Adriel ah Meholá xa' ya' Saúl tu' ix.

²⁰ Yaja' hunxa ix skutz'in ya' Saúl tu' Mical sb'ih, ha' ix xuchakøj yinh ya' David tu'. Yet x'al-lax hune' tu' tet ya' Saúl, kaw xtzalakanh sk'ul ya' yab'eni.

²¹ Haxkam xaktoj ya' yul snab'al, ta yuh ix tu', hab'anxa yokøj ya' David tu' yul sq'ab' heb' naj filisteo.

Xalnipax ya' Saúl tu' tet ya' David:

—Hach chach okøj yichamiloj hinkutz'in han, xhi ya'.

²² Xchejni ya' Saúl tu' heb' naj schejab'lom yalni tet ya' David tu' yinh ewantajil: “Kaw chach yoche ya' rey b'oj heb' naj schejab'lom. Mohyan b'oj ix skutz'in ya' rey tu'”, xhi ya' tet heb' naj.

²³ Haktu' xuh yalni heb' naj schejab'lom ya' Saúl tu' hunq'ahan tzoti' tu' tet ya' David, xta'wi ya' tet heb' naj:

Tom tzetnhe jok yichamiloj skutz'in ya' rey heyalni; kaw meb'a' hin b'oj hinfamilia han, xhi ya'. ²⁴ Lawitu xalni heb' naj schejab'lom ya' Saúl tu' tet ya' tzet xal ya' David. ²⁵ Xalnipax ya' Saúl tu' tet heb' naj tu' hunekxa:

—Alwej tet naj David tu', ta matzet xhwoche han ta cha' naj yinh hinkutz'in han. Hanhe tzet xhwoche han ta chitij naj wet han, ha' hune' cien stz'umal swi' sch'ik heb' naj filisteo, yuh hinpajni yinh heb' naj wenemigo han, xhi ya' tet heb' naj.

Yaja' tzet ayiktoj yinh snab'al ya' Saúl, ha' spotx'lax ya' David yuh heb' naj filisteo. ²⁶ Yet xalni heb' naj schejab'lom ya' Saúl tu' hunq'ahan tzoti' tu' tet ya' David, kaw xtzalah ya' yinh yok yichamiloj skutz'in ya' rey tu'. Yaja' yalanhto maxhto ch'apni stz'ayikalil tu', ²⁷ xtoh ya' David b'oj heb' naj soldado yinh howal, xpotx'nikantoj heb' ya' kab' ciento heb' naj filisteo. Lawitu' xinitij ya' tzet xsq'an ya' rey tu', yunhe yok ya' yichamiloj skutz'in ya'. Haktu' xuh ya'ni ya' Saúl tu' ix Mical skutz'in tet ya' David tu' yuh yok ix yixaloj ya'.

²⁸ Yet kam xilniloj ya' Saúl ta aykoj Komam Yahveh yetb'ihoy ya' David b'oj ta kaw choche ix Mical tu' ya', ²⁹ q'a' kam xhto xiwkanojkanh ya' tet ya' David tu', yuxin xakankoj ya' showal yinh ya' David tu' sunilb'al sq'inah. ³⁰ Hunun ek yet chanikoj heb' naj swi'al yekoj yinh heb' naj filisteo howal, hanhetik'a ya' David q'a' k'ultu ch'elikankoj hej tzetet yuh,

sataj heb' naj schejab'lom ya' Saúl; yuxin kaw ay yelapnoj al xukuj ya' David tu' yul sat anma.

Xilwe ya' Saúl spotx'ni ya' David

19 ¹Xchej ya' Saúl ya' Jonatán sk'ahol b'oj heb' naj schejab'lom spotx'o'toj ya' David. Kaw chochekanoj ya' Jonatán tu' ya' David, ²yuxin xal ya' tet ya':

—Choche hinmam hach spotx'o' han, yuxin say b'ay chaweb'a'toj hab'ah sab' hekal. ³Chin elojtoj b'oj hinmam xol telaj skawilal b'ay chaweb'a'toj hab'ah tu' han, kat hinq'an-noj tet ya' han ta matzet chach yute' ya', lawitu' kat walnoj tawet han tzet chute' ya' yalnoj, xhi ya' Jonatán tu'.

⁴Kaw k'ul xuh stzotel ya' Jonatán tu' yinh ya' David tet smam yinh hunxa tz'ayik, xalni ya':

—Mam, matzet chawute naj David. Mach stx'ojal xax yuh naj tawinh, sk'ulalnhe tzet xax yuh naj tawinh. ⁵Xakoj naj sq'inal yinh kamikal yet xpotx'nitoj naj, naj Goliat, haktu' xuh ya'ni i'wahoj Komam Yahveh konhob' Israel. Kaw xach tzalakanh yet xawilni hune' tu'. ¿Tzet yuh chawoche hapotx'o'toj hune' naj winaj mach smul haka' naj David?, xhi ya' Jonatán tu'.

⁶Haktu' xuh yab'entoj ya' Saúl tzet xal sk'ahol tu', xalni ya':

—Yinh kaw yeli, chin ta'wekoj yul hinti' yinh sb'ih Komam Yahveh han, ta mach chin potx'o' naj han, xhi ya'.

⁷Lawitu' xawtentij ya' Jonatán tu' ya' David, xalni ya' tet ya' sunil tzet xtzote ya' b'oj smam tu'. Ha' kaw ya' Jonatán tu' x'initoj ya' David sk'atanh ya' Saúl,

xkankanoj ya' munlahoj yinh ya' Saúl tu' haka'tik'a yet yalanhto.

⁸Lawitu' x'okpax howal xol heb' ya' israelita b'oj heb' naj filisteo hunekxa, xtopax ya' David b'oj soldado yinh howal yinh heb' naj. Kaw k'ul xuh yanikoj ya' howal yinh heb' naj, xk'aywapax heb' naj yuh ya', x'elkanojkanh heb' naj tet ya'. ⁹Yaja' hune' tz'ayikalil, hat tz'onhanayoj ya' Saúl b'ay spalacio, ib'il hune' lanza yuh ya'; xanipaxtij Komam Yahveh hune' espíritu tx'oj yinh ya' hunekxa, x'okpaxtoj yinh ya'. Yet kaw lanhan yanikoj ya' David te' arpa, ¹⁰xyumnitoj ya' Saúl tu' slanza yinh ya', yaja' xkol sb'ah ya' tet lanza tu'. Xkankanoj tz'okna ch'en yul b'itz'ab', x'elkanojkanh ya' tet ya' Saúl hune' aq'b'al tu'. ¹¹Haktu' xuh yanitoj ya' Saúl tu' schejab'lom shoynojyoy yatut ya' David hune' aq'b'al tu', yunhe spotx'lax ya' yinh sab'sahk'alil. Yaja' xal ix Mical yixal ya' David tu' tet:

«Ta mach chakoltoj hab'ah ti'nanhnahi, chach potx'laxoj hekal», xhi ix.

¹²Yuxin yinhxanhe anhe x'aytij ya' David tu' yul wentanah yuh ix, haktu' xuh skolnikantoj sb'ah ya'. ¹³Lawitu' xwatx'enatoj ix Mical tu' hune' tiyoxh yib'anh tx'at, yinh xil no' kaplaxh watx'eb'il hune' q'anh wi'e xaktoj ix yalanh swi' hune' tiyoxh tu', xanikankoj ix q'ape yib'anh. ¹⁴Yet x'apni heb' naj schejab'lom ya' Saúl stzab'nojtoj ya' David tu', xalni ix ta tx'oj yeh sk'ul ya'. ¹⁵Xanipaxtoj ya' Saúl tu' schejab'lom saynoj ya' David, xalnitoy ya':

«Waxamkami yib'anh tx'at ayatoj naj, iwejtij naj wet han, yuh hinpotx'ni naj han», xhi ya'.

¹⁶ Yet x'okapnoj heb' naj schejab'lom ya' Saúl tu' yul nhah, xilni heb' naj ta hune' tiyoxh ayatoj yib'anh tx'at, hune' q'anh wi'e watx'eb'il yinh xil no' kaplaxh, ha' aykoj sq'anhoj swi'.

¹⁷ Haktu' xuh spohlikanh ya' Saúl tet ix Mical skutz'in tu', xalni ya':

—¿Tzet yuh xawiytij hinwi' han, xachanitoj naj ich tu'?, xhi ya'.

Xalni ix Mical tu' tet ya' Saúl:

—To xal naj wet han: «Chahintoj han, ta mach xin, chach hinpotx'o' han», xhi naj wet han; xhi ix.

¹⁸ Haktu' xuh skolni ya' David sq'inal tet kamikal, x'elkanojkanh ya'. Hat x'apni ya' b'et Ramá sk'atanh ya' Samuel, xalni ya' sunil hej tzetet xax yukuj ya' Saúl yinh ya' tet ya' Samuel tu'. Lawitu' xtoh heb' ya' ehoj b'et Naiot skawilal konhob' Ramá. ¹⁹ Lawitu' xal-lopax tet ya' Saúl ta hat ay ya' David b'et Naiot skonhob'al Ramá. ²⁰ Haktu' xuh yanipaxtoj ya' Saúl tu' heb' naj schejab'lom, yuh stzab'nojtij heb' naj ya' David tu'. Yaja' yet x'apni heb' naj b'et tu', xilni heb' naj ta lanhan stzotel ya' Samuel yinh sb'ih Komam, ijb'ab'il hunq'ahanxa heb' ya' profeta yuh ya'. Haktu' xuh yul Yespíritu Komam Yahveh yinh heb' naj, x'ichipaxkoj heb' naj tzoteloj yinh sb'ih Komam.

²¹ Ha' yet xab'eniloj ya' Saúl tzet xa'le heb' naj tu', xanipaxtoj ya' hunq'ahanxa heb' naj schejab'lom, yaja' x'okpax heb' naj tzoteloj yinh sb'ih Komam. Xanipaxtoj ya' hunq'ahanxa heb' naj schejab'lom yinh syoxel el, x'okpax heb' naj tzoteloj yinh sb'ih Komam. ²² Yuxin haxa kaw ya' Saúl tu' xtoh b'et Ramá, x'apni ya' b'ay hune' niman oq' b'et Secú, xq'amb'en ya':

¿B'ay tu' ay ya' Samuel b'oj naj David?, xhi ya'.

Haktu' xuh yalni hune' mak tet ya', ta hat ay heb' ya' b'et Naiot yet Ramá.

²³ Haktu' xuh stoh ya' Saúl tu' b'et Naiot, yaja' x'apnipax Yespíritu Komam Dios yinh ya', x'okpax ya' tzoteloj yinh sb'ih Komam. Tzoteloj chukanoj ya' yinh sb'ih Komam x'apnikanoj ya' masanta b'et Naiot yet Ramá tu'. ²⁴ Xipaxiloj ya' xil sq'ap, stzotelkanoj ya' yinh sb'ih Komam Dios yinh sat ya' Samuel tu'. Ch'ob'ankanoj ya' x'ek'kantoj tz'ayik b'oj aq'b'al. Hat xtit hune' tzoti' ch'al-laxi: «¿Tom profetapax ya' Saúl ti'?», xhi.

Xskol ya' Jonatán ya' David

20 ¹ Lawitu' x'elkanh ya' David b'et Naiot yet Ramá, x'apni ya' b'ay ay ya' Jonatán. Xq'amb'eniloj ya' tet ya' Jonatán tu', xalni ya':

—¿Tzet stx'ojal xax wuh han? ¿Tzet hinmul tet hamam han, yuxin choche ya' hin spotx'o' han?, xhi ya'.

² Xta'wi ya' Jonatán tu', xalni ya':

—¡Matzet chawakoj yinh hak'ul, mach mak chach potx'noj! Suniltik'a tzet chuh hinmam han, chal ya' wet han. Tox mach chala' ya' tzet chub' ya' wet han xin. Tox cheb'a'ayoj ya' xin, xhi ya'.

³ Haktu' xuh sta'wenkoj ya' David tu' yul sti', xalni ya':

—Kaw yohtaj hamam yinh k'ul, ta kaw xahan chin hawil han, yuxin chim yeb'a'ayoj ya' tawet, yunhe mach ch'ok b'isk'ulal hawuh. Yaja' chin ta'wekoj yul hinti' yinh sb'ih Komam Yahveh tawet han, sutanxakoj hinkamikal han, xhi ya'.

⁴ Xalnipax ya' Jonatán tu' tet ya' David:

—¿Tzet chawoche xhwuh tawinh han, yunhe hach hinkolni han?, xhi ya'.

⁵ Xalni ya' David tu':

—Q'inh x'ahaw hekal, ch'ek'tzelaxoj hune' tu'.

Q'aynajin wok wa'oj sat mexhah b'oj hamam han.

Yaja' chin q'an tawet han, ta chin hachatoj web'anoj hinb'ah xol telaj han, hato sk'ejb'al kab'e chin

elojtij b'et tu' han. ⁶ Ta chin sq'amb'e' hamam han,

chawala' tet ya', ta xin hachatoj sk'atanh hinmam

b'et konhob' Belén han, haxkam sunil hinfamilia

syamb'a sb'ah b'et tu' han, yuh yanikoj xahanb'al

tet Komam Yahveh hunun hab'il. ⁷ Ta matzet chala'

ya' yet chab'enoj ya' hune' tu', ch'ehoj wanma

yinh stoholal han. Yaja' ta xhtij showal ya', haktu'

chuh hatxumnujiloj ta choche ya' hin spotx'o' han.

⁸ K'ulch'anojab' chawute hak'ul winh hayin hin

hachejab'lom ti' han, mach chin hawakanoj han,

haxkam xjako' hune' lahk'ulal koxol yinh sb'ih

Komam Yahveh. Ta hayin ay hinmul han, mach

yexhtohoj chin hawitoj sk'atanh hamam tu' han; q'a'

k'ultu, hach chin hapotx'nakantoj han, xhi ya' David tu'.

⁹ Xalni ya' Jonatán:

—¡Mach chawaktoj hune' tu' yul hanab'al! ¿Tox

mach xhwala' tawet han xin ta ay stx'ojal choche

hinmam yub' tawinh han?, xhi ya'.

¹⁰ Xalnipax ya' David tu':

—¿Mak ch'alnoj wet han ta aytij showal ya' winh

han mato machoj?, xhi ya'.

¹¹ Xalni ya' Jonatán:

—Katah, elojonhtoj paxhyal xol telaj, xhi ya'.

Haktu' xuh yeltoj heb' ya' skawanhil paxhyal.

¹²Xalni ya' Jonatán tu' tet ya' David:

—Chin ta'wekoj yul hinti' tawet yinh sb'ih Komam Yahveh sDiosal Israel han, ta yab' hakti' hekal mato kab'e, chin q'amb'e'iloj tet hinmam han tzet choche ya' yub' tawinh. Ta mach stx'ojal ib'il yuh yanma ya' tawinh, xhwala'atij tawet han.

¹³Yaja' ta choche ya' hach spotx'o', lawitu' matzet xhwala' tawet han yunhe hakolnitoj hab'ah, ha' hojab' Komam Yahveh ch'anojtij hunuj niman sya'tajil wib'anh han. Ha' hojab' Komam Yahveh ch'ok hawetb'ihoj, haka' xuh yok Komam yetb'ihoj hinmam han. ¹⁴Ta ayintok'oj han yet syenoj Komam sk'ulch'anil sk'ul tawinh, chayeb'pax sk'ulch'anil hak'ul winh han; mach chin hawaha'kanoj han, yunhe mach chin potx'laxoj han. ¹⁵Mach hojab' b'aq'inh chab'eja'kanoj hayenoj sk'ulch'anil hak'ul yinh hinfamilia han, yet xax stanhtzeloj Komam Yahveh sunil heb' naj hawenemigo sat tx'otx' tx'otx' ti', xhi ya' Jonatán.

¹⁶Haktu' xuh yanikoj ya' Jonatán hune' lahk'ulal tu' xol b'oj sfamilia ya' David, xalni ya':

—¡Ha' hojab' Komam Yahveh xhtanhtzenojiløj sunil heb' naj hawenemigo!, xhi ya'. ¹⁷Lawitu' xchejnipax ya' Jonatán tu' ya' David sta'wenojkankoj yul sti' yinh kaw k'ul, haxkam kaw chochekanoj ya', ya' David tu'. Haka' yochen sb'ah ya' Jonatán tu', haktu' yochen ya', ya' David.

¹⁸Lawitu' xalnipax ya' Jonatán:

—Q'inh x'ahaw hekal, ch'ek'tzelaxoj hune' tu'. Chach q'amb'elaxoj, yet ch'il-laxoj ta mach

tz'onhanojachayoj yul haxhilah. ¹⁹ Yuxin, as b'aytik'a xaweb'atoj hab'ah yet hunek, yinh sk'ejb'alil kab'e, chin hawechma' b'ay tenankanh ch'en ch'en Ezel han. ²⁰ Xhwute' haka'tik'a lanhan hinkuyni hinb'ah wilwen hunuj tzetet han, kat hinyumnujtuj oxeb' hinflecha skawilal b'ay chaweb'a'toj hab'ah tu' han. ²¹ Lawitu' kat hinchejnojtoj naj hinchejab'lom sik'nojti' te' han. Ta chawab'e' walnoj tet naj yinh hakti' han: “As sik'tij te' flecha, hat x'ay te' hakawilal tu'”, ta kinchinahoj tet naj han, matzet chawaha'koj yinh hak'ul, haxkam machkoj haq'inal yinh kamikal, chin ta'wekoj yul hinti' yinh sb'ih Komam Yahveh han. ²² Yaja' ta xhwala' tet naj hinchejab'lom tu' han: “As sik'tij te' flecha, nahat-ta x'apni te'”, ta kinchinahoj han; chach elojkanh, haxkam ha' Komam Yahveh ch'ocheni ta chach elkanh. ²³ Ha' Komam Yahveh ch'ok testigohal jinh, yuh tzet xkota'wekoj jib'anh junuj ti', xhi ya' Jonatán.

²⁴ Haktu' xuh stoh ya' David yeb'anojtoj sb'ah xol telaj. Ha' yet x'apni tz'ayik yet q'inh x'ahaw tu', x'ok ya' rey wa'oj sat mexhah. ²⁵ X'ay tz'onhnoj ya' yib'anh sxhilah skawilal b'itz'ab' b'ay yehob'al; yetk'ulal ya' x'ok ya' Jonatán,^d naj Abner x'ay tz'onhnoj sq'axepal ya' Saúl tu', wal b'ay stz'onhob'al ya' David, mach mak x'ay tz'onhnoj. ²⁶ Yaja' yet hune' tz'ayik tu', mach ninnoj tzet xal sk'ul ya' Saúl, haxkam xaktoj ya' yul snab'al, ta ay hunuj b'ay xkistalnhetoj sb'ah ya' David, lawitu' mach xuh stx'ahtx'en sb'ah ya'. ²⁷ Yaja' yinh skab' tz'ayik, yet q'inh x'ahaw tu', hune'nhetik'a yeh sxhilah ya'

^d20:25 *yetk'ulal ya' x'ok ya' Jonatán* Yinh hebreo chala ta linhankanh ya' Jonatán ti'.

David, xq'amb'en ya' Saúl tu' tet ya' Jonatán sk'ahol, xalni ya':

—¿Tzet yuh mach xul naj sk'ahol ya' Isaí wa'oj yet ewih b'oj ti'nanh?, xhi ya'.

²⁸ Xta'wi ya' Jonatán tu', xalni ya':

Xq'an naj David tu' wet han, ta chin chatoj naj lemb'ilnhe b'et Belén han, ²⁹ haxkam chek'tze' sfamilia naj yinh yanojkoj xahanb'al yul skonhob', b'oj xalpaxtij yuxhtaj naj tet, ta yilal stoh naj. Yuxin xq'an naj wet han, ta chin chatoj naj han, yuh yilnipax naj heb' naj yuxhtaj, yuxin mach xul naj wa'oj koxol mam, xhi ya' Jonatán tu'.

³⁰ Haktu' xuh stit lemna chil ya' Saúl tu' yinh ya' Jonatán, xalni ya':

—Mach chawa' kuyu' hab'ah, tx'oj yeh swi' hami'. ¿Tox mach wohtajoj han xin ta chawoche ta ha' naj ich tu' ch'ok reyal hahelb'aloj? Tzet tx'ixwob'alil tawet b'oj tet hami'. ³¹ Ta yehnhe yehojk'oj naj ich sk'ahol ya' Isaí tu', mach b'aq'inh chach okojtoj reyal b'oj hawik'al. Ti'nanh xin, chejtoj saylaxoj naj ich tu', kat yilaxtij naj wet b'et ti' han, haxkam xhtanhojiloj naj ti'nanh, xhi ya' Saúl tu'.

³² Haktu' xuh sta'wi ya' Jonatán tu' tet smam, xalni ya':

—¿Tzet stx'ojal xax yuh naj, yuxin kamb'ehal yeh naj hawuh?, xhi ya'.

³³ Haktu' xuh yinikanh ya' Saúl tu' slanza, xyumnitoj ya' yinh ya' Jonatán tu' yuh spotx'ni ya' ya'. Hatok'atu', xohtajnheloy ya' Jonatán ta yinh kaw yeli, choche ya' Saúl spotx'o'toj ya' David. ³⁴ Kaw lemantij chil ya' Jonatán tu', x'ah wanoj ya' yinh mexhah; matxa xwa'kanoy ya' yinh skab' tz'ayik yet

q'inh x'ahaw tu'. B'isk'ulal yekaniloj yanma ya' yinh ya' David, haxkam kaw tx'oj xuh stzotel ya' Saúl yinh ya'. ³⁵ Kaw sab' x'eltoj ya' Jonatán paxhual xol telaj yinh hunxa tz'ayik b'oj hune' naj ni'an schejab'lom, yuh yilnoj sb'ah ya' b'oj ya' David haka' xutekanoj heb' ya' yalni. ³⁶ Xalni ya' Jonatán tu' tet naj ni'an schejab'lom tu':

—As yinh anhe, kat hasik'nojtij te' flecha chin yumu'tuj han, xhi ya'.

Haktu' xuh stoh naj ni'an tu' yinh anhe. Nahat-ta xshirtoj ya' hune' te' flecha tu', xpalk'onkanik'toj te' b'ay ay naj ni'an tu'. ³⁷ Ha' yet yapnixa naj ni'an b'ay x'ay te' flecha tu', x'awik'toj ya' Jonatán tu' tet naj, xalni ya':

—Nahat-ta x'ay te', xhi ya'. ³⁸ Ch'awikanoj ya' Jonatán tu' yinhtaj naj ni'an tu', chalni ya':

—Anhe chawa'a, say te', mach chach kan tuknuj, xhi ya'.

Haktu' xuh yinitij naj ni'an te' flecha tu' tet ya' Jonatán yahaw tu'. ³⁹ Yaja' mach xyeloy ya' Jonatán hune' tu' tet naj ni'an tu', haxkam hanhk'anhe ya' b'oj ya' David ohtajnhen hune' tu'. ⁴⁰ Lawitu' xanik'oj ya' Jonatán hej yarco b'oj sflecha tet naj ni'an schejab'lom tu', xalni ya' tet naj ta chitoj naj stzetet ya' tu' yul konhob'.

⁴¹ Yet xax paxtij naj ni'an tu', x'eltij ya' David b'ay eb'ab'iltoj sb'ah yuh, xtiyoxhli ya' tet ya' Jonatán; oxelk'a el x'ay jahnoj ya' yinh sat ya' Jonatán tu', x'aykanoj spalanh ya' sat tx'otx'. Lawitu', xtz'ohni sb'ah heb' ya', xlaq'nihayoj sb'ah heb' ya', x'ok-kanoj heb' ya' oq'oj skawanhil; yaja' q'a' xto oq'kanoj ya'

David tu'. ⁴²Lawitu' xalni ya' Jonatán tu' tet ya'
David:

—«Matzet chawakoj yinh hak'ul, xax kota'wekoj yul koti' janikoj lahk'ulal koxol yinh sb'ih Komam Yahveh. Ha' Komam ch'okoj testigohal jinh, kat junuj hune' ti' b'oj jik'al yinh stohb'al q'inal», xhi ya'.

Haktu' xuh yel b'el yuh ya' David, xtokanoj ya'; xmeltzopaxkantoj ya' Jonatán yul skonhob'.

X'elkanh ya' David tet ya' Saúl

21 ¹Lawitu' x'apni ya' David b'et konhob'
Nob sk'atanh ya' Ahimelec sacerdote. Kaw xk'ayiloj sk'ul ya', x'eltij ya' schanoj ya' David tu', xq'amb'en ya' tet ya':

—¿Tzet yuh hachukilnhe xach huli? ¿Tzet yuh mach mak tzujan tawinh?, xhi ya'.

²Xta'wi ya' David tu' tet ya' Ahimelec tu', xalni ya':

—To xin schejtij ya' rey wub' hune' munil han, yaja' xal ya' wet han, ta mach mak chuh yab'eniloj tzet chul wub' ti' han. Yuxin xwalkanoj tet heb' naj aykoj yalanh hinchejb'anil han b'ay tu' xhjechma' kob'ah han, xhi ya'. ³Ti'nanh xin, kaw chin nhohcha han ¿Aymi ninoj hawitah ayk'oj hawuh chawa' wet han? A' howeb'oj hapan hinwab' han, mato hunujxa tzetet ayk'oj hawuh, xhi ya'.

⁴Xalni ya' sacerdote tu' tet ya' David:

—Mach komon panoj ixim ayk'oj wuh han, xikiltaj yeh ixim.^e Yaja' xhwaha' ixim teyet han, ta tx'ahtx'eb'il heb'ah heyuh yinh heway b'oj heb' ix ix, xhi ya'.

⁵Xalni ya' David tu':

^e21:4 *xikiltaj yeh ixim* Ha' ixim pan ti' xhb'ina yinh Lv. 24:5-7

—Q'aynajonh yinh mach chonh way b'oj heb' ix han yet chonh eltij han. Waxamkami komonalnhe yeh b'ay chonh eltij han, tx'ahtx'eb'ilnhetik'a kob'ah juh yinh sat Komam Dios han, hak'anab' ti'nanh to ya' rey xonh anitij han, xhi ya'.

⁶Haktu' xuh ya'ni ya' sacerdote tu' ixim pan pohb'ililoj tet Komam Dios tu' tet ya' David, haxkam hanhk'anhe ixim tu' ayk'oj tet ya'. Ha' ixim pan tu' ch'ilaxkanh yinh sat Komam Yahveh, yet xhel-laxaytij ixim, kat yalaxatoj ixim kajla pan.

⁷Hune' tz'ayikal tu', hat xkankanøj naj Doeg edomita yinh sat Komam Yahveh b'ay xikiltaj yeyi. Ha' naj ti' aykoj swi'aloj yinh heb' naj xhtanhen skaneluh ya' Saúl, schejab'lom ya' yeh naj.

⁸Xalni ya' David tu' tet ya' Ahimelec:

—¿Aymi hunuj halanza mato hunuj hawespada chawa' hink'ame' han? To yinxanhe anhe xin eltij han, matxa hunuj hinch'en yet howal xwitij han, haxkam kaw yilal yeh hune' chejb'anile b'ay xin yatij ya' rey ti' han, xhi ya'.

⁹Xta'wi ya' Ahimelec tu', xalni ya':

—Hanhk'anhe yespada naj Goliat xapotx' b'et Ela, ha' ayk'oj b'et ti'; hat pichb'iliktoj ch'en yul hune' velo yinhtaj efod.^f Ta chawoche, itoj ch'en, haxkam hanhk'anhe ch'en tu' ay b'et ti', xhi ya'.

Xta'wi ya' David tu':

—A' ch'en hink'ame' han, kaw k'ul ch'en tu', xhi ya'.

¹⁰Yinhtik'a hune' tz'ayik tu' x'el b'el yuh ya' David b'et tu', haxkam lanhan yelkanh ya' tet ya' Saúl,

^f21:9 *efod* Mach ohtajnheb'iloj ta ha' hune' chako j heb' ya' sacerdote yinh mato machoj.

x'apni ya' sk'atanh ya' Aquis sreyal Gat. ¹¹ Xalni heb' naj schejab'lom ya' rey Aquis tu' tet:

—Ha' naj David hune' ti', naj sreyal konhob'.

Ha' naj ti' x'alaxkoj b'it tet, ch'al-laxi ta xpotx' ya' Saúl mil heb' naj soldado; wal naj David ti' xin, lahunheb'k'a mil heb' naj xpotx' naj, xhi heb' naj.

¹² Yet xab'en ya' David yal-lax hune' ti', xakoj ya' yinh sk'ul, xiwkanh ya' tet ya' rey Aquis ah Gat tu'.

¹³ Yuxin haka' anma huchanajtoj yul swi', haktu' xutekoj sb'ah ya' yinh sat heb' naj tu'. Hotz'anxanhe ya'ni ya' yinh te' pultah, ch'aykantij tx'ab'tx'on yal sti' ya' yinh xil sat. ¹⁴ Haktu' xuh yalni ya' rey Aquis tu' tet heb' naj schejab'lom:

—Ilwejk'anab'i, huchanajtoj yul swi' naj ich ti'.

¿Tzet yuh xeyitij naj yinh hinsat han? ¹⁵ ¿Tom ay tzet ch'oknikoj heb' naj huchanajtoj yul swi' wuh han xin, yuxin xex ok heyiha'tij naj ich ti' yinh hinsat han, yunhe yuni naj hej sukal ti'? Iwejiltoj naj yul hinpalacio ti' han, xhi ya'.

Xeb'atoj sb'ah ya' David yul ch'en nhahch'en yet Adulam

22 ¹ Haktu' xuh yel b'el yuh ya' David b'et Gat, xtoh ya' yeb'anoj sb'ah yul ch'en nhahch'en yet Adulam. Ha' yet xab'eniloj sfamilia ya' b'oj heb' naj yuxhtaj ya' ta hat ay ya' b'et tu', x'apnipax heb' ya' sk'atanh ya'. ² X'apnipax heb' naj winaj ya'kanoj yanma yuh b'isk'ulal sk'atanh ya' David tu', heb' naj tx'oj yekaniloj yanma b'oj heb' naj tenankankoj sk'as yib'anh, xetb'inhen sb'ah heb' naj b'oj ya'. Haktu' xuh yok ya' swi'aloj yinh heb' naj. Aymi kanheb'oj ciento heb' naj tu' yinh sunil.

³ Lawitu' xtoh ya' David tu' b'et Mizpa stx'otx'al Moab, xalni ya' tet ya' sreyal Moab tu':

—«Chin q'an tawet han mamin rey, ta chachah ehoj hinmam hinmi' hexol han, masanto yet xhwohtajnhenojiloj han tzet choche Komam Dios yub' yinh hinq'inal han», xhi ya'.

⁴ Haktu' xuh yinitoj ya' David tu' smam smi' yinh sat ya' sreyal Moab tu'. Hat x'eh heb' ya' sk'atanh ya' rey tu' yulb'al eb'ab'iltoj sb'ah ya' David tu' yuh yul ch'en nhahch'en tu'. ⁵ Lawitu' xalni ya' profeta Gad tet ya' David:

«Mach chach kan yul ch'en nhahch'en b'ay lanhan haweb'an hab'ah ti'. Q'a' k'ultu, elanhkanh, kat hatoh b'ay stx'otx'al Judá», xhi ya'.

Haktu' xuh yel b'el yuh ya' David b'et tu', x'apni ya' b'ay q'eb'tajlaj yet Haret.

Xpotx'kantoj ya' Saúl heb' ya' sacerdote ah Nob

⁶ Pet-tik'a xab'ehiloj ya' Saúl, ta x'il-lax ya' David b'oj heb' naj tzujan yinh ya'. Yet tu', hat tz'onhanayoj ya' Saúl yalanh hune' te' tamarisco ay b'et swi' witz yet Gabaa, ib'il slanza ya' yuh, hoyankoj sunil heb' naj schejab'lom ya' sk'atanh. ⁷ Xalni ya' tet heb' naj schejab'lom hoyankoj sk'atanh tu':

—Ab'ewej yinh k'ul, hex yik'al ya' Benjamín hex ti'. ¿Tom cheya' yuluj hek'ul ta chaha' naj ich David tu' hetx'otx' b'oj heyuva tz'unb'ilxa xin, b'oj ta chex yaha'koj naj swi'aloj hej smilal b'oj cienhal heb' naj soldado? ⁸ ¿Tom yuh hune' tu' yuxin xeyikanh heb'ah winh han? ¿Tzet yuh mach hunuj mak x'alni wet han ta xakoj naj hink'ahol lahk'ulal xol b'oj naj ich sk'ahol ya' Isaí tu' han? Mach ninnoj stz'a'

hek'ul winh han. Ha' kaw hink'ahol ch'iptzen naj ich hinchejab'lom tu' han, yunhe yuni naj stx'ojal winh han, ha' lanhan yek'toj winh ti'nanh han, xhi ya'.

⁹Haktu' xuh sta'wi naj Doeg edomita, swi'al yinh heb' naj schejab'lom ya' Saúl tu', xalni naj:

—Xwil yapni naj sk'ahol ya' Isaí tu' b'et Nob sk'atanh ya' Ahimelec sk'ahol ya' Ahitob han.

¹⁰Xq'amb'en ya' Ahimelec tu' tet Komam Yahveh yib'anhiloj naj David tu', xa'ni ya' tzet sloh naj, xanik'oj ya' yespadatik'a naj Goliat tet naj, xhi naj Doeg tu'.

¹¹Haktu' xuh schejni ya' rey Saúl tu' awtelaxojtij ya' Ahimelec sacerdote sk'ahol ya' Ahitob tu', b'oj sunil sfamilia smam ya', ha' heb' ya' tu' sacerdote b'et Nob, x'apni heb' ya' yinh sat ya' rey.

¹²Xalni ya' Saúl tu':

—Ab'e tzet xhwal ti'nanh han, hach sk'ahol ya' Ahitob hach ti', xhi ya'.

—Ayin han la mamin rey, xhwab'e tzet chawal han, xhi ya':

¹³Xalni ya' Saúl tu':

—¿Tzet yuh xach ok yetb'ihøj naj ich sk'ahol ya' Isaí, xeyinikanh heb'ah winh han? Xawa' tzet sloh naj, xawa' yespada naj, xaq'amb'enpax tet Komam Dios yib'anhiloj sq'inal naj, yunhe yinikanh sb'ah naj winh han, kat yuni naj stx'ojal winh, haka' lanhan yuni naj winh ti'nanh han, xhi ya'.

¹⁴Xta'wi ya' Ahimelec tu':

—Mach hunuj mak lahan b'oj haka' naj David yichamil hakutz'in tu' xol sunil heb' naj hachejab'lom ti' mamin rey; kaw yijjom naj, ha' naj aykoj swi'aloj heb' naj hasoldado b'oj sunil mak ch'anikøj smay naj

yul hapalacio ti'. ¹⁵ Mach sb'ab'elojto chin q'amb'e tet Komam Dios yib'anhiloj sq'inal naj han. Mach yetoj ayah chawakoj hinmuluj b'oj hinfamilia han, haxkam matzet wohtaj yinh tzet lanhan hawalni ti' han, xhi ya' Ahimelec tu'.

¹⁶ Xalni ya' Saúl tu':

—Mach yek'b'anil hakamoj b'oj sunil sfamilia hamam, xhi ya'.

¹⁷ Lawitu' xalni ya' rey tu' tet heb' naj xhtanhen aykoj sk'atanh:

—Potx'wejtoj sacerdote Komam Yahveh ti', haxkam xa' sb'ah heb' naj yinh naj David tu'; tonhe xil heb' naj x'elkanh naj, matzet xal heb' naj wet han, xhi ya' rey tu'.

Yaja' mach xoche heb' naj xhtanhen ya' rey tu' yaha'koj sq'ab' yinh heb' ya' sacerdote Komam Yahveh. ¹⁸ Haktu' xuh yalni ya' rey tu' tet naj Doeg edomita ta spotx'toj naj heb' ya' sacerdote tu' sunil.

Haktu' xuh spotx'nitoj naj Doeg tu' heb' ya' sacerdote Komam Yahveh tu'. ⁸⁵ heb' ya' aykoj q'ap efod yinh xpotx'toj naj yinh hune' tz'ayik tu'.

¹⁹ Lawitu' xtoh naj b'et Nob, b'ay skonhob' heb' ya' sacerdote tu', xpotx'nikantoj naj heb' naj winaj, heb' ix ix b'oj nixhtej unin yinh ch'en espada, somanta nixhtej kaj tz'ul b'oj hej no' noq' xpotx'kantoj naj: no' buey, no' burro b'oj no' kaneluh. ²⁰ Yaja' ay hune' naj sk'ahol ya' Ahimelec sk'ahol ya' Ahitob tu' Abiatar sb'ih xkolchaloj xol kamikal tu', xtoh naj yeb'anoj sb'ah sk'atanh ya' David. ²¹ Xalni naj tet ya' David tu', tzet xuh schejni ya' Saúl potx'laxojkantoj sunil heb' ya' sacerdote Komam Yahveh.

²² Xalni ya' David tet naj:

—Wohtajtik'a han ta ch'awojk'u'le naj Doeg edomita tu' tet ya' Saúl yet xwilni naj b'et Nob han. Yuh hinmul han, xpotx'laxkantoj sunil hafamilia tu'.²³ Yaja' mach chach xiwi, kananhkanoj hink'atanh han, mach mak chach potx'noj b'et ti'; maktik'a choche' hach spotx'noj, b'ab'el chaha'koj sq'ab' winh han, xhi ya'.

Xkol ya' David konhob' Keila

23 ¹Hune' tz'ayikalil, x'al-lax tet ya' David, ta x'oktoj heb' naj filisteo yaha'koj howal yinh konhob' Keila, b'oj ta xelq'akantoj heb' naj ixim trigo watx'eb'ilxakanh. ²Haktu' xuh sq'amb'en ya' tet Komam Yahveh, xalni ya':

—Mamin, ¿Tom chin toh waha'koj howal yinh heb' naj filisteo ti' han mato machoj?, xhi ya'.

Xalni Komam tet ya':

—Ho', as akój howal yinh heb' naj filisteo tu', kat hakolni konhob' Keila, xhi Komam.

³Yaja' xal heb' naj soldado tzujan yinh ya' David tu' yinh hakti':

—Xiwkilal jeh b'et Judá ti' han, hajxamwal ta chonh toh jaha'koj howal yinh heb' naj filisteo b'et Keila tu' han, xhi heb' naj.

⁴Xq'amb'empax ya' David tu' tet Komam Yahveh. Xta'wipax Komam tet ya', xalni Komam:

—Asi', ayanhtoj b'et Keila, haxkam xhwaha'koj heb' naj filisteo tu' yul haq'ab' han, xhi Komam.

⁵Haktu' xuh stoh ya' David tu' b'oj soldado b'et Keila, xanikoj ya' howal yinh heb' naj filisteo. Kaw k'ul xuh stanhtzenkaniloj ya' heb' naj filisteo tu',

xinikantij ya' sunil hej snoq' heb' naj, xkolnihiltij ya' hej anma ah Keila tu'.

⁶Lawitu' x'aytoj naj Abiatar b'et Keila, xitoj naj efod⁸ yinh, ha' naj ti' sk'ahol ya' Ahimelec x'apni skolo' sb'ah sk'atanh ya' David.

⁷Lawitu' x'al-laxpax tet ya' Saúl, ta hat ay ya' David b'et konhob' Keila, haktu' xuh yalnipax ya' Saúl tu':

—«Ha' Komam Yahveh x'anikoj naj David ti' yul hinq'ab' han, haxkam xmajchepaktoj sb'ah naj yul hune' konhob' k'ul yekoj spultahil, kawxeb'ilkankoj yinh k'ul», xhi ya'.

⁸Haktu' xuh syamb'ankoj ya' Saúl sunil soldado, yuh yaytoj heb' naj yanojkoj howal yinh ya' David b'et Keila, b'oj yinh heb' naj tzujan yinh ya' tu', yunhe matxa chuh yelkanh heb' ya'. ⁹Yaja' yet xab'eniloj ya' David hej stx'ojal choche ya' Saúl tu' yub' yinh ya', xalni ya' tet ya' Abiatar sacerdote, ta chitij ya' efod tet ya', yuh sq'amb'en ya' tet Komam Yahveh.

¹⁰Xalni ya' tet Komam:

—Mamin Yahveh sDiosal Israel, xwab'e han ta wuh han, yuxin chuluj ya' Saúl stanhtze'iloj konhob' Keila ti' yalni. ¹¹¿Taxka chin yaha'koj anma ah Keila ti' yul sq'ab' ya' Saúl tu' han? ¿Taxka yeli chuluj ya' Saúl tu' b'et ti' haka' xuh yal-lax wet han? Mamin Yahveh sDiosal Israel, chin q'an tawet han, ta chawa' wohtajnhe' hayin hin hachejab'lom ti' han, xhi ya' David tu'.

Haktu' xuh yalni Komam Yahveh tet ya', ta yeli ch'ayojapnoj ya' Saúl tu' b'et Keila.

¹²Xq'amb'empax ya' David tu' tet Komam, xalni ya':

⁸23:6 *efod* Ha' hune' efod ti', b'ay k'ub'ab'iltoj Urim b'oj Tumim.

—Mamin, ¿Taxka chin yaha'koj heb' naj ah Keila ti' yul sq'ab' ya' Saúl tu' b'oj heb' naj winaj tzujan winh ti' han?, xhi ya'.

Xalnipax Komam tet ya', ta yeli, chaha'koj anma ah Keila tu' heb' ya' yul sq'ab' ya' Saúl tu'.

¹³Lawitu' x'eltij ya' David b'oj soldado b'et Keila tu', aymi wajeb'oj ciento heb' naj, nanantajnhe b'ay x'ek'kanoj heb' naj. Yet xab'eniloj ya' Saúl ta x'elkanh ya' David b'et Keila tu', matxa xtoh ya' yaha'koj howal yinh ya' b'et tu'.

X'ehayoj ya' David yul desierto

¹⁴Lawitu' hat xeb'a sb'ah ya' David b'ay mach hab'anoj snacha ya', xol q'eb'tajlaj b'ay sdesiertohal Zif. Hunun tz'ayik saynikanoj ya' Saúl tu' ya' David, yaja' mach xakoj Komam Yahveh ya' yul sq'ab' ya'.

¹⁵Ha' yet xohtajnheniloj ya' David, ta x'eltij ya' Saúl saya' ya', yuh spotx'ni ya' ya', xkankanoj ya' b'et Hores, b'ay sdesiertohal Zif.

¹⁶Hune' tz'ayikalil, xtoh ya' Jonatán sk'ahol ya' Saúl yila' ya' David b'et Hores tu', yuh yalni ya' tet ya' ta chakoj ya' skawxob'al sk'ul yinh Komam Dios.

¹⁷Xalni ya' Jonatán tu' yinh hakti':

—Mach chach xiwi, mach chach nachahoj yuh hinmam tu' han. Hach chach okoj sreyaloj konhob' Israel, hayin skab' xhwub'tij tawinh han; yohtajxa hinmam hune' tu' han, xhi ya'.

¹⁸Xkawxekanoj heb' ya' lahk'ulal xol skawanhil yinh sb'ih Komam Yahveh. Xkankanoj ya' David tu' b'et Hores, wal ya' Jonatán, xmeltzotoj ya' yatut.

¹⁹Yaja' x'ahtoj heb' naj ah Zif awoj k'uule tet ya' Saúl yinh ya' David b'et Gabaa, xalni heb' naj:

—Mamin rey, hat eb'ab'il sb'ah naj David yuh b'ay kotx'otx'al han, b'ay hej ch'en niman ch'en yet Hores ay b'ay witz Haquila, b'ay desierto yetk'ulal sur. ²⁰ Yuxin yet chuhuj hawuh kat hatoj mamin rey, hayonh xhjaha'koj naj yul haq'ab' han, xhi heb' naj.

²¹ Xta'wi ya' Saúl tu', xalni ya':

—Ha' hojab' Komam Yahveh chex stxahyenoj, haxkam stz'a' hek'ul winh han. ²² Yaja' aswej kam ilwej b'ay tu' eb'ab'il sb'ah naj yuh, b'oj mak x'ilni naj, haxkam xax hal-lo wet han, ta kaw k'ul naj ich tu' yeb'antoj sb'ah. ²³ Ilwej yinh kaw k'ul b'aytaju' cheb'a sb'ah naj. Yet kaw heyohtajxa b'ay tu', kat heyuluj heyalnoj wet han, kat hintoj teyinh han. Ta yinh kaw yeli b'et tu' ay naj, ch'ilchahoj naj wuh han; waxamkami chin ek'ojkanoj saywal yinh naj yul hunun hej lugar ewan yeh ay b'et Judá han, xhi ya' Saúl tu'.

²⁴ Haktu' xuh staq'li heb' naj ah Zif tu' tet ya' Saúl, xmeltzotoj heb' naj b'ay skonhob'. Wal ya' David b'oj heb' naj tzujan yinh ya' xin, hat x'ehayoj heb' ya' yul desierto yet Maón b'et Arabá, yul desierto yinh yetk'ulal sur. ²⁵ Yet xab'eniloj ya' David ta aykoj ya' Saúl b'oj heb' naj schejab'lom ya' Saúl tu' sayni ya', x'aytij ya' yeb'anoj sb'ah b'ay hune' ch'en niman ch'en yul desierto Maón tu'. Yet xab'enpaxiloj ya' Saúl hune' tu', x'aypaxtij ya' saywal yinh ya' David yul desierto Maón tu'. ²⁶ Yinh hune' sq'axepal witz aykoj ya' David, yinh hunxa sq'axepal aykoj ya' Saúl. Yet hoyb'ilxakanayoj ya' David tu' b'oj heb' naj winaj tzujan yinh ya' tu', yuh heb' naj soldado ya' Saúl tu', yet kaw kawilxa yekankoj heb' naj yinh heb'

ya', yet stzab'chaxakanoj ya' yuh heb' naj, ²⁷ x'apni hune' ab'ix tet ya' Saúl tu', chalni yinh hakti':

—«Paxanhwejtoj ti'nanh-nhenahi mamin rey, haxkam aykoj heb' naj filisteo yelq'aniltij hej tzetet yul konhob' Israel», xhi tet ya'.

²⁸ Haktu' xuh sb'ejnikanoj ya' Saúl tu' stzumb'en ya' David, xtoh ya' yanojkoj howal yinh heb' naj filisteo. Yuxin x'alaxkankoj Sela-hama-lecot,^h sb'ihoj hune' lugar tu'. ²⁹ Lawitu' x'el ya' David b'et tu', xtoh ya' yeb'anoj sb'ah b'et En-gadi.

Xa' nimank'ulal ya' David yinh ya' Saúl b'et En-gadi

24 ¹ Lawi spaxtij ya' Saúl yinh sb'eyk'oj stzumb'enoj heb' naj filisteo yuh yi'wa ya' yinh heb' naj, x'al-lax tet ya', ta hat ay ya' David yul desierto b'et En-gadi. ² Haktu' xuh sik'len ya' Saúl tu' oxeb' mil heb' naj soldado israelita q'a' k'ultu yinh howal, xtoh ya' saynoj ya' David tu' b'oj heb' naj tzujan yinh, b'ay swi'laj hej ch'en nimejtaj ch'en b'ay ay no' xol-telajil kaplaxh, haktu' sb'ih b'et tu'. ³ Yet x'apni ya' Saúl tu' b'ay ay hunq'ahan speyab' no' kaneluh sti' b'eh, x'oktoj ya' txuluj yul hune' ch'en nhahch'en. Yaja' hat aypaxiktoj ya' David yeb'anoj sb'ah b'oj heb' naj tzujan yinh, yultahiktoj hune' ch'en nhahch'en tu'. ⁴ Xalni heb' naj tzujan yinh ya' David tu' tet:

^h**23:28** *Sela-hama-lecot*, Mach kaw stxumlax yinh hebreo tzet choche yala'iloj hune' tzoti' ti'; yaja' chuhi ta: Ch'en niman ch'en b'ay xpohkanoj sb'ah heb' ya' mato b'ay cheb'a sb'ah anma, chaliloj.

—Ti'nanh xin waltu'. Ha' hune' tz'ayik ti' yalnaj Komam Yahveh tawet, yet xalni Komam, ta ha' Komam ch'anojkoj hawenemigo yul haq'ab', kat hawilnoj tzet chawute'toj, xhi heb' naj.

X'ah wanoj ya' David, motxmon-nhe xuh stoh ya', xk'upnitoj ya' sti' scapa ya' Saúl. ⁵ Lawitik'a yuni ya' hune' tu', mach x'eh yanma ya' aq'ank'ulal. ⁶ Xalni ya' tet heb' naj tzujan yinh tu':

—¡Mach sq'ana' sk'ul Komam Yahveh ta xhwub' hune' stx'ojal cheyal ti' yinh ya' rey han! Mach chuh wanikoj hinq'ab' yinh ya' han, haxkam ha' Komam xsik'len ya', yuh yok reyal yinh konhob', xhi ya'.

⁷ Haktu' xuh skachni ya' David tu' heb' naj tzujan yinh tu', yunhe mach chakoj heb' naj sq'ab' yinh ya' Saúl. Lawi yeltij ya' Saúl tu' yul ch'en nhahch'en tu', x'okpax b'el yuh ya' hunekxa.

⁸ X'ahpax wanoj ya' David tu', x'elpaxtij tzujtzun ya' yinh ya' rey tu', x'awi ya' tet ya', xalni ya':

—¡Mamin rey!, xhi ya'.

Yet xt'anxhitij ya' Saúl tu' yinhtaj, x'ay jahnoj ya' David tu' yinh sat ya', x'aykan spalanh ya' sat tx'otx'. ⁹ Xalni ya' tet ya' Saúl tu':

—¿Tzet yuh chawab'etoj tzet chal anma, yet chalni ta xhwoche hach hinpotx'o' han? ¹⁰ Kaw k'ul chuh hawilni ti'nanh ta mach yeloj, haxkam xach yakoj Komam Yahveh yul hinq'ab' han, yet xach oktoj yul ch'en nhahch'en. Xal heb' naj wetb'i wet han, ta chach hinpotx'nakantoj han, yaja' xwa' nimank'ulal tawinh han, haxkam ha' Komam Yahveh xach sik'len reyal.

¹¹ »Ilk'anab' sti' hacapa xin k'upiltoj han mamin rey. Kaw sub'utaj xuh hach hinpotx'ni han ta xwoche

han, yaja' mach xwuh han. Ha' hune' ti' xhyeniloj ta mach stx'ojal xhwoche wub' tawinh han, mach xhwikanh hinb'ah tawinh han, mach b'ay xax hinmahlan tawet han; yaja' wal hach, chin hasay han, yunhe hin hapotx'ni han. ¹² Ha' Komam Yahveh ch'ilnoj mak t'inhhan yekoj koxol. Ha' Komam ch'ilnoj tzet chach yute' Komam, yaja' wal hin han, mach b'aq'inh xhwaha'koj hinq'ab' tawinh han. ¹³ Haka' yalni payat proverbio: “Anma tx'oj, stx'ojaltik'a chub'”, xhi.

Wal hin han, mach b'aq'inh xhwaha'koj hinq'ab' tawinh han. ¹⁴ ¿Tzet yuh xach eltij hin hatzumb'e' han mamin rey? Lahan hin-nhe b'oj haka' hunuj metx kamnaj tx'i' han mato haka' hunuj no' k'aj. ¹⁵ Ha' Komam Yahveh ch'ilnoj mak t'inhhan yekoj koxol. Ha' Komam ch'ilnoj ta ha' wekoj han mato machoj, ha' Komam chin skolnoj yul haq'ab' han, xhi ya' David tu'.

¹⁶ Yet xtanhk'o ya' David yalni hunq'ahan tzoti' tu' tet ya' Saúl, xalnikanh ya' Saúl tu':

—iDavid, k'ahol, tan hach chach stzotel wet han!, xhi ya'.

Xinikanh ya' Saúl tu' yul snuq', xukchankanh ya' yoq'i.

¹⁷ Xalni ya' tet ya' David tu':

—K'ahol, q'a' t'inhanto hawekoj hinsataj han. Stx'ojalnhe tzet xhwukuj tawinh han; wal hach, sk'ulalnhe tzet chawa' spajoj wet han. ¹⁸ Xayeløj sk'ulch'anil hak'ul wet ti'nanh han. Waxamkami xin yakoj Komam Yahveh yul haq'ab' han, yaja' mach xin hapotx'toj han. ¹⁹ Haxkam, mach hunuj mak ch'a'ni nimank'ulal yinh yenemigo, ta xax chalo yuh.

Ha' hojab' Komam Yahveh ch'a'noj spaj shelel tawet, yuh tzet xawuh winh hune' tz'ayik ti' han. ²⁰ Chin txumiloj ti'nanh han, ta hach chach okoj reyal yinh konhob' Israel b'oj kaw k'ul chila' konhob' tu' yet chach okoj yahawoj. ²¹ Ti'nanh xin, ta'wekoj yul hati' wet yinh sb'ih Komam Yahveh han, ta mach chatanhtze'iloj wik'al han yet matxahink'oj han; mach chachab' sk'ayojayoj hinb'ih xol hinfamilia han, xhi ya' Saúl tu'.

²² Haktu' xuh sta'wenkankoj ya' David tu' yul sti' tet ya' Saúl.

Lawitu' xmeltzokantoj ya' Saúl tu' yatut; x'ahpaxkantoj ya' David b'oj heb' naj tzujan yinh ya' tu' b'ay lanhan yeb'an sb'ah.

Xkam ya' Samuel

25 ¹ Yinh hunq'ahan tz'ayik tu', xkamtoj ya' Samuel, xyamb'ankoj sb'ah sunil heb' ya' israelita, yuh yoq' heb' ya' yinh ya'. Hat xmujtuj heb' ya', ya' b'et Ramá b'ay x'ehik'oj ya'.

Lawitu' x'el ya' David b'aytik'a ayah, x'aytoj ya' yul sdesiertohal Parán.ⁱ

Ya' David b'oj ya' Abigail

² Ay hune' ya' mama' ah Maón kaw q'alom ay hune' sfinca yul konhob' Carmel. Oxeb'k'a mil skaneluh ya' yok hune' mil skaplaxh ya'; stimpohal b'ay xhk'uplaxiltoj xil no' kaneluh. ³ Nabal sb'ih ya' mama' tu', yik'al ya' Caleb yeh ya'; kaw maq'ilnhe stzotel ya', mach k'uluj ya' yinh anma. Wal yixal ya',

ⁱ25:1 *Parán* Hakti' yeyoj yinh hebreo; wal yinh griego Maón.

Abigail sb'ih ya', kaw tz'ajan sk'ul ya' mimi' tu' b'oj kaw k'ulch'an yilot ya'.

⁴ Yet hat ay ya' David yul desierto tu', xab'e ya' ta aykoj ya' Nabal tu' sk'upni xil skaneluh. ⁵ Xanitoj ya' lahunhwanh heb' naj tzehtaj b'ay ay ya' Nabal tu', xalnitoj ya' tet heb' naj: «Aswej b'et konhob' Carmel b'ay ay ya' Nabal, kat hetiyoxhloj tet ya' yinh hinb'ih han. ⁶ Kat heyalnoj: «;Kaw k'ulnhem haweyi, k'ulnhem yeh hafamilia b'oj sunil tzet ayach! ⁷ Xwab'ehiloj han ta ayachkoj hak'upniloj xil hakaneluh. Hawohtajmi ta yet xb'eyk'oj heb' naj hatanhom kaneluh kok'atanh b'et Carmel han, mach xonh etlikoj yinh heb' naj han, matzet xjiloj tet heb' naj han. ⁸ Q'amb'e tet heb' naj, chala' heb' naj tawet. Yuxin ti'nanh, chin q'an tawet han, ta xahan chawil heb' naj tzeh ti', haxkam kaw q'inh heyeh yinh hune' tz'ayik b'ay xonh hul ti' han. Chin q'an tawet han, ta chawa' tzet ch'el yinh hak'ul hawa'ni tet heb' naj hachejab'lom ti' b'oj tet naj hak'ahol David ti'», kexchinahoj, xhi ya' David tu'.

⁹ Haktu' xuh stoh heb' naj tzeh tu' b'ay ay ya' Nabal, xalni heb' naj sunil hej tzetet xchej ya' David tu' yala' heb' naj tet ya' Nabal, xechman heb' naj tzet chala' ya'.

¹⁰ Xta'wi ya' Nabal tu' tet heb' naj, xalni ya':

—;Mak cheyal David hal tu'? ;Mak najil hune' sk'ahol ya' Isai' tu'? Ti'nanh kaw tx'ihal heb' naj chejab'lom tu' ch'elkanh tet yahaw. ¹¹ Tom xhwaha' ixim pan, ha' ha' b'oj no' chib'e yanheb'ilkanoj tet heb' naj hinmunlawom han xin, kat wa'noj tet anma mach wohtajoj b'ay elnajkoj han?, xhi ya'.

¹² Yet xab'en heb' naj tzeh tu' hunq'ahan tzoti' tu', xmeltzotij heb' naj sk'atanh ya' David, xalni heb' naj tzet xal ya' Nabal tu'.

¹³ Haktu' xuh yalni ya' David tu' tet heb' naj schejab'lom tu':

—«A'wej listohal heyespada», xhi ya'.

Xwatx'enkoj heb' naj yespada yiktaj, xwatx'enpaxkoj ya' David tu' yet. X'ok tzujnuj kanheb' ciento heb' naj winaj tu' yinh ya' yok kab' ciento heb' naj xkankanoj stanhenoj tzetet.

¹⁴ Yaja' ay hune' naj chejab'lom x'alni tet ya' Abigail yixal ya' Nabal tu' yinh hakti':

—«Hatak'a yul desierto xatij ya' David heb' naj schejab'lom, kaw aq'ank'ulal xuh stzotel heb' naj tet ya' Nabal wahaw han, yaja' kaw tx'oj xuh stzotel ya' tet heb' naj. ¹⁵ Yet xkotanhen no' kaneluh sk'atanh heb' naj tu' han, kaw k'ul xonh yil heb' naj han, mach x'etlikoj heb' naj jinh han, mach ninoj tzet xiloj heb' naj jet han. ¹⁶ Haka' yekanh hunuj ch'en peyab', haktu' xuh honh stanhen heb' naj tz'ayik aq'b'al b'oj kokaneluh han. ¹⁷ Ti'nanh xin, ilah tzet yetwanoj ay hawuni, haxkam xhtij sya'tajil yib'anh ya' wahaw ti' b'oj sunil sfamilia han. Leman-nhetik'atij chil ya' wahaw ti' han, mach mak chuh stzotel b'oj ya'», xhi naj tu'.

¹⁸ Yuxin yinhxanche anhe xkutxb'ahayoj ya' Abigail kab' ciento ixim pan, kab' tx'uylal vino, hok'onh no' kaneluh txob'il, etza hune' quintal ixim trigo q'antzeb'il, hune' cien setan te' tajinh uva kilb'iltoj yok kab' ciento te' tajinh higo kilb'ilpaxtoj, xanihatoj ya' hej tzetet tu' yib'anh hej no' burro.

¹⁹ Xalni ya' tet heb' naj schejab'lom:

—«K'untik'a heb'ab'itoj, chex hintzuju' han, xhi ya'.

Yaja' mach ninoj tzet xal ya' tet ya' Nabal yichamil tu'. ²⁰ Lanhan yajtij ya' Abigail tu' yinh sk'ul witz b'ay mujan, ayatoj ya' yib'anh hune' no' burro, xilni ya' ta shitzxakoj ya' David tu' b'oj heb' naj schejab'lom sk'atanh ya', xchanihayoj ya' heb' ya'.

²¹ Xax yaliloj ya' David tu' tet heb' naj schejab'lom, ta kaw nab'a'nhe xtanhe ya' tzet ay ya' mama' tu' yul desierto, ta mach ninoj tzet xiloj ya' tet ya'; lawitu' mach k'uluj tzet xa'pax ya' spaj sheleloj tet ya' David tu'. ²² Xalni ya' yinh hakti': «¡Ha' hojab' Komam Dios ch'anojtij hunuj nimej sya'tajil wib'anh han, ta maxhto chin tanhtzeloj ya' Nabal tu' b'oj sunil sfamilia yinh sab'sahk'al hekal han!», xhi ya'.

²³ Yet xilnitoj ya' Abigail tu' ya' David, yinhxanhe anhe x'aytij ya' yib'anh sburro tu', x'ay jahnoj ya' yinh sat ya' David tu', x'aykanoj spalanh ya' sat tx'otx'. ²⁴ X'ay jahnoj ya' yinh sat ya', xalni ya' tet ya' David tu':

—¡Mamin, hayin ay hinmul han! Chin q'an tawet han, ta chawab'e' tzet xhwal hayin hin hachejab'lom ti' han. ²⁵ Matzet chal hak'ul yinh tzet xal naj Nabal^j tu', haktik'atu' naj; kaw suk sk'ul naj, to haktu' chaliloj sb'ih naj. Kaw wi'e naj, leman-nhetik'atij chil naj. Wal hin han mamin, mach xwil heb' naj tzeh xawatoj tu' han. ²⁶ Ti'nanh xin mamin, chin ta'wekoj yul hinti' yinh sb'ih Komam Yahveh han, ha' Komam Yahveh mach xchani hawanojkoj haq'ab' yinh hapotx'nitoj anma mach smul. Oxhimi lahan xhtanhoj heb' naj hawenemigo b'oj naj Nabal ti' yuh

^j25:25 *Nabal* Wi'e suk sk'ul, haktu' chaliloj Nabal ti' yinh hebreo.

Komam Yahveh, b'oj sunil mak ch'ochen unuj stx'ojal tawinh. ²⁷ Chin q'an tawet han mamin, ta chachak'oj hune' sab'en xwitij tawet hayin hin hachejab'lom ti' han, kat hawitxq'antoj yinh heb' naj hachejab'lom tzujan tawinh ti'. ²⁸ Chin q'an tawet han mamin, ta chawa' nimank'ulal winh b'aytaj xin mahlan hayin hin hachejab'lom ti' han. Wohtaj han, ta ha' Komam Yahveh ch'anojkoj hawik'al reyal yinh stohb'al q'inal; mach mak xhk'ojkoj tawinh, haxkam yinh sb'ih Komam Yahveh chawa' howal. ²⁹ Waxamkami ay mak ch'inojkanh sb'ah tawinh, kat yochenoj yinojiloj haq'inal, yaja' ha' Komam Yahveh haDiosal chach tanhenoj. Wal heb' naj hawenemigo xin, ha' Komam xhtanhtzenojiloj heb' naj, kat yelojkanoj heb' naj yinh hasat, haka' yet xhyumlaxtoj hunuj k'ojwal yul no' ulah. ³⁰ Yet chijnoj sb'ah sunil hej sk'ulal xta'wekoj Komam Yahveh ya'ni tawet, yet xax hach yakoj Komam yahawoj konhob' Israel, ³¹ ch'ehoj hawanma aq'ank'ulal, matzet chawaha'koj yinh hak'ul, haxkam mach xawakoj haq'ab' yinh hapotx'ni anma mach smul. Chin q'an tawet han mamin, ta chin hanab'tij hayin hin hachejab'lom ti' han, yet chunuj Komam Yahveh hej sk'ulal tu' tawinh», xhi ya' Abigail tu'.

³² Haktu' xuh yalni ya' David tet ya' Abigail tu':

—Okojab' smay Komam Yahveh sDiosal Israel, haxkam ha' Komam xach anitij hin hachanoj han.

³³ Yuch'antiyoxh tet Komam Dios, yuh kaw ay stz'ajanil hak'ul, xin hakachni wanikoj hinq'ab' yinh hinpajtzen tet anma mach smul han. ³⁴ Ta mach petoj xach hul hin hawila' han, yinh kaw syelal xhwal tawet yinh sb'ih Komam Yahveh sDiosal Israel

han, matxam hunuj sfamilia ya' Nabal tu' itzitz yinh sab'sahk'al hekal, xhi ya' David tu'.

³⁵ Haktu' xuh schanik'oj ya' David tu' hej tzetet xitij ya' Abigail tu' smatanoj. Xalni ya' David tu':

—Matzet chal hak'ul, paxanhtoj hawatut, xax wab'etoj tzet xaq'an ti' han, xhi ya'.

³⁶ Yet x'apni ya' Abigail tu' yatut, lanhan yek'tzen ya' Nabal tu' hune' q'inh haka' chute heb' ya' rey. Tzalalal yekanoj ya' b'oj kaw uk'umxakanoj ya', yuxin matzet xal ya' Abigail tu' tet ya' yet tu', hato yinh hunxa tz'ayik xal ya' tet ya'. ³⁷ Yet xax watx'iloj sk'ul ya' Nabal tu' yinh sab'sahk'alil, xalni ya' Abigail tu' tet ya' sunil hej tzetet x'ek'toj tu'. Ha' xab'eniloj ya' Nabal sunil hunq'ahan tzetet tu', xyab'iloj yanma ya', xkawtejikaniloj snimanil ya' haka' hunuj ch'en ch'en. ³⁸ Lawi yek'toj lahunheb' tz'ayik, xiniloj Komam Yahveh sq'inal ya', haktu' xuh skamtoj ya'.

Xi' ya' David ya' Abigail yixaloj

³⁹ Yet xab'eniloj ya' David, ta xkamtoj ya' Nabal tu', xalni ya':

—«Okojab' smay Komam Yahveh, haxkam ha' Komam xpajni yinh ya' Nabal yuh tzet stx'ojal xuh ya' winh han; ha' Komam mach xin chani wunuj stx'ojal han. Yaja' xaytij Komam sya'tajil yib'anh ya', haxkam mach st'inhaniloj tzet xuh ya'», xhi ya' David tu'.

Lawitu' xanitoj ya' David ab'ix tet ya' Abigail tu', ta choche ya' yiha' ya' yixaloj.

⁴⁰ Haktu' xuh stoh heb' naj schejab'lom ya' David tu' yalnoj tet ya' Abigail b'et Carmel, xalni heb' naj:

—Xonh yatij ya' David hach jiha'toj han, haxkam choche ya' ta chach ok yixaloy ya', xhi heb' naj.

⁴¹ Haktu' xuh yay jahnoj ya' Abigail tu' yinh sat heb' naj, x'aykanoj spalanh ya' sat tx'otx', xalni ya':

—Ayin han la, chin ok yalanh schejb'anil ya' David han. Taka chal ya' wet han, ta chin tx'ah yoj heb' naj schejab'lom ya' han, xhwupax han, xhi ya'.

⁴² Hatik'atu' xquyninakanh sb'ah ya' Abigail b'oj howanh heb' ix q'opoh schejab'lom. X'ahtoj ya' yib'anh hune' no' burro, x'ok tzujnuj ya' yinh heb' naj schejab'lom ya' David tu'. Haktu' xuh yok ya' yixaloy ya' David tu'.

⁴³ Xi'pax ya' David ix Ahinoam ah Jezreel yixaloy, yuxin skawanhil heb' ix xi' ya' yixaloy. ⁴⁴ Wal ix Mical yixaltik'a ya' David, xax ya'nakanoj ya' Saúl ix yixaloy naj Palti, sk'ahol ya' Lais ah Galim.

Xa' nimank'ulal ya' David yinh ya' Saúl b'et Zif

26 ¹ Hune' tz'ayikalil, x'apni heb' naj ah Zif sk'atanh ya' Saúl b'et Gabaa, xalni heb' naj tet ya':

—«Mamin rey, hat eb'ab'il sb'ah ya' David yuh b'et witz Haquila aykoj yetk'ulal desierto», xhi heb' naj.

² Haktu' xuh sik'len ya' Saúl oxeb' mil heb' naj soldado kaw sik'leb'il xol konhob' Israel, xtoh ya' b'oj heb' naj saynoj ya' David tu' b'ay desierto Zif. ³ Hat x'ehayoj ya' Saúl tu' b'et witz Haquila, sq'axepal b'eh, yetk'ulal desierto. Wal ya' David, hat-tik'a ay ya' yul desierto tu'. Yet xab'eniloj ya' ta x'apni ya' Saúl saya' ya' b'et tu', ⁴ xanitoj ya' hunq'ahan heb' naj soldado ewantajnhe, haktu' xuh yilni heb' naj b'ay tu' kaw ch'ehayoj ya' Saúl tu'. ⁵ Lawitu' xtoh ya'

David yilnoj b'ay ch'ehayoj ya' Saúl. Xilni ya' yinh k'ul b'ay tu' xhway ya' b'oj b'ay tu' xhway naj Abner sk'ahol ya' Ner, naj swi'al yekoj yinh soldado ya' Saúl tu'. Wayoj chuktuj ya' Saúl tu' b'ay ch'ehayoj heb' naj soldado tu', b'oj xhwaypaxayoj soldado ya' shoyanil. ⁶Haktu' xuh yalni ya' David tu' tet naj Ahimelec heteo, b'oj tet naj Abisai yunin ya' Sarvia,^k yuxhtaj sb'ah naj ti' b'oj naj Joab, xalni ya' tet heb' naj:

—¿Mak ch'ochentoj winh b'ay ch'ehayoj ya' Saúl han?, xhi ya'.

Xalni naj Abisai:

—Hayin chin toh tawinh han, xhi naj.

⁷Haktu' xuh stoh ya' David tu' b'oj naj Abisai tu' b'ay ch'ehayoj heb' naj soldado tu' yinhtik'a hune' aq'b'al tu'. Xilni heb' ya', ta saq'al shilikantoj ya' Saúl tu' sway yul b'ay ch'ehayoj soldado ya' tu', tz'okankanaytoj slanza ya' yul tx'otx' skawilal b'ay sq'anh swi'; hilanpaxkantoj naj Abner b'oj yaq'b'ilxa heb' naj soldado ya' tu' sway shoyil-laj ya'.

⁸Haktu' xuh yalni naj Abisai tet ya' David tu':

—Ti'nanh xin wal tu', xax yakoj Komam Dios hawenemigo yul haq'ab'. Chin q'an tawet han, ta chawakoj yul hinq'ab' hinpotx'ni ya' Saúl ti' yinh ch'en lanza han, kat hinpahnikanaytoj ya' yul tx'otx' han. Kaw huneknhe xhwaha' han, kat stanhojiloy ya', xhi naj.

⁹Xta'wi ya' David tet naj, xalni ya':

—Machoj, mach chapotx' ya'. ¡Tox haknheti' xhtanhoj mak ch'anojkoj sq'ab' yinh ya' xin, to yilal stanhtzenoj smul, haxkam ha' Komam Yahveh

^k26:6 *Sarvia* Yanab' ya' David yeh ya' Sarvia ti'.

xsik'len ya' yok reyal! ¹⁰ Yinh sb'ih Komam Yahveh xhwal han, ta ha' Komam ch'inojiloj sq'inal ya'. Yala'tik'a ta ch'apnoj stz'ayikalil b'ay xhkamoj ya', mato yinh howal xhpotx'laxoj ya'. ¹¹ Yaja' wal hin han, mach yala'oj sk'ul Komam Yahveh ta xhwaha'koj hinq'ab' hinpotx'nojtoj mak xsik'le Komam yok reyal han. Ti'nanh xin, itij slanza ya' ayayoj skawilal sq'anh swi' tu' b'oj hune' xhaluh yet ha' ha' tu', kat kotohi, xhi ya'.

¹² Haktu' xuh yinitoj ya' David slanza ya' tu' b'oj hune' xhaluh ayaytoj ha' ha' tu' yul, aytik'ahayoj skawilal sq'anh swi' ya' Saúl tu'. Yaja' mach hunuj mak x'ilni heb' ya', mach mak x'ab'eni, mach mak x'el swayanh; sunil heb' naj soldado tu' saq'al swaykanoj, haxkam ha' Komam Yahveh x'anikoj hune' niman wayanh yinh heb' naj. ¹³ Lawitu', x'ek'toj ya' David sq'axepal b'ay yak'alil sti' ha' ha', xitziloj ya' yinh b'ay ch'ehayoj heb' naj tu', x'ahtoj ya' swi' witz. ¹⁴ X'ichikoj ya' awoj tet heb' naj soldado b'oj tet naj Abner sk'ahol ya' Ner, xalni ya':

—¿Abner! ¿Chawab'e tzet xhwal han?, xhik'toj ya'.
Xta'wi naj Abner tu', xalni naj:

—¿Mak anmahil ich ch'awi tet ya' rey ti'?, xhi naj.

¹⁵ Haktu' xuh yalni ya' David tet tu' tet naj Abner tu':

—Ch'al-laxi ta kaw kanh haweyi, ta mach hunuj heb' naj soldado lahan hach b'oj yul konhob' Israel. ¿Tzet yuh mach xatanhe ya' rey hawahaw ti'? Ay hune' naj winaj x'oktoj b'et tu', x'ochen spotx'noj ya'. ¹⁶ Mach k'uluj hune' tzet xawuh ti'. Chin ta'wekoj yul hinti' yinh sb'ih Komam Yahveh han, ta hex ti', yetwanoj ay hekami, haxkam mach xetanhe sq'inal

ya' rey sik'leb'il yuh Komam Yahveh. ¿B'ay tu' xtokoj slanza ya' rey b'oj xhaluh yet ha' ha' aytik'ahayoj skawilal sq'anh swi' ya'?, xhi ya' David tu'.

¹⁷ Yet xtxumnihiloj ya' Saúl yul snuq' ya' David, xalni ya':

—David, ¿hach hune' tu' k'ahol?, xhi ya'.

Xta'wi ya' David:

—Ho', hayin han mamin rey. ¹⁸ ¿Tzet yuh ayachkoj hin hasayni hayin hin hachejab'lom ti' han? ¿Tzet hinmul tawet han? ¿Tzet stx'ojal xax wuh tawinh han? ¹⁹ Ti'nanh xin, chin q'an tawet han mamin rey ta chawab'e tzet xhwal han. Ta ha' Komam Yahveh ch'anikoj yinh hawanma yinh hawinikanh hab'ah winh han, oxhimi xhchab' Komam wofrenda han. Yaja' ta anma ch'anikoj yinh hawanma, ha' hojab' Komam Yahveh xhtz'akti'nhenoj anma tu'. Haxkam xax hinyiltoj sat hune' tx'otx' tx'otx' yet Komam Yahveh han, xalni wet han: “Asi', kat hahaq'en hej komon dios”, xhi anma tu' wet han. ²⁰ Chin q'an tawet han mamin rey, ta mach nahatoj chin potx'lax han, mach chin hawiloj yinh sat Komam Yahveh han. Haxkam haka'tik'a sya'tajil hasayni hunuj no' ch'ik perdiz¹ xol telaj, haktu' hasayni hune' ni'an k'aj matzet ch'oknikoj ti', xhi ya'.

²¹ Xalni ya' Saúl tu':

—Xwakoj hinmul han k'ahol. Meltzohanhtij, matxa tzet chach wute' han, haxkam xakol hinq'inal han. Kaw wi'e hin han, xwuni stx'ojal tawinh han, xhi ya'.

²² Xta'wi ya' David tu', xalni ya':

¹26:20 *perdiz* Etza lahan jilni no' ti' b'oj no' tz'ul chiyo, hakpaxtu' yinh Jer. 17:11

—Ay halanza la mamin rey, hulujab' hunuj naj hachejab'lom yiha'toj b'ay ayin ti' han. ²³ Ha' hojab' Komam Yahveh ch'a'noj spaj tet mak ch'uni st'inhanil b'oj mak yelnhetik'a chala, haxkam ha' Komam Yahveh xach anikoj yul hinq'ab' ti'nanh han, yaja' mach xwoche waha'koj hinq'ab' tawinh han, haxkam ha' Komam xach sik'len yinh hawok reyal. ²⁴ Oxhimi, haka'tik'a xuh hinkolni haq'inal han mamin, haktu' chuh skolnoj pax Komam hinq'inal han, kat hin stanhenoj Komam tet sunil sya'tajil han, xhi ya'.

²⁵ Xalni ya' Saúl tu' tet ya' David:

—iDavid, ha' hojab' Komam Yahveh chach stxahyenoj k'ahol! Kaw nimejtaj tzetet chawub', b'oj kaw k'ul ch'elobjoj sunil tzet chawub', xhi ya' Saúl tu'.

Lawitu' x'el b'el yuh ya' David, wal ya' Saúl, xmeltzotoj ya' yatut.

X'ehayoj ya' David xol heb' naj filisteo

27 ¹ X'ok ya' David yila' tzet wal yuten sb'ah, xalni ya' yinh yanma:

—«Xhtik'a apnoj stz'ayikal b'ay chin spotx'o' ya' Saúl ti' han. Q'a' k'ultu welkanh tet ya' han, kat hintoh b'ay stx'otx'al heb' naj filisteo han, waltu' xhtib'ayojiloj yuh ya' yek'oj hinsaynoj yul sunil konhob' Israel ti' han. Haktu' chuh hinkolchahoj yul sq'ab' ya' han, xhi ya'.

² Haktu' xuh yinitoj ya' David wajeb' ciento heb' naj schejab'lom, x'ok b'el yuh ya'. X'apni ya' b'et konhob' Gat, sk'atanh ya' rey Aquis, sk'ahol ya' Maoc. ³ Hat x'ehayoj ya' sk'atanh ya' Aquis tu' b'oj

heb' naj winaj tzujan yinh b'oj sunil sfamilia. Tzujan kawanh yixal ya' David tu' yinh, ix Ahinoam, ah Jezreel, b'oj ix Abigail, ah Carmel, yixaltik'a ya' kamom Nabal yeh ix ti'. ⁴Pet-tik'a xab'ehiloj ya' Saúl ta x'elkanh ya' David, ta xtoh ya' b'et konhob' Gat, yaja' matxa xtoh ya' Saúl tu' saya' ya'.

⁵Hune' tz'ayikalil, xal ya' David tu' tet ya' Aquis: —Ta k'ul hawab'eni mamin rey, xhwoche han ta chawa' hunuj b'ay chin ehayoj yul hunuj skonhob'al hatx'otx' ti' han. Mach k'uluj wab'en han ta hun chin eh b'oj hach yul q'alom konhob' b'ay ayach ti' han, xhi ya' David tu'.

⁶Haktu' xuh ya'ni ya' Aquis tu' konhob' Siclag tet ya' David. Yuxin yet heb' ya' sreyal Judá konhob' Siclag tu' ti'nanh.

⁷Hune' hab'il yok kanheb' x'ahaw x'ehayoj ya' David tu' xol heb' naj filisteo. ⁸Tonhetik'a ch'ahtoj ya' David tu' b'oj heb' naj schejab'lom yelq'a'iltij hej stzetet heb' naj gesurita, heb' naj gezrita b'oj heb' naj amalecita. Payat-xatik'a^m aykoj hunq'ahan konhob' ti' sat tx'otx' tx'otx' tu', ch'ichitij yetk'ulal tx'otx' Shur masanta snajachil Egipto. ⁹Yet ch'ahtoj ya' David tu' eleq' yinh hej konhob' tu', xhtanhtzekaniloj ya' sunil anma ay yul konhob', kat yinikaniloj ya' tzet ay heb' naj: skaneluh heb' naj, swakax heb' naj, sburro heb' naj, scamello heb' naj somanta xil sq'ap heb' naj. Lawitu' kat smeltzopaxtij ya' sk'atanh ya' rey Aquis.

¹⁰Yet sq'amb'en ya' Aquis tet ya', tzet konhob'al b'ay xhb'eyk'oj ya' yaha'koj howal, kat yalni ya':

^m27:8 *Payat-xatik'a* Ch'ichitij b'et Telaim, haktu' yeyoj hune' tzoti' ti' yinh hebreo.

—Xin b'eyk'oj b'et Neguev yetk'ulal Judá han, xhi ya', maka chal ya': Neguev yet Jerameel, maka Neguev yet heb' naj ceneo, xhi ya'.

¹¹ Spotx'kantoj ya' David tu' sunil anma, yunhe matxa hunuj mak chuh stoh b'et Gat, kat yalnihiloj syelal tzet chuh ya' David tu'. Ha' hune' tu' kaw xuh ya', yet x'ehayoj ya' sat stx'otx' heb' naj filisteo tu'. ¹² Kaw xhkawxikanoj sk'ul ya' Aquis tu' yinh ya' David, chalni ya' yinh snab'al: «Kaw xam xhyahlaxkanoj naj David ti' yuh heb' naj yet konhob' israelita, yuh sunil tzet chukanoj naj ti'. Xhkanojkanoj naj hinchejab'lomoj yinh stohb'al q'inal han», xhinapax ya' rey tu'.

28 ¹ Yinh hunq'ahan tz'ayik tu', xyamb'akoj sb'ah heb' naj filisteo, yuh yanikoj heb' naj howal yinh konhob' Israel.

Xalni ya' Aquis tet ya' David:

—Xhwoche han ta chach elojoj winh yinh howal b'oj heb' naj hachejab'lom han, xhi ya'.

² Xta'wi ya' David tet ya' Aquis, xalni ya':

—K'ultik'a mamin rey, chawohtajnh'e'iloj ti'nanh tzet-taj chuh wuni hayin hin hachejab'lom ti' han, xhi ya'.

Xalnipax ya' Aquis tu':

—Kaw k'ul chaltu'. Hach chin hatanhe' yinh stohb'al q'inal han, xhi ya'.

Ya' Saúl b'oj ix ahb'elom ah Endor

³ Yet tu', xax kamtoj ya' Samuel. Sunil heb' ya' israelita x'oq' yinh ya' yet xkam ya', hat xmujlaxaytoj ya' b'et konhob' Ramá, b'ay skonhob'. Xax yiltoj ya'

Saúl sunil anma ahb'elom b'oj anma kunlom yul konhob' Israel yet tu'.

⁴Haktu' xuh syamb'ankoj sb'ah heb' naj filisteo, hat x'ehayoj heb' naj b'et Sunem. Xyamb'apaxkoj ya' Saúl sunil heb' naj soldado israelita, hat x'ehayoj heb' ya' b'et Gilboa. ⁵Yet xilni ya' Saúl hun tenan heb' naj soldado filisteo, xiwkanojkanh ya' yinh machnhe hanik'oj. ⁶Haktu' xuh sq'amb'en ya' tet Komam Yahveh tzet wal yuni ya'. Yaja' maxhtik'a xa' Komam spaj stzoti' ya' yul wayike, yinh ch'en Urim, mach heb' ya' profeta x'a'ni spaj stzoti' ya'. ⁷Yuxin xal ya' Saúl tu' tet heb' naj schejab'lom:

—Saywej hunuj ix ahb'elom wet han, yunhe hintoh hinq'amb'enoj hinb'ah tet ix han, xhi ya'.

Xta'wi heb' naj schejab'lom ya' tu', xalni heb' naj:

—Ay hune' ix ahb'elom ay b'et konhob' Endor, xhi heb' naj.

⁸Haktu' xuh shelniloj ya' Saúl tu' xil sq'ap, nanxa xilq'apehal xakoj ya' yinh, x'ok tzujnuj kawanh heb' naj schejab'lom ya' yinh, xtoh ya' yilnoj ix ahb'elom tu' aq'b'alil, xalni ya' tet ix:

—Chin hul hinq'amb'e' hinb'ah tawet han, xhwoche han ta chawawtetij yespíritu hune' mak xhwala' tawet han, xhi ya'.

⁹Xta'wi ix ahb'elom tu' tet ya':

—¿Tox mach hawohtajoj xin tzet xuh ya' Saúl? Xikaniltij ya' sunil heb' ya' ahb'elom b'oj heb' ya' kunlom yul konhob' Israel. Ilweloj chawuh winh hach ti' han, yunhe hinpotx'lax han, xhi ix.

¹⁰Xalnipax ya' Saúl tu':

—Chin ta'wekoj yul hinti' yinh sb'ih Komam Yahveh, ta matzet chach utelaxoj yuh tzet chawub' ti', xhi ya'.

¹¹ Haktu' xuh yalni ix:

—¿Mak chawoche ta xhwawtetij yespíritu han?, xhi ix.

Xalni ya' Saúl:

—Awtetij yespíritu ya' Samuel wet han, xhi ya'.

¹² Yet xilni ix ahb'elom tu' ya' Samuel, x'awikanh ix, xalni ix tet ya':

¹³ —¿Tzet yuh xawiytij hinwi' han? Hach ti' Saúl hach, xhi ix.

Xalni ya' Saúl tu':

—Mach chach xiwi. ¿Tzet lanhan hawilni?, xhi ya'.

Xalni ix:

—Xhwil yahiloj hune' spixan kamomⁿ yul tx'otx' tx'otx' han, xhi ix.

¹⁴ Xq'amb'en ya' tet ix:

—¿Tzet jilni hune' mak chawil tu'?, xhi ya'.

Xalnipax ix:

—Xhwil hune' ya' icham winaj aykoj hune' scapa yinh han, xhi ix.

Yet stxumnihiloj ya' Saúl ta ha' ya' Samuel, x'ay jahnoj ya', x'aykanoj spalanh ya' sat tx'otx'.

¹⁵ Xalni ya' Samuel tu' tet ya' Saúl:

—¿Tzet yuh xin hawawtetij han? ¿Tzet yuh mach chin hachah xewoj han?, xhi ya'.

Xta'wi ya' Saúl:

—Kaw tx'ojxa wekoj han, aykoj heb' naj filisteo yanikoj howal winh han. Xax hinyakanoj Komam Dios han. Matxa xhta'wi Komam wet yinh sti' heb'

ⁿ28:13 *spixan kamom* Yinh hebreo chala ta hune' dios.

ya' profeta b'oj yul hej wayike han; yuxin xach wawtetij han, yunhe hawalni wet han tzet yetwanoj ay wuni han, xhi ya'.

¹⁶ Xta'wi ya' Samuel:

—¿Tzet yuh xhto haq'amb'epax wet han? Xax hach yakanoj Komam Yahveh, hach yenemigoxa Komam.

¹⁷ Lanhan yijni sb'ah tzet yalnaj Komam wet han ta chub' Komam. Xax hach yiloj Komam reyál, xax sik'le Komam ya' David yok reyál, ya' hawet anmahil.

¹⁸ Mach xayijye tzet xal Komam, mach xatanhtzeloj heb' naj amalecita yet xtit lemna chil Komam yinh heb' naj, yuxin lanhan yuni Komam hinq'ahan ti' tawinh. ¹⁹ Chach yaha'koj Komam Yahveh b'oj sunil heb' naj soldado israelita yul sq'ab' heb' naj filisteo. Yuxin hat-xa ayach hink'atanh b'et ti' b'oj heb' naj hak'ahol hekal han, xhi ya' Samuel tu'.

²⁰ Yet xab'en ya' Saúl tzet xal ya' Samuel tu', x'ek'kantoj pak'na ya' yuh xiwkilal. Matxatik'a yip ya', haxkam mach xwa' ya' sunilb'al hune' aq'b'al b'oj sunilb'al hune' tz'ayik tu'.

²¹ Yet xilni ix ix tu', ta kaw tx'oj yekaniloj yanma ya' Saúl, xitzkoj ix sk'atanh ya', xalni ix:

—Xax wuh tzet xawal wet hayin hin hachejab'lom ti' han mamin, xwako j hinq'inal yinh kamikal yuh hinyijyen tzet xawal han. ²² Ti'nanh xin, chin q'an tawet han, ta chayijyepax tzet xhwal han. Xhwiha'tij ninoj tzet chaloh han, yunhe yok hawip, kat hapaxojtoj, xhi ix.

²³ Yaja' mach xsjeh ya' wa'oj. Yuxin x'ok heb' naj schejab'lom ya' b'oj ix ix tu' smonte'koj ya' wa'oj. Haktu' xuh sik'nikanh sb'ah ya' b'ay ayayoj, x'ay tz'onhnoj ya' yib'anh tx'at.

²⁴ Ay hune' ni'an stzeh wakax hune' ix ix tu' xax b'aq'ichnhe yatut. Yinhxanhe anhe x'ok ix spotx'o' no'; xinitij ix ixim harina, xsomni ix ixim, xwatx'en ix ixim pan machkoj sipk'ab'anil. ²⁵ Lawitu' xa'ni ix tzet sloh ya' Saúl tu' b'oj heb' naj schejab'lom ya' tzujan yinh. Lawi swa'iloj heb' ya', yinhtik'a hune' aq'b'al tu' xpaxtoj heb' ya'.

Mach xkawxi sk'ul heb' naj filisteo yinh ya' David

29 ¹ Xyamb'akoj heb' naj filisteo sunil soldado b'et Afec. Wal heb' naj soldado israelita, hat x'ehayoj heb' naj b'ay ch'eltoj snuq' ha' ha' ay b'et Jezreel. ² Yet lanhan yijb'an heb' naj swi'al heb' naj filisteo tu' cientaj b'oj miltaj heb' naj soldado, tzujanxa yekantij ya' David b'oj ya' rey Aquis b'oj pax heb' naj schejab'lom ya' David tu'. ³ X'ah yaw heb' naj swi'al heb' naj filisteo tu', xalni heb' naj tet ya' Aquis:

—¿Tzet chuktij heb' naj ichamta hebreo ti' koxol?, xhi heb' naj.

Xalni ya' Aquis:

Ya' David schejab'lom ya' Saúl sreyal Israel hune' ti'; payat-taxa x'ichikoj ya' yek' winh han. Yet-taxtik'a xul ya' masanta ti'nanh, maxhto hunuj stx'ojal ch'ilchahiloj yinh ya' wuh han, xhi ya'.

⁴ Xtit showal heb' naj yinh ya' Aquis tu', xalni heb' naj:

—Chejtoj naj ich ti' pax yul konhob' xawa' tet. Mach xhtoh naj jinh yinh howal. Tajka xhpak'ikoj naj jinh yet xhjanojkoj howal. Kaw k'ulmi chuh ya'noj nimank'ulal ya' yahaw naj yinh, ta ib'il swi' heb' naj kosoldado ti' yuh naj yet ch'apnoj naj sk'atanh ya'.

⁵ Ha' naj ich David ti' b'ay x'alaxkoj b'it, yet x'ek' tx'ejla heb' ix ix sb'itni, chalni heb' ix:

“Hune' mil soldado xpotx'toj ya' Saúl;

wal ya' David, lahunheb'k'a mil^o xpotx'toj ya'”, xhi heb' ix, xhi heb' naj tu'.

⁶ Haktu' xuh yawtentij ya' Aquis tu' ya' David, xalni ya':

—Chin ta'wekoj yul hinti' yinh sb'ih Komam Yahveh han, ta syelal xhwal han. Kaw tohol hab'eyb'al yul hinsat han. Maxhto hunuj stx'ojal ch'ilchahiloj tawinh wuh han, yichotax hawul hink'atanh han. Hantam wochen han, ta chach toh wetb'ihoj yinh howal han, yaja' mach chach yoche heb' naj swi'al heb' naj filisteo ti'. ⁷ Yuxin ti'nanh matzet chal hak'ul, chach paxojtoj, yunhe mach tij showal heb' naj swi'al heb' naj filisteo ti', xhi ya'.

⁸ Xalni ya' David tet ya' Aquis:

—¿Tzet xwuh han mamin? ¿Tzet stx'ojal xax hawililoj winh hayin hin hachejab'lom ti' han, yichotax wul hak'atanh han, yuxin mach chin hachatoj yinh howal yinh heb' naj hawenemigo han?, xhi ya'.

⁹ Xta'wi ya' Aquis tu' tet ya', xalni ya':

—Wohtaj han ta kaw k'ul hach haka' hunuj yángel Komam Dios, yaja' mach sjuh heb' naj swi'al heb' naj soldado ti', ta chach toh jinh yinh howal han.

¹⁰ Yuxin sab' chach ahoj wanoj hekal b'oj heb'

^o29:5 lahunheb'k'a mil Filisteo heb' naj soldado xpotx'toj ya' David ti', yuxin mach xhkawxi sk'ul heb' naj yaq'b'ilxa filisteo tu' yinh ya'. Ilwejk'anab' yinh 1 S. 18:6-7

naj schejab'lomtik'a ya' Saúl tzujan tawinh, kat hepaxojtoj, xhi ya'.

¹¹ Yuxin kaw sab' x'ah wanoj ya' David tu' b'oj heb' naj schejab'lom yinh hunxa tz'ayik, xmeltzotoj heb' ya' b'ay stx'otx' heb' naj filisteo tu'. Wal heb' naj soldado filisteo tu' xin, xtoh heb' naj b'et Jezreel.

Xtanhtzeloj ya' David heb' naj amalecita

30 ¹ Yinh syox tz'ayik x'apni ya' David b'oj heb' naj schejab'lom b'et konhob' Siclag, xilni heb' ya' ta xb'eyk'oj heb' naj amalecita eleq' b'et tx'otx' Neguev, xnhusnikantoj heb' naj Siclag tu'.

² Xtzab'kantoj heb' naj sunil heb' ix ix ay b'et tu' b'oj sunil anma; yaja' mach hunuj mak xpotx' heb' naj.

³ X'apni ya' David b'oj heb' naj schejab'lom b'ay konhob' tu', xilni heb' ya' ta nhusb'ilxakantoj konhob' b'oj ta xtzab'laxkantoj yixal heb' ya', sk'ahol heb' ya' b'oj skutz'in heb' ya'. ⁴ Haktu' xuh yok-kanoj heb' ya' oq'oj b'oj ya' David, matxakanoj yip heb' ya' yoq'i, haxkam kaw ip ch'oq'kanoj heb' ya'. ⁵ Xol sunil anma xtzab'laxtoj tu', xtzab'laxkantoj heb' ya' kawanh yixal ya' David: ya' Ahinoam ah Jezreel b'oj ya' Abigail ah Carmel, ya' yixaltik'a ya' kamom Nabal. ⁶ Kaw tx'ojxa yekankoj ya' David, haxkam xal heb' naj schejab'lom ya' tzujan yinh tu', ta sk'ojo' kamoj heb' naj ya'. Lemankantij chil heb' naj yuh x'ilaxtoj yuninal heb' naj. Yaja' xakoj ya' David tu' skawxob'al sk'ul yinh Komam Yahveh.

⁷ Xalni ya' tet ya' Abiatar sacerdote, ya' sk'ahol ya' Ahimelec:

—«Chin q'an tawet han, ta chawitij efod wet han», xhi ya'.

Xinitij ya' Abiatar tu' efod tet ya'.

⁸Xq'amb'en ya' David tu' tet Komam Yahveh, xalni ya':

—Mamin, ¿tom k'ul ta chin toh hintzumb'e' heb' naj ichamta elq'om ti' han? ¿Taxka stzujchahoj heb' naj wuh han?, xhi ya'.

Xalni Komam tet ya':

—Ho', as tzumb'e' heb' naj, stzujchahoj heb' naj hawuh, kat hakolnojiloh anma xtzab'toj heb' naj tu', xhi Komam.

⁹Haktu' xuh yel b'el yuh ya' David b'oj heb' naj wajeb' ciento tzujan yinh tu', x'apni heb' ya' b'ay snuq' ha' Besor. B'et tu' xkan ¹⁰kab' ciento heb' naj winaj matxa xuh sq'axponik'toj b'ay ha' ha' tu' yuh sikilal. Wal ya' David b'oj kanheb'xa ciento heb' naj xin, xto kam xb'elwitoj heb' ya', yuh stoh heb' ya' yinh howal.

¹¹Lawitu' xchalohayoj hune' naj egipcio yul b'eh yuh heb' ya', x'ilaxtoj naj yinh sat ya' David, xa'ni heb' ya' tzet sloh naj b'oj tzet chuk' naj. ¹²Xa'nipax heb' naj hune' te' tajinh higo kilb'iltoj slob' naj yok kab' setan te' tajinh uva kilb'ilpaxtoj, haxkam oxeb'xak'a tz'ayik b'oj oxeb'xak'a aq'b'al maxhtotik'a ninoh tzet slokanoh naj. Lawi swa'iloj naj, xwatx'iloj sk'ul naj. ¹³Haktu' xuh sq'amb'en ya' David tet naj:

—¿Mak hawahaw hach ti'? ¿B'ay elnajachkoj?, xhi ya'.

Xta'wi naj egipcio tu', xalni naj:

—Ah Egipto hin han, hin schejab'lom hune' ya' amalecita han, yaja' xin stinhchakanoh ya' han, haxkam xtx'obj'ikanh hink'ul han, oxeb'xa tz'ayik hin stinhchakanoh ya' han. ¹⁴Kopeto sat sunil tx'otx'

Neguev han. Xonh b'eyk'oj eleq' sat stx'otx' heb' naj cereteo han, sat stx'otx' heb' naj yik'al ya' Judá b'oj sat stx'otx' heb' naj yik'al ya' Caleb; xkonhusnikantoj konhob' Siclag han, xhi naj.

¹⁵ Xalni ya' David:

—Ihonhtoj b'ay ay heb' naj ichamta elq'om tu' han, xhi ya'.

Xalnipax naj:

—Chex wiha'toj b'ay ay heb' naj tu' han, yaja' kaw chin q'an teyet han, ta cheta'wekoj yul het'i yinh sb'ih Komam Dios, ta mach chin hepox'o' han, b'oj mach chin heyaha'koj yul sq'ab' ya' wahaw han, xhi naj.

¹⁶ Haktu' xuh yinitoj naj egipcio tu' ya' David b'oj heb' naj schejab'lom ya' tu' b'ay ay heb' naj amalecita tu'. Nanantajnhe b'ay aykanayoj heb' naj tu' sat ak'al. Q'inh yekanoj heb' naj, tzalalal yekanoj heb' naj, uk'u chukanoj heb' naj, slonikantoj heb' naj sunil tzet xelq'atij b'ay stx'otx' heb' naj filisteo b'oj b'ay stx'otx' heb' naj yik'al ya' Judá. ¹⁷ Lawitu' x'ok lemna ya' David yinh howal yinh heb' naj amalecita tu' yinh sab'sahk'alil, masanto yinh sk'ejb'alil yinh hunxa tz'ayik xtanhk'okanoj ya' ya'ni howal. Xtanhtzekaniloj ya' heb' naj amalecita tu'; kanheb' cientoxanhe heb' naj tzeh x'elkanh yib'anh scamello.

¹⁸ Xkoliløj ya' David sunil tzet xelq'atoj heb' naj amalecita tu', xkolnipayiloj ya' heb' ya' kawanh yixal. ¹⁹ Xkolchakaniloj sunil stzitet heb' ya' tu'. Xkolchaløj nixhtej unin b'oj sunil anma; somanta hej nixhtej tzetet kaw tz'ulik, xkolchakaniloj. ²⁰ Xinitij ya' David sunil hej no' kaneluh b'oj hej no' wakax.

Chalni heb' naj xhyoni b'elwoj no' tu', ta yet ya' David yeh sunil no'.

²¹ Lawitu' xmeltzotij ya' David sk'atanh heb' naj kab' ciento winaj xkankanoj yuh sikilal b'ay snuq' ha' ha' yet Besor tu'. Yet x'apni ya' b'oj heb' naj schejab'lom b'et tu', x'eltij heb' naj winaj tu' schanoj heb' ya', xtiyoxhli ya' David tu' tet heb' naj yinh tzalalal. ²² Yaja' ay hunq'ahan heb' naj aykoj xol heb' naj xb'eyk'oj yinh ya' David tu' kaw tx'oj yanma b'oj kaw ek'naj sk'ul, x'ah yaw heb' naj, xalni heb' naj: «Mach yet heb' naj ti' xhjaha' yinh hej tzetet xonh b'ey kokolo'iloj ti', haxkam mach xb'eyk'oj heb' naj jinh. Yihab'toj heb' naj yixal b'oj yuninal, kat shek'nitoj sb'ah heb' naj b'et ti', xhi heb' naj tu'.

²³ Xalni ya' David tet heb' naj:

—Mach cheyute hune' ti' wuxhtaj. Ha' Komam Yahveh x'a'ni sunil tzetet ti' jet. Ha' Komam xonh stanheni, ha' Komam xonh kolni, yuxin xuh kotanhtzeniloj heb' naj ichamta elq'om tu'. ²⁴ Mach mak ch'ab'enojtoj tzet cheyal ti'. Lahan-nhe chuh jitxq'anojajoj hej tzetet ti' yinh heb' naj xb'eyk'oj yaha' howal b'oj heb' naj xkankanoj tanhenoj hej tzetet, xhi ya' David tu'.

²⁵ Yuxin hatax tu', x'ok-kan hune' chejb'anile ti' yul konhob' Israel, xhto ulaxkanoj ti'nanh.

²⁶ Yet x'apni ya' David b'et Siclag, xatoj ya' hanik' tzetet xiloj yinh howal tu' tet heb' ya' icham winaj yamigo yet Judá, xalnitoj ya': «Ha' hunq'ahan ti' xhja' hematanoj yinh hej tzetet xkokoliloj tet heb' naj yenemigo Komam Yahveh han», xhitoj ya'.

²⁷ Xatoj ya' b'et Bet-el, b'et Ramot yet Neguev, b'et Jatir, ²⁸ b'et Aroer, b'et Sifmot, b'et Estemoa, ²⁹ b'et

Racal, yul hej konhob' yet Jerameel, yul hej konhob' yet heb' naj ceneo, ³⁰ tet heb' ya' ay b'et Horma, b'et Corasán,^p b'et Atac, ³¹ b'et Hebrón, b'oj tet yaq'b'ilxa konhob' b'aytaj x'ek' ya' David b'oj heb' naj schejab'lom.

Xkam ya' Saúl b'oj heb' ya' sk'ahol

(1 Cr. 10.1-2)

31 ¹ Xakoj heb' naj filisteo howal yinh heb' naj soldado israelita, x'elkanojkanh heb' naj tet heb' naj filisteo tu', kaw tx'ihal heb' naj israelita tu' xkamkantoj b'et witz Gilboa. ² Xtopax heb' naj filisteo tu' shoynojajoy ya' Saúl b'oj heb' ya' sk'ahol, xpotx'nikantoj heb' naj ya' Jonatán, ya' Abinadab b'oj ya' Malquisúa sk'ahol ya' Saúl tu'. ³ Kaw ay yip xuh yok-kanoj howal yinh ya' Saúl tu', haktu' xuh yijni ya' yuh sflecha heb' naj, kaw tx'oj xukantoj ya'^q yuh heb' naj. ⁴ Yuxin xal ya' tet naj ch'ijnik'oj sch'en ya' yet howal:

—Ihtij hawespada, kat hin hapotx'nitoj han, yalanhto maxhto chulkuj heb' naj ichamta mach sDios sat ti', hin spotx'o'toj han, kat yinikaniloj heb' naj hinpixan han, xhi ya'.

Yaja' mach xoche naj tu' spotx'o'toj ya', haxkam kaw xiw naj. Haktu' xuh yinitij ya' Saúl tu' yespada, xnhohb'ankoj sb'ah ya' yib'anh ch'en, xpotx'ni sb'ah ya'. ⁵ Ha' xilni naj ch'ijnik'oj sch'en ya' yet howal tu', ta xkam ya', xnhohb'anpaxkoj sb'ah naj yib'anh yespada, xpotx'nipax sb'ah naj. ⁶ Haktu' xuh skamtoj

^p30:30 Corasán Borasán, yeyoj hune' tzoti' ti' yinh hebreo.

^q31:3 kaw tx'oj xukantoj ya' Xiwkanojkanh ya' tet heb' naj, haktu' yeyoj yinh griego.

ya' Saúl b'oj heb' ya' sk'ahol yinh hune' tz'ayikal tu'; xkamkantoj naj x'ijnik'oj sch'en ya' yet howal b'oj sunil heb' naj soldado ya'.

⁷ Yet xilni heb' ya' israelita ay sq'axepal tx'otx' ak'al sti' ha' ha' b'oj heb' ya' ay sq'axepal ha' niman Jordán, ta x'elkanh heb' naj soldado israelita tu' yinh howal b'oj ta xkamtoj ya' Saúl b'oj heb' ya' sk'ahol; xanikanoj heb' ya' israelita tu' hej skonhob', x'elkanojkanh heb' ya'. Haktu' xuh yapnikanoj heb' naj filisteo, xkankanoj heb' naj ehoj yul hej konhob' tu'.

⁸ Yet x'apni heb' naj filisteo tu' yinojiloj hej stzitet heb' naj xkamtoj tu' yinh hunxa tz'ayik, xnacha snimanil ya' Saúl b'oj snimanil heb' ya' oxwanh sk'ahol ya' yuh heb' naj b'et witz Gilboa.

⁹ Xk'upnikaniloj heb' naj swi' ya' Saúl tu', xinikaniloj heb' naj sch'en ya' yet howal. Lawitu' xpujb'antoj heb' naj ab'ix yul sunil stx'otx'al heb' naj filisteo tu', yunhe yohtajnhelaxiloj hune' tu' yul yatut hej stiyoxh heb' naj. ¹⁰ Hat xaktoj heb' naj sch'en ya' Saúl yet howal tu' yul yatut ich ix tiyoxh Astarot, xt'unhb'ankanh heb' naj snimanil ya' b'oj snimanil heb' ya' sk'ahol ya' tu' yinh speyab'il konhob' Bet-sán.

¹¹ Yet xab'eniloj heb' ya' israelita ah Jabes yet Galaad tzet xutekantoj heb' naj filisteo ya' Saúl b'oj heb' ya' sk'ahol, ¹² xyamb'ankoj sb'ah sunil heb' naj winaj q'a' k'ultu yinh howal. Xtoh heb' naj yinojayoj snimanil ya' Saúl tu' b'oj snimanil heb' ya' sk'ahol ya' yinh speyab'il Bet-sán tu', sunilb'al aq'b'al xb'elwi heb' naj. Xinitoj heb' naj snimanil heb' ya' tu' b'et Jabes; b'et tu' xnhustuj heb' naj

snimanil heb' ya' tu'. ¹³Xmujnitoj heb' naj sb'ajil ya'
Saúl tu' b'oj sb'ajil heb' ya' sk'ahol ya' tu' yalanh
hune' te' tamarisco b'et Jabes. Lawitu' xa'ni heb' ya'
ayuno yulb'al hujeb' tz'ayik.